

Ñà-nduá Nì Tiaa San Juan sàhà Jesucristu

Jesús nduú ana datúi nansa íá Dios, vàchi nì nanduu-ya nèhivì

¹ Na táyô ñuhiví, sà-lá mii-yá ana datúi nansa nihnú ini Dios. Nùu Yua-nda Dios íá-yà, te mii stná-yà nduú stná-yà Dios. ² Te divi-ya íá nùu Yua-nda Dios na táyô ñuhiví. ³ Mii-yá nì quidayucun-yà nsidanicuú ìñàha íá ñuhiví. Te nú màsà cóo-yá, ni-ìñàha mà cóo stná ñuhiví. ⁴ Sàhà mii-yá xí-itiacu nsidaa ana itiacú. Te sàhà ñà-itiácú ndiaha-yá, ñà-jaàn sàni sàa-yà datnúu ini-yà nèhivì ñuhiví. ⁵ Cunaha-nsiá, ichì ñáa nduá ñuhiví yohó, doco iin-ni datnúu ndiaha-yá ini anima-ndà; te nsidaa ñà-lá ichì ñáa ma, cóni cùì cundeá nùu-yá.

⁶ Nisa là iin tiàa nì nìhì chuun nùu Dios; Juan nani-né. ⁷ Te nì quixi-ne nì cachi-nè ñà-ndácuisì xì nèhivì nansa íá mii-yá ana datnúu xì sàxínìtnùnì-ndà sàhà-ñá vátùni cunindisá nsidaa-néyà. ⁸ Màdì Juan yucán nì sándúú ana datnúu ndiaha xi ini-ndà, cóo; cuisì nì quixi-ne ñà-cachitnùhu uun-ne nansa íá mii-yá quidà-xì ñà-jaàn, ⁹ vàchi ndisa sàvaxi mii-yá ana datnúu ndiaha xi ini anima nsidaa nèhivì, te mà dándáhvì-yàndó.

¹⁰ Nì là-ya ñuhiví, divi ñuhiví nì quidayucun-yà, doco cóni nácúnì nèhivì-yá. ¹¹ Stoho ñuhiví nduú-yá, te nì quixi-ya yohó, doco nèhivì ñuhiví xi-ya, nì cahíchì ini-nèyà. ¹² Doco nsidaa ana

nì dáyáha xi-yá ini anima-xi, nì nìhìtáhvì-né cundu-ne dèhe ndisa-ya, te divi nduú nsidaa ndohó nècuàchì xiníndísá-xí-yâ, te ndácùcahan xi quivì-yá. ¹³ Te ¿nansa nì nìhì-ndà nì sàcùnduu ndisa-nda dèhe-ya? Pues màdì sàhà-ñá nduu-nda descendencia xi iin nèhivì (chica ndiaá), ni màdì sàhà yua-nda, ni sàhà stná ñà-dùcán cuní iin nèhivì coo. Còó, sàhà cuisì-ña ducán cuní Dios.

¹⁴ Ndè ñuhivì yohó nì quixi mii-yá ana datúi nansa iá Dios, te nì nduvàha-ya iin nèhivì iá iquicúñù-xi. Te nisa ìa chii-yá yohó ndé ndoo-nda. Te nsiùhù, nì xini-nsi ñà-ndiaha guá iá-yà. Ndi-aha gá-yà, cachí, vàchi mindaa Dèhemanì Yua-nda Dios nduú-yá, te chitu-yá gracia xì stná palabra ndàcuisì.

Ñà-nduá nì cachi Juan Bautista sàhà Jesús

¹⁵ Daaní, nì càhàn Juan mà sàhà Jesús, nì ndàhì-nè, cachí-nè (xì nèhivì):

—Divi mii-yá nduú ana dìsàhà-xí nì càhìn xì-nsiá daa, te nì cachì, dihna yàha yùhù, dandu después vaxi mii-yá ana chicá ndiaá nù, vàchi na táyô yùhù, sà-ìá mii-yá.

¹⁶ Chitu-yá cuàhà gá ñà-ndiaha ì ñuhú ini-yà, ñàyùcànduá nù mii-yá sàni nìhìtáhvì stná-ndà cuàhà ñà-jaàn, cuàhà sàstnùhù gracia. ¹⁷ Vàchi ley sàna nduá nì dàtúi Moisés antes, doco vichi sàni dàtúi-ya ñà-nduú gracia ndiaha xí-yá xì stná palabra ndàcuisì xí-yá. ¹⁸ Còò ni-iin nèhivì nì xini xì Yua-nda Dios ni-iin xichi. Doco mindaa Dèhemanì-yá iá nù-yá, sàni dàtúi yà-yùcán nansa iá Yuamáni-yá sàhà-ñá cundaà ini-ndà.

Ñà-nduá nì cachi Juan Bautista sàhà mii-né

19 Daaní, nècuàchì raza Judea ndoó ñuu Jerusalén, nì techuún-né iin ùi dùtù xi-ne nùu Juan, te cutnáhâ stná-nè xì dava nècuàchì (xinúcuáchí veheñùhu nani) Levita. Te nì xicàn tnùhù-né nùu nècuàchìmà ana divi nduú-né.
20 Ñàyúcànduá, ñà-yòhó nduá nì cachi Juan; cóni cächí-nè á cóó; nì cachi ndàà-nè:

—Yùhù, có-nduú mii-yá nani Cristu.

21 Dandu nì cacachi nècuàchìmà:

—(Pues nú cóó), ¿ana divi nduu-ní? ¿A nsì-Elías nduu-ní?

Te nì cachi Juan:

—Còó.

Te nì cacachi tu nècuàchìmà:

—Entonces, ¿a divi nduu-ní yá ana icúmí quixi canúú càn cuenta xi Dios?

—Còó —cachí Juan.

22 Ñàyúcànduá, nì cachi nècuàchìmà:

—Pues, ¿ana divi nduu-ní? vächì icúmí-nsì cachtitnùhu-nsì xì nèhivì nì catechuun-xi-nsì vaxì-nsì. ¿Ndíà cachí-nì sàhà mii-ní?

23 Dandu nì cachi Juan:

—Yùhù nduú ana càn fuerte sàhù yucù, (te cachí xì nèhivì ñà-nsidaviì-né anima-nè) na ian ndundaà iin ichì ndé yàha Stoho-ndà Señor nacua nì cachtitnùhu Isaías sàhà na ní càn-nè cuenta xi Dios —ni cachi Juan.

24 Cunaha-nsiá, nècuàchì nì casaà nùu Juan mà, nècuàchì fariseu xínduu-ne. 25 Dandu nì xicàn tnùhù gá-nè, cachí-nè:

—Vichì, ¿índù chuun quidá ñi-ní nèhivì nú có-nduú-ní mii-yá nani Cristu, te có-nduú stná-ní nsì-Elías, te ni có-nduú stná-ní mii-yá icúmí quixi càn cuenta xi Dios?

26 Dandu nì cachi Juan xì-né:

—Yùhù, ndisa, quidá ìí' nèhivì xì tècuíí. Doco mahì mii-nsiá iá iin ana có-nàcùnì-nsià. 27 Te mii-yá, nchícùn gà vaxi-ya nùí, te chicá ndiaá stná-yà nùí. Nì mà nátùí (cundui iin mozo xi-ya) ñà-tavà xì ndisàn-yá —nì cachi Juan.

28 Cunaha-nsiá, ndé iá ñuu tii Betábara ladu duha yùte Jordán, yucán nì cuu nsidaa ñà-yòhó.

Nì quixi Jesús ñuhiví yohó ñà-cui-yà na ian xíhì iin lelù nduú promesa

29 Daaní, nì yàha inga quivì, dandu nì xini Juan vaxi Jesús, te nì cachi-nè:

—Cundehè-nsiá, jaàn vaxi mii-yá ana nduú nahi Lelù Í nì sàhatahvì Dios (ñà-cui-yà) dacúxíó-yá cuàchi nèhivì ñuhiví. 30 Sàhà mii-yá nì càhìn daa na ní cachì: nchícùn gà vaxi-ya nùí, vachi na táyôo yùhù ñuhiví, sà-lá-yà, vachi nicanicuahàn iá-yà. 31 Te cónì nácùnì mii-yá antes, doco sàhà-ñá cundaà ini raza-ndà Israel ana divi nduú-yá, sàhájàn nì nihí chuun quida ìí' nèhivì xì tècuíí —nì cachi Juan.

32 Daaní, nì cachi tu-ne inga palabra yohó:

—Yùhù, nì xinì nì nuu Espíritu Ìí xí Dios; nahi loma náhà-yà mànua-ya ansivi nì sàcòo-ya dìnì Jesús, te nì ndòo-ya yucán. 33 Yùhù, cónì nácùnì mii-yá antes. Doco na ní sàha Yua-nda Dios yùhù chuun quida ìí' nèhivì, dandu nì cachi stná-yà xì': “Na cùnì-ní nuu Espíritu Ìí màcòo-ya dìnì iin (ana cuhí), dandu ñà-jaàn cundaà inì-ní divi nduú mii-yá cuahàn nsida ìí xì anima nèhivì tìxi Espíritu Ìí”. 34 Ñàyùcànduá, yùhù, sàni xinì, te datúí

nù-nsiá ñà-divi Dèhemanì Dios nduú Jesús —nì cachi Juan.

Nècuàchì primeru nì catenchicùn xì Jesús

³⁵ Daaní, nì yàha inga quivì, te yucán iin Juan, cutnâhâ-né xì ù tiàa dacuahâ-né. ³⁶ Te nì xini-nè yatni yâha Jesús, ñâyùcândúá nì cachi-nè:

—Cundehè-nsiá, jaàn cuàhàn mii-yá ana nduú Lelù Íi vâxi nù Dios.

³⁷ Te ù tiàa dacuaha-ma, nì tiacu-nè nì càhàn Juan ducán, te nì tenchicùn-nè Jesús cuàhàn-nè.

³⁸ Dandu nì ndacoto-ya, te nì xini-yà xínchicùn nècuàchìmà. Ñâyùcândúá nì cachi-yà xì-né:

—¿Ndìà nduá nandúcú-nsiá?

Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Maestro, ¿índù iá-ní?

³⁹ —Nahà-nsia, cundehè-nsiá —nì cachi-yà xì-né.

Ñâyùcândúá, cuàhàn-nè xì-yá, te nì xini-nè índù iá-yà. Te nì ndòo-ne xì-yá sâcuaà yucán, vâchi nahi càcúmì nì cuaà nduá.

⁴⁰⁻⁴¹ Iin tiàa nani Andrés nduú iin ana nì inini na ní càhàn Juan daa, te nì tenchicùn stnâ-nè Jesús. Dandu vichi duha nì sàhàn stnâ-nè nì nanducu-né ñani-nè nani Simón Pedro, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Sàni ndacùhun stnahâ-nsí xì mii-yá nduú Mesías.

Quivì Mesías nì cachi Andrés dàhàn mii-né, vâchi cuní cachàmà Cristu (nì quixi dìquì-xí).

⁴² Dandu nì saca-ne ñani-nè nì casaà-nè ndé iá-yà. Te na ní xini-yà Simón mà, dandu nì cachi-yà xì-né:

—Dèhe Jonás nduu-ní, te nani-ní Simón, doco yùhù cuàhìn cachi xì-ní Cefas —nì cachi-yà. Te quivì Cefas mà, Pedro cuní cachà.

Nansa nì cana Jesús iin tiàa nani Felipe xì inga-nè nani Natanael

⁴³ Daaní, nì yàha inga quivì, te cuní Jesús nùhù-yà ladu Galilea. Te nì ndacùhun tnahá-yá xì iin tiàa nani Felipe, te nì cachi-yà xì-né:

—Cunchicùn-ní yùhù nùhù-ndà.

⁴⁴ Cunaha-nsiá, ñuu Felipe mà nduú ñuu Bet-saida, divi ñuu Andrés xì Pedro. ⁴⁵ Ñàyùcàndúa nì nanducu Felipe iin tiàa nani Natanael, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Cunaha-ní, sàni ndacùhun tnahá-nsí xì mii-yá nì tìaa Moisés sàhà-xí nùù ley ì, te divi sàhà stná-yà nì tìaa stná cuàhà profeta nì càhàn cuenta xi Dios sàhana. Jesús de Nazaret nani-yá, te yua-yá nani José.

⁴⁶ Dandu nì cachi Natanael:

—¿A ndísá? ¿A iá iin nèhivì vàha ñuu Nazaret?

Dandu nì cachi Felipe:

—Nahà-ní cundehè-ní.

(Dandu cuàhàn-nè xì nècuàchìmà.)

⁴⁷ Te na ní xini Jesús vaxi Natanael, dandu nì cachi-yà sàhà-né:

—Yohó vaxi iin tiàa quidá ndisa nacua ndià ìcà quida nècuàchì raza-ndà Israel, te ni-iyuhu mà túha-ne dandahví-nè.

⁴⁸ Dandu nì cachi Natanael xì-yá:

—¿Nansa ináhà-ní yùhù?

Te nì cachi Jesús xì-né:

—Na táñàha ga cana Felipe mii-ní, te iá-ní sàhà iin nù-higu, dandu nì xinituí mii-ní.

49 Dandu nì cachi Natanael xì-yá:

—Dèhemanì Dios nduu-ní, Maestro, divi rey icúmí cusáhnû nùù ñuu-ndà Israel nduu-ní.

50 Dandu nì cachi Jesús xi-né:

—Mà úhì guá nì xinindisa-ní na ní cachì nì xinitùí mii-ní sàhà yutnù yucán. Cunaha-ní, icúmí-nî cunì-ní milagru chicá ndiaha.

51 Ñà-ndácuisì nduá cachí` xì-ní, icúmí-nî cunì-ní nuna ansivi, dandu quecoyo ángel xi Dios mànana mànau cucuu-ne diquì-xí ndé iín yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhivì.

2

Nansa nì quida Jesús milagru iin vicò nandàhà nì à ñuu Caná

1 Daaní, quìvì ùnì nì à iin vicò nandàhà ñuu tii Caná iá ladu Galilea. Te yucán nì sàà stná dihi Jesús. 2 Te nì càrà stná mii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá. 3 Te nì cuu nì nsihi tècuí vidi sì-uva coho-ne. Ñàyùcànduá, nì càhàn dihi-yá xì-yá, cachí-nè:

—Sànì nsihi tècuí vidi sì-uva.

4 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Chicá vaha naco-ní ñà-jaàn nùù yùhù, vachi tàñáha ga sàà meru hora xi.

5 Dandu nì càhàn dihi-yá xì tiàa xinúcuáchí yucán, cachí-nè:

—Quida-nsia nacua cachí dèhi xì-nsiá.

6 Cunaha-nsiá, yucán itá iñù barril yùù, iin ian vátùni cuñuhu cùmì ò úhùn yoo tècuí. Tècuí mà xichúùn nècuàchì raza Judea ñà-nsidandoo-ne mii-né según estilu nduú ley xi-ne. 7 Te nì cachi Jesús xì tiàa yucán:

—Dachitu-nsiá barril jaàn tècuí.

Ñàyùcànduá, ducán nì caquida-tè, dècuèndè yuhá nì chitu. ⁸ Dandu nì cachi-yà xì-té:

—Vichi chitacùhá-nsiá chii-té cunihi-nsia cùhùn nù nècuàchì iin sáhnù nù vicò.

Ñàyùcànduá, ducán nì caquida-tè. ⁹ Te nì xihi nècuàchìmà iyuhu tècuí mà, doco sàni nanduu-tè tècuí vidi sì-uva. Te cóni sáha-ne cuenta índu nì quixi ndutè mà, doco tè-xinúcuáchi nì catavà xì-té, ináhá-tè. Daaní, na ní cundaà ini-nè nansa xihí ndutè mà, dandu nì cana-ne noviu nándàhà, ¹⁰ te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Nsidaa nèhivì, na sáha-ne tècuí vidi sì-uva coho-nda, dihna sáha-ne ndutè chicá vaha, dandu nú sàni xihi cuahà-ndàté, dandu tavá-né ndutè chicá ndahví. Doco mii-ní, còó, làcà vichi nì tavà-ní ndutè chicá finu —nì cachi-nè.

¹¹ Ñà-jaàn nduú milagru primeru nì quida Jesús. Te ñuu Caná iá ladu Galilea nduú lugar ndé nì quida-yaña. Ducán nduú nì dàcùnì-yà nèhivì ñà-ndiaha guá quidá-yá, te nì xinindisá stná nècuàchì dacuahá-yá mii-yá.

¹² Daaní, nì sàhàn Jesús ñuu Capernaum, mii-yá xì dihi-yá xì ñani-yà, xì stná nècuàchì dacuahá-yá. Te yucán nì cuee-yà iin ùi quivì.

Nansa nì tavà Jesús nèhivì dicó ini patiu veheñùhu cahnú

¹³ Dandu nì quihin tu-ya ichì cuahàn-yà ñuu cahnú Jerusalén, vachi sà-itúú vicò pascua, iin vicò nsidácáhnù nècuàchì raza Judea yucán.

¹⁴ (Ñàyùcànduá, nì sàà-yà ñuu mà), te nì xini-yà yucán yehè veheñùhu cahnú itá nèhivì dicó; dicó-né buey, dicó-né riì, dicó-né loma, te

ndoó stná nèhivì nadámá tnahá xi dihùn (vàxi inga ñuu). ¹⁵ Dandu nì cava-yà itnii yohò nì quidayucun-yà iin chirrión, te nì taxi nsihí-yànè yehè veheñùhuma, mii-né xì rìi xí-né xì stná buey xi-ne. Te nì dandiàchì-yá dihùn damá-né, te nì ducùn nsihí-yá mesa xi-ne. ¹⁶ Te nì cachi stná-yà xì nècuàchì dicó xi loma mà:

—¡Tavà-nsiá quisi yohó fuera! vèchi màdì yàhvi nduú vehe ì Yuamáni' —nì cachi-yà.

¹⁷ Dandu nì nsinuu ini nècuàchì dacuahá-yà nansa cachí nùù tutu ì ndé cachá: “Yáha ga cuàhà nacání íni sàhà veheñùhu ì xí-nì ñà-màsà dándâñúhú nèhivì ñà-ì icúmíâ”.

¹⁸ Dandu nècuàchì raza-yà Judea yucán, nì cachi-nè xì-yá:

—Quida-ní iin milagru cunduu seña ñà-cundaà ini-nsì a icúmí-nì derechu quida-ní ñà-nduá nì quida-ní, á coó.

¹⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Vàtùni. Ducùn-nsiá veheñùhu yohó, te tìxi ùnì quivì nsida saí-ñà.

²⁰ Dandu nì cachi nècuàchì yucán:

—Ûi dico iñù cuà nì quidachuún nèhivì nì dàxínu-ne veheñùhu yohó. Te mii-ní, ¿a ndísá daxínu-niá tìxi ùnì quivì? —nì cachi-nè.

²¹ Doco màdì veheñùhu ndisa nduá cáhàn-yà sàhà-xí; còó, vèchi ejemplu-ni nduámà; divi cuerpu mii-yá cáhàn-yà sàhà-xí. ²² Ñàyùcànduá, después, na quívì sàni natiacu-yà, dandu nì nsinuu ini nècuàchì nchícùn xì-yá ñà-ducán nì cachi-yà xì-né daa, te nì sàà-nè nì xinindisá-né ñà-nduá cachí nùù tutu ì, te nì xinindisá stná-nè ñà-nduá nì cachi mii-yá daa.

Ináhá Jesús nansa iá anima nsidanicuú nêhivì

²³ Cuàhà nêhivì nì xinindisa-xi-yá na ní xini-nè milagru nì quida-ya na iá-yà ñuu Jerusalén quivì vicò pascua ma. ²⁴ Doco mii-yá, cónì ícúmí-yâ nècuàchìmà seguru, vâchi ináhá-yâ ñà-ñùhú ini anima nsidanicuú-né. ²⁵ Còò necesidad ícúmí-yâ cachi iin nêhivì xì-yá nansa iá anima ñanìtnaha-ne, vâchi ináhá-yâ nsidaa ñà-ndúá ñuhú ini anima nêhivì.

3

Nansa nì càhàn iin tiàa nani Nicodemo xì Jesús

¹ Nìsa ìa iin nècuàchì fariseu nani Nicodemo. Iin nècuàchì xídandacú nùù ladu Judea mà nduú stná-nè. ² Te divi-ne nì sàhàn ndé iá Jesús iin sàñaà, te nì cachi-nè xì-yá:

—Maestro, ináhá-nsí divi mandu xi Dios vâxi-ní, vâchi nú màsà chíndéé Dios, dandu ni-iin nêhivì, mà níhì-né quida-ne milagru nacua quidá mii-ní.

³ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Palabra ndàcuisì nduá yohó cachí` xì-ní: nú màsà nácácú sáá nêhivì, dandu mà cúí sàà-nè cuni-nè ñuhiví ìì xí Dios.

⁴ Dandu nì cachi Nicodemo xì-yá:

—¿Nansa cui nacacu-nda nú sàni sahnu-nda? ¿A cúí nàcùñuhu saa-nda ini dihimáni-ndà, te nacacu-nda?

⁵ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ñà-ndàcuisì nduú palabra yohó cachí` xì-ní: nú màsà nácácú sáá iin nêhivì quida tècuì xì stná Espíritu Ìì, dandu mà níhì-né yàha-ne ñuhiví ìì ndé cusáhnû Dios. ⁶ Vâchi nú sàni cacu-nda nùù yuadíhí-ndá, dandu iquìcúñú ícúmí-ndá. Doco

nú sàni cacu anima-ndà quida Espíritu Ìì xí Dios, dandu espíritu (saa) cucumi stná-ndà. ⁷ Màsà ndúlócô-nî ñà-nì cachì xì-ní icúmí-nî nacacu saa-ní. ⁸ Vàchi ducán quidá stná tàchì, caná te caná yohó yucán, doco có-ináhá-nsiá índù lugar vaxa, ni índù lugar cuàhàn. Ducán iá stná xì anima nsidaa nèhivì nì nacacu nì quida Espíritu Ìì.

⁹ Dandu nì cachi Nicodemo xì-yá:

—Pues, ¿índù modo cunduu nsidaa ñà-càchí-nî jaàn?

¹⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ìin maestru ñuu-ndà Israel nduu-ní, te có-sànìhì inì-ní sàhájàn nacua ndiá icà-ní.

¹¹ Ñà-ndácuisì nduá yohó cachì xì-ní: ñà-nduá ináhá-nsì, divi ñà-jaàn cachì-nsì xì-nsiá. Te datúi stná-nsì nùù-nsiá ñà-nduá sàni xini-nsì, doco có-xiníndísâ-nsiá. ¹² Mate cuisì sàhà ñà-ìá ñuhivì yohó-ní nduá cáhìn xì-nsiá, doco có-xiníndísâ-nsiá; ñàyùcànduá, ùhì cunindisá stná-nsiá nú ni cáhìn xì-nsiá sàhà gloria (xi Dios).

¹³ 'Ni-iin nèhivì tàñáha ga nana-ne gloria. Doco yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhivì, ansivi nduú vehi, te nì nui nì quesai (ñuhivì yohó). ¹⁴ Te nacua nì quida Moisés (sànaha) na nisa ìa-ne yucù, nì chituu ducún-nè iin còò (càa), pues ducán stná yùhù, icúmí nèhivì chituu ducún stná-nè yùhù.

¹⁵ Dandu nsidaa nèhivì cunindisa-xí, mà nunca sàà-nè ndañuhu-né; còò, nicanicuahàn cutiacu-nè.

¹⁶ 'Vàchi ñà-cuàhà guá cuú ini Yua-nda Dios sàhà nèhivì ñuhivì, nì sàhatahvì-yá mindaa Dèhemanì-yá (ñà-cui-yà), dandu nsidaa nèhivì xiníndísá-xí-yâ, mà sàà-nè ndañuhu-né, còò, nicanicuahàn icúmí-nê cutiacu-nè. ¹⁷ Vàchi màdì

sàhà-ñá dandohó-yá nèhivì cuáchi nduá dìsàhà-xí nì ndacu nuù Dèhemanì-yá quixi-ya ñuhiví yohó, còó; divi sàhà-ñá càcu-ne nduá.

¹⁸ Nú xiníndísâ iin nèhivì Dèhemanì Dios, dandu ñà-sàni càcu-ne nuù castigu sàhà cuáchi-ne nduá; doco nèhivì có-xiníndísâ, sà-íá vaxi castigu xi-ne nuù-yá, vaxi có-xiníndísâ-né ñà-nduá cachí mindaa Dèhemanì-yá. ¹⁹ Te ¿ndiá nduú meru ñà-dìsàhà-xí vaxi castigu mà dìquì-né? Divi sàhà-ñá sàni quesaa palabra ndàcuisì ñuhiví yohó ñà-datnúà sàxínítnùnì nèhivì, doco chicá nì cudii ini-nè caca-ne ichì ñáa, màdì ichì ndé datnúù Dios, vaxi quini íá ñà-nduá quidá-né. ²⁰ Te nsidaa nècuàchìmà, có-cùnì dahuun-ne cunini-ne palabra datnúù xì sàxínítnùnì-nè, ni có-tnàtuu stná-nè ndé cáhàn xì palabra mà sàhà-ñá màsà túi ñà-quini guá quidá-né. ²¹ Doco iin nèhivì quidá víi nacua cachí palabra ndàcuisì, cudíi ini-nè tnàtuu-ne ndé íá palabra datnúù xì sàxínítnùnì-nè, vaxi cunì-nè cundaà ini nsidaa nèhivì ñà-quidá víi-né nchícùn-nè ichì Dios —nì cachi Jesús.

Ñà-nduá nì cachi gà Juan Bautista sàhà Jesús

²² Daaní, nì quihin tu Jesús ichì cuàhàn-yà ladu Judea, mii-yá xì nècuàchì xínchicùn xì-yá. Te yucán nì ndòo chii-yá xì-né, dandu nì cuhii nèhivì cuàhà gá nì sàà yucán. ²³ Stná Juan Bautista, yucán quidá ì stná-nè nuù iin xaan nani Enón yatni lugar nani Salim, vaxi ñuhú cuàhà tècuíi yucán. Ñàyùcànduá, divi lugar mà sàhàn cuàhà nèhivì ñà-cuhii-né, ²⁴ vaxi tàñáha ga cundiadi Juan.

²⁵ Tiempu mà nì cuu nì quesaha nì cuàà nèhivì nchícùn xì Juan xì itnii gá nècuàchì raza-nè

Judea, vâchi tucu tucu cachí iin iin-ne sàhà modo nduhì-ndà. ²⁶ Dandu nsidaa-né nì quixi-ne nùu Juan nì cacachi-nè xì nècuàchìmà:

—Maestro, ináhá-nì ana nìsa ìa xi-ní ladu duha yùte Jordán, te nì cáhàn-ní sàhà-né, ndiaha gá-nè nì cachì-ní; pues vichi mii stná-nè quidá ìi stná-nè nèhivì, te cuàhà gá nèhivì sáhàn nùu-né.

²⁷ Dandu nì cachi Juan xì-né:

—Ni-iin nèhivì, mà cúí nìhì-né iin chuun ndiaha nú màsà cuáha Dios-nè. ²⁸ Ináhá-nsiâ nansa nì cachì: “Yùhù, có-nduí (rey ndiaha nani) Cristu, cuisì iin ana nì techuún Dios nduí, te dihna vâxi nùu mii-yá”. ²⁹ Cunaha-nsiá, na iá vicò nandàhà, iá iin noviu, te iá stná novia cutnâhâ xì-nê. Doco iá stná padrinu iladú, iníní-né, te cudî ini-nè na cáhàn noviu. Pues, ducán iá stná yùhù, nahi padrinu nduí, te yáha ga cudî inì sàhà mii-yá. ³⁰ Mii-yá, cueé-ni cueé-ni chicá icúmí-yâ nìhì gá-yà tnùñuhu xì-yá, doco yùhù, còó. Cueé-ni cueé-ni icúmí nèhivì nandòdó-né yùhù.

Jesús nduú ana nì nuu ansivi

³¹ Mii-yá, dècuèndè dìquì-xí nì quee-ya, ñâyùcànduá chicá ndiaá-yà nùu nsidaa-nda. Iin nèhivì ñuhiví yohó, nèhivì ùún nduú-né, te cuisì sàhà ñuhiví yohó cáhàn-nè. Doco mii-yá, ansivi nì quixi-ya, te chicá ndiaá-yà. ³² Te ñà-nduá sàni xini-yà, xì ñà-nduá nì inini-ya, ñà-jaàn nduá cachí-yà xì nèhivì, doco có-xiníndísâ-né ñà-nduá cachí-yà. ³³ Doco nú xiníndísâ iin nèhivì-yá, dandu nàhà claru sàni cundaà ini nècuàchìmà ñà-mii palabra ndàcuisì nduá cachí Dios. ³⁴ Vâchi Jesús, mandu xi (Yua-nda) Dios vâxi-ya, te divi palabra ndiaha xì Yuamánì-yá cáhàn-yà, vâchi màdì

iyuhu-ní Espíritu Ìi sàni níhìtáhvi-yá, còó. Sàni nìhì nsìhí-yá Espíritu Ìi. ³⁵ Te cuú ini Yuamáni-yá sàhà-yá. Ndahà-yá sàni dàyáha Yuamáni-yá nsidanicuú ìñàha.

³⁶ Cunaha-nsiá, nsidaa ana xiníndísá-xí Dèhemanì Dios, nicanicuahàn cucumi-né vida ndiaha. Doco nèhivì có-xiníndísâ, mà-nìhì-né vida ndiaha ma. Còó, iin castigu cahnú icúmí-né nìhì-né nùù-yá, te sà-ìtúá vàxan.

4

Nansa nì yàha iin nècuàchì ñahà ñuu Samaria ladu xi Jesús

¹⁻² Quivì yucán nì nducuahà gá nèhivì nchícùn xì Jesús. Te nì cuhì stná-né. Doco màdì mii Jesús nì quidá ìi xì-né, cuisì nècuàchì dacuahá-yá nì quida ìi xì-né. Dècuèndè más gá nèhivì xí-yá nì cuhì nùù nèhivì nì quida ìi Juan Bautista. Dandu nì xinitnùhu stná nècuàchì fariseu ñà-cuàhà guá nèhivì nchícùn xì-yá. Ñàyùcàndùá, na ní cundaà ini-yà ñà-sà-ìnáhá nècuàchì mà ñà-jaàn, ³ dandu nì quee-ya ladu Judea mànuhù-yá ladu Galilea, (mii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá).

⁴ Te ichì mà icúmí-yâ yàha-ya ladu Samaria. ⁵ Te xicá-yá nì nasaa-yà yatni iin ñuu tii nani Sicar. Te divi yucán nduú stná ñuhù ndé nìsa itnii José sànaaha, vàchi ñuhù nì ndutahvi-né nùù yua-né Jacob nduá. ⁶ Te yucán iá stná pozo nìsa xichuún Jacob mà sànaaha. Pues divi yuhù pozo mà nì sàcòò chii-yá, vàchi caní ichì nì xìca-ya, te xávî-yà. Nahi càxíhùì nduá, ⁷⁻⁸ te sàcuàhàn nsidaa nècuàchì dacuahá-yá ñuu mà ñà-cuiin-ne

ñà-cutiacu-nè. Dandu (nùù pozo mà) nì tnàtuu stná iin nècuàchì ñahà ladu Samaria mà ñà-tavà-né tècuí. Te nì cachi-yà xì-né:

—Taxi tahví-ní iyuhu tècuí cohi.

⁹ Te nì cachi nècuàchì mà xì-yá:

—Doco mii-ní, iin nècuàchì raza Judea nduu-ní. ¿Índù chuun xícàn-ní tècuí coho-ní nùù yùhù? Vàchi nsidaa nècuàchì ñuù-ní, indéhe úhì-nè nsiùhù tè-ndùú nècuàchì Samaria yohó.

¹⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ndahví-ní, vàchi có-cùndáà inì-ní nansa quidá Dios, dacútâhvì-yá tnùmanì xí-yá nùù nèhivì; ni có-ínáhá stná-ní ana divi nduú yùhù ana xícàn xì tècuí nùù-ní. Vàchi nú ni cùndáà inì-ní, dandu càcàn tàhvì-ní nùí, te dacútâhvì' mii-ní tècuí cutiacu ndiaha-ní.

¹¹ Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Señor, còò ni-iñàha nihi-ní tavà-ní tècuí yohó, vàchi cunú ñuhú-te. ¿Nansa cui tavà-ní tècuí cutiacu ndiahi? ¹² Cunaha-ní, pozo yohó nduú ndé nìsa xihi xì-ndà Jacob, mii-né xì nsidaa dèhe-ne xì quisi xí-né, dandu nì naco-neà nùù nsiùhù. ¿Te mii-ní, a chicá ndiaá-ní nùù xì-ndà mà cahan-ní?

¹³ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Nú ni cohó nèhivì tècuí pozo yohó, dandu tucutu icúmí-né cui-nè tècuí después. ¹⁴ Doco nú ni cohó-né tècuí dacútâhvì yùhù-nè, dandu mà nunca cui gà-nète nicanicuahàn. Vàchi ducán quea na ian ñuhú tècuí ini-nè, te ndèà ndiaha-té dècuèndè nìhìtâhvì-né vida ndiaha nicanicuahàn.

¹⁵ Dandu nì cachi nècuàchì ñahà mà:

—Señor, taxi-ní tècuí mà cohi ñà-màsà cúí guè tècuí, te màsà quíxí guè yohó taví-te.

16 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cuahán-nî cana-ní ì-ní quixi-nsia.

17 Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Còò ì yùhù.

Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ñà-ndàà nduá cachí-nî còò ì-ní, ¹⁸ vâchi ùhùn xichi sàni nandàhà-ní, te nì sate tnahá-nsiá. Te tiàa iá xì-ní vichi, màdi ì-ní nduú-né. Ñà-jaàn ndisa nì cachi ndàà-ní.

19 Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Vichi sàni cundaà inì, na iin nèhivì cáhàn cuenta xi Dios nduu-ní, señor. ²⁰ Doco estilu xi xii-nsí nduá cahvi-nsí Dios dìni yucù jaàn; doco mii-nsiá, còó. Ñuu-nsià Jerusalén nduú lugar ndé ndiá icà-ndà cahvi-nda Dios, cachí mii-nsiá.

21 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Señora, cunindisa-ní yùhù: vâxi iin quivì, dandu màdi cuisì dìni yucù jaàn, ni màdi cuisì ñuu Jerusalén cùhùn-nsià cahvi-nsiá Yua-nda Dios. ²² Mii-nsiá, có-ínahá ndisá-nsiá ana divi cahvi-nsiá. Doco nsiùhù, ináhá vâha-nsi ana cahvi-nsí, vâchi cuisì nsiùhù tè-ndùú nècuàchì raza Judea icúmí xí palabra nansa càcu anima nèhivì. ²³ Cunaha-ní, vâxi iin quivì, dandu nèhivì cuní cahvi ndisa xi Dios, inì-ni anima-nè icúmí-nè cahvi-néyà, te cahvi stná-néyà nacua cachí palabra ndàcuisì xí-yá, vâchi ducán cuní-yà quida-ne na cahvi-néyà. Te vichi sàni sàà stná quivì quida-ne ducán. ²⁴ Vâchi mii espíritu ndiaha nduú Dios. Ñàyùcàndùá, nú cuahàn-ndà cahvi-ndayá, dandu inì-ni anima-ndà icúmí-ndá cahvi-ndayá; te icúmí-ndá cahvi stná-ndàyá cuisì

nacua cachí palabra ndàcuisì xí-yá —nì cachi Jesús.

²⁵ Dandu nì cachi nècuàchì ñahà mà:

—Yùhù ináhî quixi mii-yá ana nduú Mesías, divi mii-yá nani Cristu. Te nú sàni quesaa-yà, dandu cachitnùhu-ya xì nèhivì nsidaa ñà-nduú ñà-ndáa.

²⁶ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Yùhù ana cáhàn xì-ní vichi, divi nduú mii-yá.

²⁷ Daaní, cáhàn va-ya xì nècuàchì yucán, te nì cansiaa tu nècuàchì dacuahá-yá. Te nì ndulocó-nè, cóni cúndáa ini-nè índù chuun ndatnúhú-yá xì nècuàchì ñahà mà. Doco cóni xícàn tnùhù-né nùù-yá índù chuun cáhàn-yà xì-né, ni cóni ndacàtnùhù-né nùù-yá índù palabra cachí-yá xì-né. ²⁸ Dandu nècuàchì ñahà mà, nì nacoo-ne yoo xi-ne mànuhù-né ini ñuu mà, te nì cáhàn-nè xì nèhivì, cachí-nè:

²⁹ —Naha-nsià cùhùn-ndà cundehè-nsiá iin tiàa iá yucán, vachì nì nacani-ne xì nsidaa ñà-nduá nì quide vida xi. ¿Amádi mii-yá nduú Cristu (ndiatu-nda)?

³⁰ Ñàyùcànduá, nì ndecoyo cuàhà nèhivì ñuu yucán vaxi-ne ndé iá Jesús, ³¹ vachì iá ì-yá xì nècuàchì dacuahá-yá. Te nì sacundahví nècuàchì dàcuahá-yá mà nùù-yá, cachí-nè:

—Maestro, cuxi-ní iyuhu.

³² Doco nì cachi-yà xì-né:

—Sà-icúmî ñà-cutiacuì mate có-cúndáa ini-nsia índù iñàha nduá.

³³ Dandu nì ndatnuhu nècuàchì dacuahá-yá iin-ne xì inga-nè, cachí-nè:

—¿A vihi-ni nì quixi iin nèhivì nihí xi ñà-nduá cuxi-ya cahan-nsiá?

³⁴ Ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:

—Còó. Ñà-itiácú yùhù nduú ñà-guide cumplir nacua nì cachi mii-yá nì techuun-xí vàxi. Cuní dansihí chuun ndiaha nì sàha-ya yùhù. Te ñà-jaàn nduá itiácù. ³⁵⁻³⁶ (Ináhî) cachí-nsià cumánì gá cùmì yòò, dandu ndanchito cosecha. Doco yùhù cachí xì-nsiá, cundehè-nsiá (nadaa nèhivì ndoó ñuhiví), vàchi nahi cosecha xínduu stná-nè, te sà-íá ndanchitoa. Te na quidá nèhivì chuun ndiaha xí cosecha mà, pues ñà-nìhì ñanìtnaha-ne vida ndiaha nicanicuahàn nduá. Dandu después, icúmí-nè nìhì-né ñà-vàha xi-ne, te cudii gá ini-nè, mii-né xì stná nèhivì nì chihi stná xì (palabra primeru). ³⁷ Te ñà-jaàn nduú nahi dichu cachí: “Díin nèhivì chihí, te díin nèhivì ndaníhí xí cosecha”. ³⁸ Yùhù nì techuín mii-nsiá ñà-quida-nsia iin chuun (ndiaha ñà-chindee-nsiá nèhivì nìhì-né vida ndiaha, na ian) ndanihi-nsia cosecha. Doco màdì mii-nsiá nduú ana nì dàquésáhá xí chuun ma; còó, díin nèhivì nduú ana nì caquidachuún primeru, dandu después nì quihvi stná mii-nsiá —nì cachi Jesús.

³⁹ Cunaha-nsiá, cuàhà nèhivì ñuu tii ladu Samaria mà nì xinindisa-xi-yá, vàchi nì xinindisá-né palabra nì cachi nècuàchì ñahà mà ñà-nì nacani-ya xì-né nsidaa ñà-nduá nì quida-ne vida xi-ne. ⁴⁰ Ñàyùcàndùá na ní quesaa nsidaa-né ndé iá-yà, dandu nì sacundahví-nè nùù-yá ñà-nì còó chii gá-yà ñuu-nè; te sàhájàn nì ìa ga-yà ùì gá quìvì. ⁴¹ Dandu cuàhà gá stná nèhivì nì xinindisa-xi-yá, vàchi nì inini-ne nì càhàn mii-yá. ⁴² Ñàyùcàndùá, nì cacachi-nè xì nècuàchì ñahà mà: —Vichi màdì cuisì sàhà ñà-nduá nì cachì-ní nì xìníndisâ-nsí; còó, vàchi vichi sàni inini stná-nsi

mii-yá na cáhàn-yà palabra xi-ya, ñàyùcàndùá sàni cundaà ini-nsi ñà-divi mii-yá nduú ana dacácu xi nèhivì ñuhivì; meru Cristu nduú-yá —nì cachi-nè.

Nansa nì dándúvaha Jesús dèhe iin nècuàchì dandacú

⁴³ Daaní, nì nsihi nì ìa Jesús ñuu yucán ùi quivì, dandu nì naquihin-ya ichì mànuhù-yá ladu Galilea. ⁴⁴ Te mii-yá nduú ana nì cachi ñà-có-quidáñúhú nèhivì iin tiàa cáhàn cuenta xì Dios nú nduú-né iin nècuàchì ñuu-nè. ⁴⁵ Daaní, na ní nasaa-yà ladu Galilea mà, nì cudìi ini nècuàchì ladu yucán sàhà-yá, vàchi nì sàhàn stná-nè ñuu Jerusalén quivì nì ìa vicò, te nì xini stná-nè nsidaa milagru nì quida-ya yucán.

⁴⁶ Daaní, nì nasaa stná-yà ñuu tii Caná iá ladu mà, divi ñuu ndé nì quida-ya milagru xì tècuìi uun nì nanduu-tè ndutè vídi sì-uva. Te yucán nì quesaa stná iin nèhivì xí gobiernu nì quixi ñuu Capernaum, vàchi iá iin dèhe-ne cuhí. ⁴⁷ Te nì xinitnùhu-ne sàni nsiaa tu Jesús nì sàhàn-yà ladu Judea. Ñàyùcàndùá vàxi-ne nchícùn-nèyà, te nì sa-cundahví-nè nùu-yá áma cùhùn-yà xì-né ñuu-nè, te dandúvaha-ya dèhe-ne, vàchi sàcùcáhvì-te. ⁴⁸ Doco nì cachi Jesús xì-né:

—Mii-nsiá, nú màsà quidé iin milagru fuerte cundehè-nsiá, mà sàà-nsiá cunindisá-nsiá.

⁴⁹ Doco nì cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Señor, cùhùn-ndà vehi por favor, còtó cui dèhi.

⁵⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Vàtùni nùhù-ní, vàchi cuàhàn nduvàha dèhe-ní.

Dandu nì xinindisá nècuàchìmà palabra nì cachi-yà xì-né, ñàyùcàndùá mànuhù-né vehe-ne.

⁵¹ Te na sá-itúú-né nasaa-nè, nì ndacùhun tnahá-né xì itnii peón xi-ne nihi-xi razón vaxi, te nì cachì-te:

—Sàcuàhàn nduvàha dèhe-ní.

⁵² Dandu nì xìcàn tñùhù-né índù hora nì quesaha nì nchìco cuèhè. Te nì cachì-te:

—Icu, nahi càhiin nì nchìco ini-vè.

⁵³ Ñàyùcàndùá, nì cundaà ini-nè, divi hora nì càhàn-nè xì Jesús nì sanduamà, divi hora nì cachi-yà xì-né ñà-cuàhàn nduvàha dèhe-ne. Ñàyùcàndùá, nì xinindisá-néyà, mii-né xì nsidaa stná nèhivì vehe-ne.

⁵⁴ Cunaha-nsiá, milagru yohó nduú milagru ùì nì quida-ya na ní nasaa-yà ladu Galilea nì sàhàn-yà ñuu Judea.

5

Nansa nì dandúvaha Jesús iin tiàa nì dàñà tnahá ùì iquicúñù-xi

¹ Daaní, quivì yucán nacává iin vicò xí nècuàchì raza Judea, ñàyùcàndùá, nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà ñuu Jerusalén. ² Te ini ñuu mà iá iin pila cahnú tècuí. Te yucán itánduhù stná ùhùn vehe nahi corredor. Te lugar mà, Betesda naniá, te yatni iá mà ndé iá iin yehè ñuu mà nani Yehè Riì.

³ Pues divi vehe ma itánduhù cuáhà nècuàchì cuhí, nècuàchì cuaá, nècuàchì xicá cuéhê, nècuàchì yáha ga nì ìchì, xíndiatu nsidaa-né ndacùchí tècuí mà.

⁴ Vàchi (cachí-nè) cada yáha iin tiempu, dandu nuú iin ángel xi Dios dandácùchí xì-té. Dandu nèhivì primeru quihvi mahi-té, icúmí-nè nduvàha-ne nùù cuèhè quida xi-né, ndéni cuèhè nì cui ni cundúá, icúmíá cuxioa. ⁵ Te yucán iá stná iin tiàa indúhu yuhù tècuí mà, 38 cuià icúmí-nè cuèhè quida

xi-né. ⁶ Dandu, nì xini Jesús jaàn indúhu-né, te ináhá stná-yà ñà-càní cuà iá-nè xì cuèhè mà, ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:

—Mii-ní, ¿a cuní-nî nduvàha-ní?

⁷ Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Señor, còò iin chindee xí na hora ndácùchí tècuí, te quìhvi stnáì mahì-té. Vàchi na meru sáì, dihna inga-nè nì sàà-nè nùí, te nuú-né ndé ñuhú tècuí.

⁸ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ndacuiin-ní, ndanihi-ní camilla xi-ní, te caca-ní.

⁹ Dandu vichi vichi nì nduvàha nècuàchìmà nì ndanihi-ne camilla xi-ne, nì nacaca-ne cuàhàn-nè. Te quìvì yucán, quìvì descansu nduá.

¹⁰ Ñàyùcàndùá, nì cachi dava nècuàchì ñuu mà xì nècuàchì nì nduvàha ma:

—Quìvì descansu nduá vichi. Còò ley xi-nda cunsida-ní camilla xi-ní.

¹¹ Dandu nì cachi tiàa ma xi-né:

—Nècuàchì nì dándúvaha xí, nì cachi-nè xì: “Ndanihi-ní camilla xi-ní, te caca-ní”.

¹² Dandu nì ndàcàtnùhù nèhivì mà nùù tiàa ma, cachí-nè:

—¿Ana divi nì cachi xì-ní ducán?

¹³ Doco nècuàchìmà, có-ináhá-nê nansa nani ana nì dándúvaha xi-né, vàchi sàcuàhàn Jesús, te cuàhà gá nèhivì ndoó lugar yucán.

¹⁴ Daaní, después nì ndacùhun tnahá-yá xì-né na xicánúú-né patiu veheñuhu, te nì cachi-yà xì-né:

—Vichi sàni nduvàha-ní. Màsà nàxícócuìin-ní quida-ní cuàchi, còtó quixi iin tnùndoho chicá fuerte dìquì-ní.

¹⁵ Dandu tiàa ma, nì sàhàn-nè nì cachitnùhu-ne xì nècuàchì raza-nèmà ñà-divi Jesús nduú ana nì dándúvaha xi-né. ¹⁶ Ñàyùcàndùá nì caxini ùhì nècuàchì yucán mii-yá, te nì quesaha-né ndatnúhú-nê nansa cahni-néyà ñà-nì quida-ya milagru mà iin quìvì descansu. ¹⁷ Dandu nì cachi-yà xì nsidaa nècuàchì yucán:

—Yuamánì', iin-ni quidáchúûn-yá nsiquívì, ñàyùcàndùá ducán quidá stná yùhù.

¹⁸ Ñàyùcàndùá chicá más nì cuni nècuàchì ladu Judea mà cahni-néyà, vèchi màdì cuisì-ní có-chívaha vii-yá quìvì descansu (cahan-né), sino que nì cachi stná-yà Dios nduú Yua-yá, te ducán ndudává stnahá-yá xì mii Dios.

Nansa icúmí Jesús derechu dandacú-yá

¹⁹ Dandu nì naxiconihí-yá nùù nècuàchìmà, cachi-yà:

—Cunini-nsia palabra yohó cachí'. Mii mà cúí quide ni-iñàha, cuisì ñà-ndùá sàni xini quidá stná Yuamánì' Dios, vèchi nacua quidá mii-yá, divi ducán icúmí quida stnài. ²⁰ Cunaha-nsiá, cuú ini-yà sàhí, te nsidaa obra ndiaha quidá mii-yá, ñà-jaàn dacuní stná-yà yùhù quide. Te vichi sàni xini-nsià iin ùì milagru, doco cuàhà obra chicá ndiaha icúmí-yà dacuní-yà yùhù, dandu más gà icúmí-nsià ndulocó-nsià. ²¹ Vèchi nacua danátíacú-yà nècuàchì nsii, te nacua-ha-yanè vida, divi ducán quidá stná yùhù. Ñàyùcàndùá, vètùni danátíacú stnài ndéni nèhivì ní cui cudíi inì. ²² Te có-nsidándàa-yà sàhà cuàchi nèhivì, vèchi ndahà yùhù sàni dàyáha-ya chuun jaàn. ²³ Ducán, dandu quidañuhu stná nèhivì yùhù nacua quidáñúhú-né

mii-yá. Vàchi nú màsà quidáñúhú-nê yùhù ana nduú Dèhemanì-yá, dandu queámà na ian có-quidáñúhú stná-nê mii-yá ana nì techuun-xí vàxi.

²⁴ Ñà-ndácuisì nduá cachí` xì-nsiá: nú iníní iin nèhivì ñà-nduá cachí`, te xiníndísâ-né mii-yá nì techuun-xí vàxi, dandu cutiacu-nè nicanicuahàn. Mà sàà-nè cuni-nè juiciu, vàchi sàni yàha-ne ndahà mii-yá ana sàha xi vida ndiaha. Mà cóo gá-nè ladu ndé xíhì anima-nè. ²⁵ Ñà-ndáà nduá yohó cachí` xì-nsiá: vàxi iin tiempu, dandu icúmí yùhù ana nduú Dèhemanì Dios ndàhì fuertí`, te canì nsidaa nècuàchì sàni xìhì, dandu nsidaa ana cunini xí, nìhì-né vida ndiaha. Te cunaha-nsiá, vichi nduú stná tiempu mà.

²⁶ 'Yuamánì', nicanicuahàn ñuhú vida saín ini-yà. Te sàni chitnùnì stná ini-yà ñà-nicanicuahàn cucumi stná yùhù vida saín mà, vàchi Dèhemanì-yá nduí. ²⁷ Te sàni sàha stná-yà yùhù chuun nsidandàì sàhà cuàchi nèhivì, vàchi tnaha nèhivì ñuhivì nduú stnáì. ²⁸ Te có-nduá ñà-ndulocó-nsià sàhà palabra jaàn, vàchi vàxi iin quivì, dandu nsidaa ana ñuhú tìxi ñuhù, icúmí-nê tiacu-nè na canì mii-né. ²⁹ Dandu quecoyo nsihi-ne. Nècuàchì nìsa quida vìì, nìhì-né natiacu-nè sàhà ñà-cutiacu ndiaha-né nicanicuahàn. Doco nècuàchì cóni quidá vìì, cuisì natiacu-nè sàhà ñà-nìhì-né castigu sàhà cuàchi-ne.

Nansa nì cachi Jesús ñà-mandu xi Yuamánì-yá nì quesaa-yà ñuhivì yohó

³⁰ 'Cuenta xi mií, mà cúí quide ni-iñàha. Cuisì nacua nì sàcùnahí, divi ducán nsidándàì sàhà cuàchi nèhivì. Te nú nsidándàì sàhà-né ducán,

dandu meru nacua ndiá ìcà cundua, vèchi divi Yuamánì' nduú ana nì techuun-xí nì quesai ñuhìví, te ñà-nduá cuní mii-yá coo, divi nduá quidé, màdiá nandúquí ñà-quide ñà-cuní mií.

³¹ 'Nú cuisì yùhù nì cúndúú ana cachítnùhu xi-nsiá sàhà ana nduí, dandu mà có-ndiáá mà. ³² Doco iá inga nèhivì cachítnùhu sàhí, te ináhî cachí ndàà-nè. ³³ Pues divi nduú Juan (Bautista). Te nì techuún-nsiá compañeru-nsià ndàcàtnùhù-né nù nècuàchìmà, te ñà-ndáà nduu palabra ni naxiconihí-né. ³⁴ Doco yùhù, còo necesidad icúmí càhàn iin nèhivì úún sàhí. Te ñà-nduá cachí' xi-nsiá, ñà-jaàn cachí' sàhà-ñà nìhì-nsiá càcu anima-nsià. ³⁵ Iin ratu tii nì cudii inì-nsia sàhà ñà-nduá quidá Juan (Bautista), vèchi iin ana datnúù xì sàxínítnùní-nsià (sàhà ichì Dios) nì sanduu ndisa-ne. ³⁶ Doco iá inga iñaha chicá fuerte nùu palabra nì cachi Juan sàhí. Vèchi cuàhà chuun ndiaha nì sàhatahvì Yuamánì' yùhù ñà-quide, te divi sàhà chuun ndiaha ma vètùni cundaà inì-nsia ñà-divi mandu xi mii-yá vèxi. ³⁷ Daaní, stná mii-yá sàni dàtúí-ya ana divi nduú yùhù. Doco mii-nsiá, tàcùnì-nsià nansa càhàn-yà; te tàcùnì stná-nsià nansa indéhe-yá. ³⁸ Ni có-nìhnú stná inì-nsia ñà-nduá cachí-yà, vèchi có-xìníndísâ-nsiá yùhù ana vèxi cuenta xi-ya.

³⁹ 'Cuàhà gá dacuahá stná-nsià tutu ì, vèchi ducán nìhì-nsiá vida ndiaha nicanicuahàn, cachí-nsià. Doco cunaha-nsiá, divi sàhà yùhù càhàn stná tutu ì mà. ⁴⁰ Doco có-cùnì-nsià cunindisá-nsiá yùhù, te nìhì-nsiá vida ndiaha.

⁴¹ 'Yùhù, có-xìcánúí nandúquí nansa quidañuhu nèhivì yùhù. ⁴² Doco ináhî nansa nihnú ini

mii-nsiá; ináhî có-cùú ini-nsià sàhà Dios.

⁴³ 'Mate cuenta xi Yuamánì' vaxi, có-xiníndísâ-nsiá yùhù. Doco nú ni quixí inga ana càhàn cuisì sàhà mii-xí, dandu divì cuàhàn-nsià cunindisá-nsiá.

⁴⁴ 'Tùha-nsia nanducu-nsiá quidañuhu nèhivì mii-nsiá, doco ñà-ndee vaha-nsia nùù ana nduú mindaa Dios, còó, có-nàndúcú-nsiâ ñà-jaàn. Ñàyùcàndùá, sadiàmà nùù-nsiá ñà-mà cùì cunindisá-nsiá yùhù.

⁴⁵ 'Màsà tuxí ini-nsia yùhù cuàhìn daquéé cuàchi dìquì-nsiá nùù Yua-nda Dios. Còó, diín nduú ana icúmí canicuàchi sàhà-nsiá, divì nduú Moisés, mate tuxí ini-nsià ley xi nècuàchìmà nduá cuàhàn dacácu xi-nsiá. ⁴⁶ Vàchi nú nì xinindisá-nsiá ñà-nduá nì tiaa Moisés nì cùì, dandu cunindisá stná-nsià yùhù, vachi divì sàhà yùhù nì tiaa nècuàchìmà. ⁴⁷ Doco nú có-xiníndísâ-nsiá palabra nì tiaa-nemà, dandu mà sàà stná-nsià cunindisá-nsiá ñà-nduá cachí yùhù —nì cachi Jesús.

6

Nansa nì dàcùxí Jesús ùhùn mìl tiàa

¹ Daaní, nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà inga ladu tècuì cuáhà nani mar de Galilea. Te mar de Tiberio nani stná mà. ² Te cutnàhâ stná-yà xì cuáhà gá nèhivì, vachi sàni xini-nè nansa nì quida-ya milagru nì dándúvaha-ya cuáhà nècuàchì cuhí. ³ Dandu nì nana-ya iin yucù yucán, te nì sàcòo-ya, mii-yá xì stná nècuàchì dacuahá-yá. ⁴ Te quivì yucán nduú quivì sà-ítúú nacava vicò pas-cua, iin vicò cahnú xí nècuàchì raza Judea. ⁵ Te

nì indehè-yá, nì xini-yà ñà-cuàhà guá nèhivì vaxi nùù-yá, ñàyùcàndüá, nì cachi-yà xì Felipe:

—¿Índù cui cùhùn-nda cuiin-nda ñà-cutiacu nsi-daa nèhivì yohó cahan-ní?

⁶ Ducán nì cachi-yà xì nècuàchìmà, doco sà-ínáhá-yâ nansa cuàhàn-yà quida-ya; nì cachi uun-ya xì-né a ver nansa cachi-nè. ⁷ Ñàyùcàndüá, nì cachi-nè xì-yá:

—Còó, ni mà sáà ùì cientu dihùn plata ñà-cuiin-nda pan cuxi-ne, vachi ni ñà-jaèn mà sáà nihì iin iin-ne iyuhu iyuhá —nì cachi-nè.

⁸ Dandu nì càhàn iin nècuàchì dacuahá-yá nani Andrés, divi ñani Simón Pedro, te nì cachi-nè xì-yá:

⁹ —Yohó iá iin tèchii nihì-xi ùhùn pan tnuu xì ùì siaca cuati. Doco iyuhu nduájàn; mà sáà cuxi nsidaa nèhivì ñà-cuàhà guá-nè.

¹⁰ Dandu nì cachi Jesús:

—Càhàn-nsià xì nèhivì ni mácùndoo-ne ñuhù.

Ñàyùcàndüá nì sàcùndoo nsidaa nèhivì nùù yùcù cuií, vachi iá cuàhà yùcù yucán. Te cunaha-nsiá, cuisì nècuàchì xínduu tiáa, ùhùn mil nì sanduu-ne. ¹¹ Dandu nì tnii-ya nsì-ùhùn pan mà, nì naquimanì-yá Dios sàhà-ñá, te nì dasàn-yáñà nùù nècuàchì dacuahá-yá. Dandu mii-né, nì dàcuàchí-néà nì sàha-ne nèhivì ndoó yucán. Te divi ducán nì quida stná-nè xì siaca. Te nsidaa nèhivì, nì nihì-né nacua cudû ini-nè cuxi-ne. ¹² Daaní, na sání chitu tìxi nsidaa-né, dandu nì cachi-yà xì nècuàchì dacuahá-yá:

—Datacá-nsià ñà-nì cusobrá sàhá màsà ndáñúhú ni-iyuhá.

13 Ñàyùcàndùá, nì dàtácá-nè ñà-nì ndòo ma na ní nsihì nì xixi nsidaa-né. Te nùù ùhùn pan mà nì cuyodò gá ùxìn ùì ìcà sìcàté chitu pedazu-ñà.

14 Dandu nì cundaà ini nèhivì yucán iin milagru nduá nì quida-ya, ñàyùcàndùá nì cachi-nè:

—Ñà-ndáà nduá, Jesús yohó nduú ana xíndiatu-nda quesaa ñuhiví, divi nècuàchì icúmí càhàn cuenta xi Dios.

15 Doco Jesús, ináhá-yâ nansa xínihnu ini-nè quida-ne, divi ñà-cùnì-nè tñii-neyà fuerza, te cundu-ya rey dandacú nùù-né. Ñàyùcàndùá, nì quecuaán-yá inga xichi, cuàhàn mindaa-yá ndé nduú yucù.

Nansa nì xicandodò Jesús nùù tècuí mar

16 Daaní, nì cuaà quivì yucán, te nì nuu nècuàchì dacuahá-yá dècuèndè yuhù tècuí cuáhà mà.

17 Nì sàcùñuhu-ne ini lancha, te nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè inga ladu mar tii ma, cunì-nè cùhùn-nè ñuu Capernaum. Te nì cuñaà, te tàñáha ga quesaa Jesús. 18 Dandu nì quesaha caná fuerte tàchì, ñàyùcàndùá, ducún nì nacuahnu todò tècuí.

19 Te na sàcuàhàn-nè ini lancha mà nahi ùhùn ò ìñù kilómetro, dandu nì xini-nè jaàn vaxi-ya, xicándódo-yá nùù tècuí, te sà-ítúú-yá quesaa-yá ndé cuàhàn lancha. Doco mii-né, nì yuhí-nè.

20 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Yuhù nduí; màsà yuhí-nsià.

21 Ñàyùcàndùá, nì dàyáha-neyà ini lancha, cudí ini-nè. Te vichi vichi na iin cachí sàni sàà lancha mà dècuèndè ñuu ndé nchícùn-nè cuàhàn-nè.

Nansa nì yàha stná nèhivì mar nandúcu-né Jesús, te nì cachi-yà xì-né nansa sáhatahvì-yá vida ndiaha

²² Daaní, inga quìvì, te nì nataca cuàhà tú nèhivì yuhù mar (ndé nì quee lancha), te ináhá-né imindaa-nú nìsa ìa yucán, te vichi cuàhàn nsihi nècuàchì dacuahá-yá inì-nu. Doco ináhá stnâ-nè ñà-có-cùtnáhâ-yá xì nècuàchìmà cuàhàn, vâchi micuìsi-né cuàhàn-nè. ²³ Doco después nì caquesaa tu itnii gá lancha nì quixi dècuèndè ñuu Tiberias nì quesaa-nu ndé ndoó nèhivì cuàhà mà, divi lugar ndé nì caxixi-ne pan na ní naquimanì-yá sàhà-ñá. ²⁴⁻²⁵ Ñàyùcànduá, na ní cundaà ini nèhivì yucán, ni còò-yá, te ni còò stná nècuàchì dacuahá-yá, dandu nì quècoyo stná-nè ini lancha, nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè mahì mar, te nì casaà stná-nè ñuu Capernaum, nandúcú-nèyà inga ladu mar mà. Te na ní ndacùhun-neyà, nì cachi-nè xì-yá:

—Maestro, ¿índù hora nì quesaa-ní yohó?

²⁶ Te nì cachi-yà xì-né:

—Cunini-nsia palabra yohó: yùhù ináhí índù chuun nandúcú-nsiâ yùhù. Màdì sàhà ñà-nì xini-nsià milagru nduá; còó. Sàhà ñà-nì xixi vâha-nsia, te nì chitu tìxi-nsia nduá. ²⁷ Doco màsà nácání inì-nsia sàhà nansa nìhì-nsiá ñà-cutiacu-nsià ñuhivì yohó, vâchi sacù-nì tiempu cundiaà mà. Chicá nsiha nanducu-nsiá ñà-ndiaha ì cutiacù-nsia nicanicuahàn. Te divi ñà-jaàn nduá sáhatahvì yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhivì, vâchi nùù Yua-nda Dios sàni nìhitàhvì' ñà-quide chuun ì xì-yá.

²⁸ Dandu nì cachi nèhivì mà xì-yá:

—Cachì-ní xì-nsí nansa quida-nsi sàhà-ñá cun-dua obra vâha nacua cuní Dios quida-nda.

²⁹ Dandu cachì-yà xì-né:

—Ñà-cunindisá-nsiá yùhù ana nì techuún-yá nì quesaa, divi ñà-jaàn nduú chuun vaha cuní Dios quida-nsia.

³⁰ Dandu cachí-nè xì-yá:

—Pues nú ducán, dandu ¿índù seña quida-ní cundehè-nsí, te cunindisá-nsí? ¿Índù milagru quida-ní? ³¹ Vàchi xì-ndà, na ní saxìca-ne yucù dãná, nìsa còyo ñà-ndiaha nani maná nìsa xixi-ne, vàchi ducán cachí nù tutu ì: “Nùù ansivi nì dàcòyo Yua-nda Dios pan nìsa xixi-ne”.

³² Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ñà-ndácuisì nduá cachí xì-nsiá: pan nì nìhì xì-nsiá nù Moisés sàhana ma, cónì sándúú ndisa pan ndiaha vaxi ansivi. Còó. Yuamánì nduú ana sáhatahvì xì pan ndisa ndiaha ma. ³³ Vàchi pan sáhatahvì mii-yá nduú yùhù ana nì techuún-yá nì quixi ndè gloria sàhà ñà-cutiacu nèhivì ñuhivì.

³⁴ Ñàyùcànduá, nì cachi nèhivì yucán:

—Señor, nicanicuahàn taxi tahvì-ní nsiuhù pan mà cuxi-nsi.

³⁵ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Yùhù nduí nahi pan xi-nsia cuxi-nsia nsiquívì, te cutiacu-nsià. Vàchi nsidaa ana sàà cunindisa-xí, (ndiaha gá cundiatú anima-nè), na ian mà nunca cui-nè doco, te nì mà nunca cui stnà-nè tècuí.

³⁶ Doco nacia nì cachì xi-nsiá, sàni xini-nsià nansa quidé, te có-xiníndisâ-nsiá. ³⁷ Doco sàni chitnùnì ini Yuamánì ñà-cundoo ana nduú nèhivì xí, te nsidanicuú nècuàchì mà, icúmì-nè (sàà-nè cunchicùn-nè yùhù). Te mà nunca taxi nì-iin ana cunì tnàtuu nù. ³⁸ Vàchi divi sàhà-ñá quide ñà-nduá cunì mii-yá nì techuun-xí, ñàyùcànduá nì quei gloria nì quesà. Mà vaxi quide ñà-nduá cunì

mii. ³⁹ Te ¿ndià nduá cuní mii-yá nì techuun-xí? Pues, cuní-yá (ñà-iin-ni cundoo vii) nsidaa nèhivì nì sàhatahvì-yá yùhù; có-cuní-yá ndañuhu ni-iin-ne. Dandu na sàà xinu tiempu, icúmí-nê natiacu nsihi-ne quide. ⁴⁰ Ñàyùcàndùá, ndéni nèhivì ni cunítnùhu sàhà yùhù ana nduú Dèhemanì-yá, te cunindisá-né yùhù, vida ndiaha nicanicuahàn cucumi-né, vachi ducán nì chitnùnì ini Yuamánì'. Dandu quivì xinu tiempu, icúmí-nê natiacu-nè quide —nì cachi Jesús.

⁴¹ Ñàyùcàndùá, nì cuàà nècuàchì raza-yà Judea sàhà-yá ñà-nì cachi-yá nduú-yá pan ndiaha nì quixi gloria. ⁴² Te dohó nì cachi-nè, iin-ne xì inga-nè:

—Amádi dèhe José nduú Jesús yohó. Ináhá-ndá ana nduú yuadíhí-nê. ¿Índù chuun cachí-nè ndè gloria nì quixi-ne?

⁴³ Ñàyùcàndùá, nì cachi Jesús xì nècuàchì yucán:

—¿Índù chuun cuàà-nsià ducán? ⁴⁴ Mà níhì ni-iin nèhivì nàcùnihnu ini-nè yùhù nú cóni níhitàhvì-né ducán nù Yuamánì' nì techuun-xí; doco nú ni níhitàhvì-né ducán, dandu na quivì xinu tiempu, icúmí danátíacùi-nè. ⁴⁵ Sàhaha nì tiaa nècuàchì profeta nù tutu ìì, te dohó nì cachi-nè: “Cunaha-nsiá, icúmí Dios chinaha-yá nsidaa-né”, nì cachi-nè. Ñàyùcàndùá, nsidaa nèhivì inínì xí Yua-nda Dios, te cundaà vaha ini-nè, divi nduú nècuàchì icúmí cunchicùn xì yùhù.

⁴⁶ 'Còò ni-iin ni xiní xì Yua-nda Dios. Cuisì mindaa ana nì quixi nù-yá nì xinínù xì-yá, (divi yùhù). ⁴⁷ Ñà-ndáà nduá cachí xì-nsiá, nsidaa ana xiníndísá-xí yùhù, vida ndiaha nicanicuahàn

sàni nìhìtáhvì-né. ⁴⁸ Yùhù nduí nahi pan (cuxi nèhivì), te cutiacu-nè nicanicuahàn. ⁴⁹ Xì-nsiá nìsa xìca yucù dàná, nìsa xixi-ne nùnì ansivi nani maná, doco nì xihì nsihi-ne. ⁵⁰ Doco pan cáhàn yùhù sàhà-xí, còó. Nùù gloria nì quea vaxan, te nú sàni xixi iin nèhivì-ñá, dandu mà cúí gà-nè. ⁵¹ Pues cunaha-nsiá, yùhù nduí pan mà. Nùù gloria nì nui vaxi, te nú nì cúnchícùn iin nèhivì yùhù, dandu nicanicuahàn cutiacu-nè, (na ian) sàni xixi-ne yùhù, te ducán cutiacu-nè. Te ¿índù ìñàha cundua cuàhi ñà-cunduu nahi pan mà? Pues divi cuerpu xi cunduu pan mà, vachì icúmì cuàhi vida xi cuenta xi nèhivì ñuhivì sàhà-ñá nìhì-né cutiacu-nè —nì cachi Jesús.

⁵² Ñàyùcàndüá, nì quesaha nècuàchì raza-yà Judea mà cuàà-nè entre mii-né, cachì-nè:

—¿Índù modo cuàha nècuàchì yohó iquìcúñú-nè ñà-caxì-ndàñá?

⁵³ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Palabra ndàcuisi nduá cachì xì-nsiá yohó: nú màsà cáxi-nsiá cuñu yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhivì, te nú màsà cóhó-nsiá nì, dandu còò vida ndiaha nùù-nsiá. ⁵⁴ Nsidaa ana saxí xi cuñuì, te xihì-né nì, vida ndiaha nicanicuahàn icúmì-nè, te icúmì-nè natiacu-nè na xìnu tiempu. ⁵⁵ Vachì cuñuì, ñà-cutiacu-ndà nduá, te nì, ñà-coho-nda nduú stná. ⁵⁶ Nsidaa ana saxí xi cuñuì, te xihì-né nì, sàni ndèe anima-nè ini anima yùhù, te iá stná ini anima mii-né.

⁵⁷ Yùhù itiacúì sàhà mii-yá ana nì techuun-xì vaxi, divi sàhà Yua-nda Dios iá nicanicuahàn. Te divi ducání stná xì nsidaa ana saxí xi yùhù, sàhà yùhù cutiacu-nè. ⁵⁸ Pues, ducán nduú pan nì quixi

gloria. Doco tucu iá pan nisa xixi xì-nsiá sàhana, vachi siempre nì xihì-nè. Cunaha-nsiá, nsidaa ana xixì-xì pan cachí xì-nsiá vichi, nicanicuahàn cutiacu-nè.

⁵⁹ Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús na iá-yà veheñùhu ñuu Capernaum dacuahá-yá nèhivì.

Sàhà palabra xi Jesús nihì-ndà vida ndiaha nicanicuahàn

⁶⁰ Na sání inini nècuàchì dacuahá-yá ñà-nduá nì cachi-yà, dandu nì cachi dava-ne:

—Ùhì cunindisa-nda ñà-jaàn. Mà cándísâ nèhivì palabra jaàn.

⁶¹ Doco Jesús, ducání ináhá-yâ nansa xícachi-nè cáhàn ndiaa-nèyà ducán. Ñàyùcànduá, nì cachi-yà xì-né:

—¿A có-ndôo ini-nsiá sàhà ñà-nduá nì cachi?

⁶² Pues nú coó, (dandu ¿nansa cachi gà-nsiá sàhà) yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhivì na cuni-nsiá yùhù mànání ansivi nùhì? ⁶³ Cunaha-nsiá, cuisì sàhà anima-ndà nihì-ndà cutiacu ndiaha-nda, màdì sàhà iquìcúñú-ndà, vachi còò ni-iñàha nihì-ndà nùájàn. Cuisì palabra sàni cachì xì-nsiá nduá dacútiácú xì anima-nsiá. ⁶⁴ Doco ináhì mii-nsiá ñà-dava-nsia có-xiníndísâ ndisa-nsia —nì cachi-yà.

Vachi dècuèndè antes sà-ináhá-yâ ana xínduu nèhivì có-xiníndísâ, te ináhá stná-yà índù tiàa cuahàn cahin xì-yá. ⁶⁵ Ñàyùcànduá, nì cachi-yà xì nsidaa-né:

—Nacua nì cachì xì-nsiá daa, ducán nduá: mà cúí cunchicùn iin nèhivì yùhù nú màsà níhitàhvì-né ducán nùù Yuamáni'.

⁶⁶ Daaní, divi quivì yucán nì quecuacán cuàhà nècuàchì dacuahá-yá, nì naxicocuûn ini-nè, cónì cútnáhâ gá-nè xì-yá cacanu-u-ne. ⁶⁷ Ñâyùcàndüá nì càhàn-yà xì ùxìn ùì nècuàchì dacuahá-yá (cónì quécuaân):

—Mii-nsiá, ¿a nacoo stná-nsià yùhù?

⁶⁸ Dandu nì cachi Simón Pedro xì-yá:

—Señor mío, còò inga gà ana cùhùn-nsì nùù-xí, vâchi cuisì sàhà palabra xi mii-ní nihítáhvì-nsí vida ndiaha nicanicuahàn. ⁶⁹ Te xiníndísâ-nsí mii-ní ñà-ndùù-ní Cristu, divi Dèhemanì mii-yá iá nicanicuahàn. Ináhâ vâha-nsi ñà-jaàn.

⁷⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ûxìn ùì mii-nsiá sàni nacàxin, doco iin-nsia nduú nahi ñà-malu.

⁷¹ Pues divi palabra mà nì cachi-yà sàhà dèhe Simón, nècuàchì nani Judas Iscariote, vâchi divi-ne nduú tiàa cuàhàn cahin xì-yá, te nduú stná-nè iin nècuàchì dacuahá.

7

Ñà-ndüá nì cachi ñani Jesús xì-yá ñà-có-xiníndísâ-né mii-yá

¹ Daaní, después, cuisì ladu Galilea nì que-saha xicánúú Jesús. Có-cùní gà-yà cacanu-u-ya ladu Judea, vâchi nècuàchì raza-yà ndoó ladu mà, cuní-nè cahni-néyà. ² Doco vichi sà-ítúú iin vicò nsidácáhnû-né ladu Judea, divi vicò ndoó-né siahva. ³ Ñâyùcàndüá, nì càhàn ñani Jesús xì-yá, cachí-nè:

—Vichi chicá vâha quee-ní ladu yohó cuahán-ní ladu Judea, dandu cuni nsidaa nècuàchì dacuahá-ní mii-ní, te cundehè stná-nè milagru

quida-ní. ⁴ Vàchi nú cuní-ndà cuitià fama xi-nda nùù nèhivì, dandu mà quídá dèhé-ndà ñà-nduá quida-nda. Ñàyùcànduá, nú cuàhà guá ñà-nduá quida-ní, dandu quida vate-níà cundehè nsidaa nèhivì —nì cachi-nè xì-yá, ⁵ vàchi cunaha-nsiá, ni ñani-yà có-xìníndísá-xí-yá.

⁶ Ñàyùcànduá, nì cachi Jesús xì-né:

—Tañáha ga sàà quìvì xí. Doco mii-nsiá, ndéni tiempu nì cui, vátùni quida-nsia ñà-nduá cudíi ini-nsia. ⁷ Te mà cúní ùhì nèhivì ñuhiví mii-nsiá, Doco yùhù, xíní ùhì-nè yùhù, vàchi cachí xì-né chuun quini nduá quídá-né. ⁸ Cuahán-nsià vicò mà; vàchi yùhù, tàñáha ga cùhìn, vàchi tàsàà quìvì xí.

⁹ Ñà-jaàn nduá nì cachi-yà xì-né, te nì ndòo ì-yá ladu Galilea yucán.

Nansa nì quida Jesús na ní sàhàn-yà vicò ndoó-né siahva

¹⁰ Daaní, nì nsihi nì caquihin ñani-yà ichì, dandu nì quihin stná-yà ichì cuàhàn-yà vicò mà. Doco cuàhàn dèhé-yà, mà cuàhàn vate-yá. ¹¹ Te yucán ndé iá vicò mà nì nanducu nècuàchì ladu Judea mii-yá, cachí-nè:

—¿Índù iá Jesús?

¹² Te cuàhà gá nì ndatnuhu stná-nè sàhà-yá. Vàha ga-yà, cachí dava-ne, doco dava ga-nè, còó, mà váha-ya, vàchi dandahví uun-ya nèhivì, cachí-nè.

¹³ Doco ni-iin nèhivì, cónì cáhàn vate-né sàhà-yá, vàchi yúhí-nè nècuàchì ladu Judea mà.

¹⁴ Daaní, sàni cudava vicò, dandu nì sàà-yà yehè veheñùhu cahnú, te nì quesaha-yá dacuahá-yá

nèhivì ndoó yucán. ¹⁵ Ñàyùcànduá, nì ndulocó nècuàchì ñuu mà, cachí-nè:

—¡Na nchichí guâ cáhàn nècuàchì yohó, te cóni xicá-né escuela (xi-nda)!

¹⁶ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cunaha-nsiá, màdì dìni yùhù tavi ñà-nduá dacuahí nèhivì. Vàchi divi mii-yá nì techuun-xí vàxi nduú ana nì chitnùnì inì-xi nansa coo ñà-nduá chináhì. ¹⁷ Te ndéni nèhivì nì cui, nú iá voluntad xi-ne quida ndisa-ne ñà-nduá cuní Dios, vètùni sàà-nè cundaà ini-nè sàhà palabra chináhì, a divi dìni mii queá, te ò Dios chindéé xì. ¹⁸ Vàchi nú inì-ni mii-nda chítñùnì ini-ndà índù palabra chinaha-ndà, dandu nàhà claru cuisì cuní-ndà tavà-ndà tnùñuhu xí mii-nda. Doco nú nandúcú-ndá nansa quee tnùñuhu xí ana nì techuun-xi-nda vàxi, dandu vètùni cundaà ini-xi, ñà-ndáà nduá cachí-ndà, màdiá dandahví-ndà nèhivì nduá.

¹⁹ 'Moisés nì sàha xi-nsiá ley sàhana. Doco ni-iin-nsia có-quidá ndisa-nsia ñà-nduá cachí ley mà. ¿Índù chuun cuní-nsià cahni-nsiá yùhù?

²⁰ Dandu nì cachi nèhivì cuáhà yucán:

—Ndisa sàni culocó-nì nì quida ñà-malu. ¿Ana cuní cahni xì-ní cahan-ní?

²¹ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Sàni ndulocó nsidaa-nsiá sàhà imindaa milagru nì quide. ²² (Ináhà-ndá), sàhana nì saquin Moisés iin ley ñà-màcò seña xi Dios icà-ndà. Doco màdì mii Moisés nduú ana nì chitnùnì inì-xi ñà-coo estilu mà, vàchi xi-ndà chicá antes nduú ana nì dàquésáhá xân. Ñàyùcànduá, ducan quida-nda vichi, mate iin quivì descansu nduá, doco fuerza màcò seña mà icà iin mée. ²³ Cundehè-nsiá,

dècuèndè stná iin quivì descansu saquín stná-nsià seña mà icà-vé, (danácuèhè-nsiàvè) sàhà ñà-cùnì-nsià chivàha vii-nsiá ley mà. Te yùhù, divi stná quivì descansu mà nì sandua na ní dándúvahi iin tiàa, te nì ndòo vaha-ne; doco sàhájàn xidà inì-nsia. ¿Nansa nduájàn? ²⁴ (Yùhù cachi` xì-nsiá), màsà cuítnùhu ndevàha-nsia nacua tuxí uun inì-nsià. Nú cuàhàn-nsià càhàn tnùhù-nsiá sàhà iin nèhivì, dandu ñà-ndácuisì xiñuhu cundua cachi-nsià —nì cachi-yà.

Nansa nì cachi Jesús xì nèhivì tuxí inì-xi nduú-yá iin nèhivì ñuhivì yohó

²⁵ Ñàyùcàndùá, dava nècuàchì ñuu Jerusalén yucán, nì cachi-nè iin-ne xì inga-nè:

—¿Amádi nècuàchì jaàn nduú tiàa cunì-nè cahni-né? ²⁶ Doco cundehè-nsiá, jaàn iin-né mahì nèhivì, chináhá-nè, te còá cachi nècuàchì cunì dandáñuhú xí-nê. ¿A vihi-ni sàni nacuni tè-xídacú nù-ndà ñà-divi Cristu (nì quixi nù Dios) nduú-né? ²⁷ Doco nsiùhù, còó, vachi sà-ínáhá-nsî índù nì quixi nècuàchì jaàn. Vachi na quivì quixi mii-yá ana nduú ndisa Cristu, mà cúndáà inì-xi índù nì quixi-ya —nì cachi-nè.

²⁸ Ñàyùcàndùá, ndee ní càhàn Jesús xì nèhivì dacuahá-yá yehè veheñuhu, cachi-yá:

—¿A ináhá-nsiâ yùhù (tuxí inì-nsia)? ¿A ndisa ináhá-nsiâ ndévì nì quixi? Pues yùhù, màdiá inì-ni mii nì ndàcú inì quixi; còó. Iá ana nì techuun-xí vaxi, te vátùni cahvi-nda xi-yá. Doco mii-nsiá, có-ínáhá-nsiâyà. ²⁹ Yùhù, ndisa, ináhî mii-yá, vachi divi-ya nduú ana nì techuun-xí, te ñàyùcàndùá nù mii-yá nì quixi —nì cachi Jesús.

³⁰ Ñàyùcàndüá, nì nanducu nècuàchìmà nansa tñii-neyà, doco cóni níhì-né quida-neà, vàchi tàñáha ga sàà quìvì cuu xi-yá ducán. ³¹ Doco cunaha-nsiá, cuàhà gá nèhivì itá yucán nì xinindisá stná-nè mii-yá, te nì cachi-nè:

—Cuàhà gá milagru quidá Jesús yohó. Ádi có-xiñhù gá cundehè gá-ndà milagru sàhà-ñá cundaà ini-ndà divi rey ndiaha nì quixi nùù Dios nduú-yá.

Nansa nì quixi policia cuenta xi nècuàchì fariseu ñà-catnii-tè Jesús

³² Dandu nì caxinitnùhu nècuàchì fariseu ñà-ndüá cachí nèhivì sàhà-yá. Ñàyùcàndüá, mii-né xì dùtù xícusahnú, nì càhàn-nè xì policia ñà-cùhùn-te catnii-tèyá.

³³ Dandu nì càhàn-yà xì nèhivì inga xichi, cachí-yà:

—Sacù-ni tiempu coo guè xì-nsiá yohó, dandu icúmì nùhì nùù ana nì techuun-xí vàxi. ³⁴ Te mate nì nándúcú-nsiá yùhù, doco mà ndacùhun-nsia yùhù, vàchi ndé cùhìn, mà cúí sàà-nsiá.

³⁵ Dandu nècuàchì raza-yà Judea yucán, nì ndatnuhu-né entre mii-né, cachí-nè:

—¿Índù cùhùn nècuàchì yohó, te (cachí-nè) mà cúí ndacùhun-ndané? ¿A cùhùn xicà-né ñuu griegu ndé ndoó stná nècuàchì raza-ndà, te dacuahá-né nècuàchì griegu mà? ³⁶ Có-sànìhì ini-ndà ñà-cachí-nè ñà-mà cúí ndacùhun-ndané, mate ni nándúcú-ndánê, te mà cúí sàà stná-ndà lugar ndé cùhùn-nè —nì cachi nèhivì mà.

Na ian queé fuerte tẽnuhu iin yùte limpiu, ducán fuerte icúmí Dios cuàhatahvì-yá vida ndiaha xí-yá ini anima-ndà

³⁷ Daaní, nì sàà quivì nì xínu vicò mà, divi quivì chicá nducáhnû. Dandu nì ndacuiin Jesús mahì nèhivì, te nì càhàn ndee-yá, cachí-yà xì-né:

—Nú iá ana xíhì tècuí, dandu ni quixí-né nù, te coho vàha-ne. ³⁸ Vàchi nú xiníndísá iin nèhivì xì', ducán queá nù-né na ian caná fuerte tècuí ini anima-nè, te xítia-te, nduú-te nahi tècuí coho-nda cutiacu-ndà nicanicuahàn, divi nacua cachítnùhu nù tutu ì —nì cachi-yà.

³⁹ Doco tècuí nì cachi-yà mà nduú (ejemplu, vachi cunaha-nsiá), Espíritu ì nduú tècuí mà, te nsidaa ana xiníndísá-xí-yá, icúmí-nè nìhítáhvì-né Espíritu ì mà. Doco tàñáha ga cuàhatahvì Dios Yà-ì mà, vachi tàñáha ga nanihì Jesús tnùñuhu ndiaha xí-yá.

Nansa nì ndatnuhu nèhivì cuáhà sàhà Jesús

⁴⁰ Daaní, na ní inini dava nècuàchì itá yucán ñà-ndúá nì cachi-yà, dandu nì cachi-nè:

—Ndisa, nècuàchì ndiatu-nda quesaa càhàn cuenta xi Dios nduú ana yohó.

⁴¹ Te dava ga-nè, cachí-nè:

—Divi rey ndiaha Cristu nduú nècuàchì yohó.

Doco dava ga-nè, nì cachi-nè:

—¿A tuxí inì-nsia rey ndiaha Cristu cunduu iin nècuàchì nì quixi ladu Galilea (nahi Jesús)?

⁴² Amádi cachítnùhu tutu ì sàhà rey mà ñà-divi yohòtéhè-yá nduú David, te ñuu nècuàchì mà nani Belén cunduu ñuu-yà, cachá`.

43 Ñàyùcàndùá, nì tàhndè dava nèhivì sàhà-yá.
 44 Te mate cuní dava-ne tñii-neyà, doco ni-iin-ne có-sâhandee ini-nè quida-neà.

Nansa nì cachi nècuàchì xídandacú ñà-có-càndísâ-né Jesús

45 Daaní, na sámànuhù tè-xínduu policía ndé ndoó dùtù xícusahnú xì nècuàchì fariseu, te nì cachi nècuàchìmà xì-té:

—¿Índù chuun cónì sándácá-nsiá Jesús quixi?

46 Te nì naxiconihí policía, cachí-te:

—Còò inga ana cáhàn ndiaha guá na cáhàn nècuàchì yucán.

47 Dandu nì cachi nècuàchì fariseu mà:

—¿A ndé` stná mii-nsiá sàni dàndàhví Jesús?

48 Cundehè-nsiá nsiùhù tè-xídandacú, ¿a sàni xinindísá-nsí? Còó, ni-iin-nsi. Te ¿ò dává gá nècuàchì fariseu? Còó. Ni-iin-ne, có-xiníndísâ-né.

49 Doco dava ga nèhivì ndahví yucán, nì có-ínáhá-nê nansa cachí ley ìì, sàháyùcàndùá icúmí-né nìhì-né castigu xi-ne —nì cachi nècuàchìmà.

50 Cunaha-nsiá, yucán iá stná Nicodemo, divi nècuàchì nì sàhàn nùù Jesús daa, vàchi iin nècuàchì xídandacú nduú stná-nè. Te vichi nì cáhàn stná-nè xì nsidaa compañeru-nèmà, cachí-nè:

51 —(Ñáni), ndéni nèhivì ní cui, nú cuní-ndà nsidandaà-ndà sàhà-né, dihna icúmí-ndá cunini-nda nansa cachí mii-né, dandísá, vètùnì cundaà ini-ndà sàhà chuun xi-ne. Amádi ñà-jaàn nduú stná ley xi-nda.

52 Doco nì naxiconihí compañeru-nèmà cachí-nè:

—¿A ndé` stná mii-ní nduú stná-ní iin nècuàchì ladu Galilea? Nanducu váha-ní (nùù tutu ìì), dandu cundaà inì-ní, còò ni-iin nècuàchì cáhàn cuenta xi Dios quixi ladu Galilea —nì cachi-nè.

⁵³ Dandu nsidaa-né nì nacuitià-nè mànuhù-né vehe-ne.

8

Ñà-nduá nì cachi Jesús xì iin nècuàchì ñahà cónì quidá ví

¹ Daaní, nì quee Jesús cuàhàn-yà yucù Olivo.
² Dandu inga quivì na ní tùinuù, vaxi tu-ya veheñùhu cahnú. Te nì nataca cuàhà gá nèhivì nùù-yá; te nì sàcòò-ya nì chinaha-yànè. ³ Dandu yucán nì sàà stná itnii maestru ináhá ley sànaha, xì stná dava nècuàchì fariseu, xíndaca-ne iin nècuàchì ñahà nì sàà, te nì chicani-ne nècuàchìmà nùù-yá, vachi ñahà mà, nì càhàn-nè xì iin nècuàchì có-nduú nècuàchì vehe-ne. ⁴ Ñàyùcànduá nì cachi nècuàchì tiàa ma xi-yá:

—Maestro, nì tnii-nsi ñahà yohó na quidá-né iin cuàchi. ⁵ Te cachí ley xi Moisés ñà-ìcúmí-nê cui-nè xì yùù nú quidá-né ducán. Doco mii-ní, ¿nansa cachí-nì quida-nda?

⁶ Ducán nì cachi nècuàchìmà, áma cáchí-yà iin ñà-có-ndiá ìcà-yá cahan-né, te ducán nìhìndèè-né daquéè cuàchi-ne dìquì-yá. Doco mii-yá, nì nàcòò ndee ni-ya, tiaá-yá nùù ñuhù xì dìnìndáhà-yà.
⁷ Dandu chicá cuàhà nì ndàcàtnuhù-né nùù-yá, ñàyùcànduá, nì nàcòò ndaà-yà, te nì cachi-yà xì-né:

—Nú iá ndisa iin-nsia còò ni-iin falta-xi, dandu divi nì cúnduú primeru caniyuu-xi nècuàchì yohó.

⁸ Dandu ingà tu nì nàcòo ndee-ya, tiaá tú-yá nùù ñuhù. ⁹⁻¹⁰ Doco nsidaa nècuàchì itá yucán, ináhá-nê iá stná cuàchi-ne. Ñàyùcàndùá, dihna nècuàchì chicá sahnú nì caquee cuàhàn, dandu después nì caquee stná iin iin nècuàchì dava ga mà cuàhàn-nè, ndé mii Jesús nì ndòo, xì stná nècuàchì ñahà mà. Dandu nì nàcòo ndaà-yà, te nì xini-yà ndélà mindaa nècuàchìmà iin. Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:

—Señora, ¿a sàcuàhàn nsidaa nèhivì daquée cuàchi dìquì-ní? ¿Á coo cá ana cuní cahnì xì-ní?

¹¹ Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Còó, Señor; còò cá iin.

Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Pues ni yùhù, có-cuní stnáì cuì-ní. Cuahán-nî, te màsà nàxícócuñn-ní quida gà-ní cuàchi ma —nì cachi-yà.

Jesús nduú ana datnúù xì sàxínítnùnì nèhivì ñuhivì

¹² Daaní, nì càhàn gà Jesús xì nèhivì yucán, cachi-yà:

—Yùhù nduí ana datnúù xì sàxínítnùnì nèhivì ñuhivì. Ñàyùcàndùá, nsidaa ana nchícùn xì', icúmí cutnuù ndiaha nùù ichì nchícùn-nè, te ducán ñihítáhvì stná-nè vida ndiaha, vàchi mà nunca cunduamà ichì ñáa.

¹³ Dandu nì cachi nècuàchì fariseu xì-yá:

—Còó, mà ndísá, vàchi cuisì mii-ní ndeníhí vâha-ní mii-ní.

¹⁴ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Mate mií cáhìn sàhà-xí, doco vátùnì cundiaa mà, vàchi ináhî índù nì quei vâxi, te ináhî índù icúmî nùhì. Doco mii-nsiá, có-ináhá-nsiâ índù nì quei vâxi, ni có-ináhá stná-nsiâ índù icúmî nùhì.

¹⁵ Indéhe uun-nsia nansa quidá nèhivì, te ñà-jaàn

cachí-nsià sàhà-né, a quidá víi-né, ò á coó. Doco yùhù, có-càchí nù quidá víi-né, ò á coó. ¹⁶ Doco nù ndisa indéhí sàhà-né, dandu ñà-ndácuisì nduámà, vèchi màdì cuisì yùhù nduú ana cachí ducán, vèchi cutnàhâ stná Yuamánì' xì', divi mii-yá ana nì techuun-xí vèxi. ¹⁷ Cachí ley xi-nsia: xì ùì tès-tigu vètùni cunindisa-nda ñà-ndàà nduá cachí-nè. ¹⁸ Pues, cunaha-nsiá, yùhù nduú iin ana cáhàn favor xi. Daaní, iá stná mii-yá nì techuun-xí, divi Yuamánì', te cáhàn stná-yà favor xi.

¹⁹ Dandu nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:

—¿Índù iá yua-ní?

Te nì cachi-yà xì-né:

—Mii-nsiá, ni có-ínáhá-nsiâ yùhù, ni có-ínáhá stná-nsià Yuamánì'. Vèchi nù ni cúnáhá ndisa-nsia yùhù nì cui, dandu ñà-jaàn nìhì stná-nsià cunaha stná-nsià mii-yá.

²⁰ Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús na ní dàcuàhá-yá nèhivì ndoó yehè veheñùhu cahnú yatni ndé itá alcancia xi Dios. Doco còò iin ni tñii-xi-yá, vèchi tàñáha ga sàà quivì cuu xi-yá ducán.

Nansa nì cachi Jesús icúmí-yâ cùhùn xicà-yá, te mà cúí cunchicùn stná nèhivì có-xiníndísâ

²¹ Daaní, nì cachi tu Jesús xì nècuàchì yucán:

—Yùhù icúmí cùhùn xìqué, te mii-nsiá, icúmí-nsiâ nanducu-nsiá yùhù, doco na quivì cui-nsià, icúmí-nsiâ cui-nsià xì cuàchi-nsia. Te lugar ndé cùhìn, mà cúí cùhùn stná-nsià.

²² Ñàyùcàndùá, nì cachi nècuàchì raza-yà Judea mà entre mii-né:

—¿A vihini cahni nècuàchì jaàn mii-né, ñàyùcàndùá nì cachi-nè lugar ndé cùhùn-nè mà cúí sàà stná-ndà?

²³ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nèhivì ñuhivì yohó xínduu-nsia, doco yùhù, dìquì-xí ansivi nì quixi, có-ndùí nèhivì ñuhivì yohó.

²⁴ Ñàyùcàndùá nì cachi xì-nsiá daa ñà-ìcúmí-nsiá cui-nsiá xì cuàchi-nsia. Vàchi nú có-xíníndísâ-nsiá yùhù ñà-ndùí ana nì cachi xì-nsiá, dandu quivì cui-nsiá cunsida ì-nsiá cuàchi-nsia.

²⁵ Ñàyùcàndùá, nì cachi-nè xì-yá:

—Pues, mii-ní ¿ana divi nduu-ní?

Te nì cachi-yà xì-né:

—Ndè primeru sàni cachi xì-nsiá ana nduí. ²⁶ Te cuàhà gá icúmí guê` cundehí, te cachi sàhà-nsiá. Cunaha-nsiá, palabra ndàcuisi nduá cachí mii-yá ana dìchúún-xí vaxi. Nùù mii-yá nì sàcùnahí cachi nsidaa ñà-ndùá cachí` xì mii-nsiá nèhivì ñuhivì yohó —nì cachi Jesús.

²⁷ Doco nèhivì yucán, cóni sánìhì ini-nè ñà-divi Yua-nda Dios cáhàn-yà sàhà-xí. ²⁸ Ñàyùcàndùá nì cachi tu-ya xì-né:

—Nú sàni sàà-nsiá nì chituu ducún-nsiá yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhivì, dandu cundaà ini-nsiá ñà-divi yùhù nduí ana cachí` xì-nsiá, te màdì dìni mií chítnùnì inì quide ñà-ndùá quidé. Cuisi quidé ñà-ndùá nì dandàcú Yuamáni` nùí, te divi ñà-jaàn nduá cachí` xì-nsiá. <sup>29</sup> Cunaha-nsiá, divi Yuamáni` nì techuun-xí vaxi, te nicanicuahàn iá-yà cutnáhâ stná-yà xì'; mà nunca nacóó-yá yùhù, vàchi nicanicuahàn quidé ñà-ndùá cudíi ini-yà.

³⁰ Ducán nì cachi Jesús, te sàhà palabra jaàn nì sàà nì xinindisá cuàhà gá nèhivì-yá.

Ndoó nèhivì iníní xí Dios, te ndoó nèhivì iníní xí cuàchi

³¹ Daaní, nì càhàn Jesús xì nèhivì xiníndísá-xí-yâ, cachí-yâ:

—Nú iin-ni cunindisá vaha-nsia, dandu cunduu ndisa-nsia nèhivì xí, ³² te sàà stná-nsià mànhì ini-nsià ñà-ndùú palabra ndàcuisì. Te divi sàhà palabra mà icúmí-nsiâ caquee-nsia libre.

³³ Dandu nì cachi nèhivì xì-yâ:

—Nsidaa-nsí, yohòtéhè-nsí nduú Abraham, te ñi-iin xichi cóni ía ni-iin lamú dandacu-xi nùù-nsí. Ñàyùcàndùá, ¿índù chuun cachí-nì ñà-icúmí-nsí quee-nsi libre?

³⁴ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Palabra ndàcuisì nduá yòhó cachí xì-nsiá: nsidaa ana tùha quida xì cuàchi, divi cuàchi ma nduá dàndàcù-xì nùù-né vida xì-ne, na ian peón xì cuàchi ma nduú-né. ³⁵ Te iin peón, màdi nicanicuahàn coo-tè vehe lamú xì-tè. Tucu ía xì dèhe iin lamú, nicanicuahàn icúmí-nè coo-ne nùù nècuàchìmà. ³⁶ Ñàyùcàndùá, nú sàni dàcácu Dèhemanì (Dios) mii-nsiá, te sàni quee-nsia libre, dandísá, libre dahuun icúmí-nsiâ cundoo-nsia. ³⁷ Yùhù ináhí Abraham nduú yohòtéhè-nsiá. Doco vichi cuní-nsiâ cahni-nsiá yùhù, vàchi có-ndôo inì-nsia xì ñà-ndùá cachí xì-nsiá. ³⁸ Cuisì ñà-nduá sàni xinì nùù Yuamáni' nduá cachí xì-nsiá, te ducán stná mii-nsiá, ñà-nduá nì inini-nsia nùù yua-nsiá, divi nduá quidá stná-nsiâ.

³⁹⁻⁴⁰ Dandu nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:

—Nsiùhù, Abraham nì sanduu primeru yua-nsí.

Te nì cachi Jesús xì-né:

—Nú ndisa Abraham ni cúndúú yohòtéhè-nsiá nì cùí, dandu icúmí-nsiâ quida vii-nsiá nacua nìsa quida nècuàchìmà sàhana. Doco vichi cuní-nsià cahni-nsiá yùhù, mate palabra ndàcuisì nduá cachí xì-nsiá, te nduú stná mà palabra nì inini nùù Dios. Cunaha-nsiá ni-iin xichì cónì cùnì Abraham quida-ne nacua cuní mii-nsiá quida-nsia xì'.
⁴¹ Doco mii-nsiá, nacua quidá yua-nsiá, divi ducán quidá stná-nsià.

Dandu nì cachi nèhivì mà xì-yá:

—Nsiùhù, có-ndùú-nsí dèhe ndahví. Mindaa Yua-nsí íá, te divi nduú Dios.

⁴² Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nú Dios ni cúndúú yua-nsiá nì cùí, dandu icúmí-nsiâ cuu ini-nsià sàhí, vàchi nùù mii-yá nì quei vàxi. Màdì yùhù nì nácánì mií inì quixi, còó. Divi mii-yá nì techuun-xí vàxi. ⁴³ Te ¿índù chuun mà cùì mànihì inì-nsia ñà-nduá cachí xì-nsiá? Pues divi sàhà-ñá mà cúndéé inì-nsia cunindisá-nsiá palabra xi. ⁴⁴ Vàchi divi ñà-malu nduú yua-nsiá, te nacua cudû ini quisi mà quida quini-sì, divi ducán stná mii-nsiá, cudû stná inì-nsia quida-nsia ducán. Dècuèndè tiempu chicá antes cudû inì-si dacahní stnahá-si nèhivì. Mà nunca tùha-sì quida-sì ni-iñàha nduú ñà-ndáà, vàchi còò ni-iin palabra vaha nihnú inì-si. Te na cáhàn tnùhù-sí, (màsà ndúlócô-ndà), vàchi ducánì tnuhu ini anima-si. Tnuhu-sí, te yua ñá-tnùhù nduú-si. ⁴⁵ Te yùhù, sàhà-ñá cachí xì-nsiá ñà-nduú ñà-ndàcuisì, ñàyucànduá có-xiníndísâ-nsiá yùhù. ⁴⁶ Te nú íá cuàchi nì quide cahan-nsiá, dandu ¿índù chuun

có-càchí claru-nsiàñà? Doco te nú ñà-ndáà nduá cachí xì-nsiá, dandu xiñuhu cunindisá-nsiá yùhù. ⁴⁷ Nsidaa ana nduú nèhivì xí Dios, cudî ini-nè cunini-ne palabra vâxi nùù-yá. Doco sàhà-ñá có-ndùù-nsiá nèhivì xí-yá, ñàyùcànduá có-iníní-nsiá palabra xi-ya —nì cachi Jesús.

Sà-íá Jesús na táyô nèhivì sàhaha

⁴⁸ Dandu nì càhàn tu nèhivì raza-yà Judea xì-yá, cachí-nè:

—Ádi ñá-ndâà nduá cachí-nsì, iin nècuàchì samaritanu (sìquini) nduu-ní, te íá stná iin ñà-malu anima-ní.

⁴⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Còò ñà-malu anímè. (Na cáhìn xì-nsiá), cuisì cuní quee tnũñuhu xí Yuamáni'. Doco mii-nsiá, cahíchì inì-nsia yùhù. ⁵⁰ Có-nándúquí nansa tavà nèhivì tnũñuhu xí mií, vâchi íá iin ana quida-xi ñà-jaàn, te mii-yá nduú stná ana icúmí nsidan-daà viì sàhà nsidaa chuun. ⁵¹ Palabra ndàcuisì nduá cachí xì-nsiá yohó: nú ni chívàha iin nèhivì ñà-nduá chináhi, dandu mà nunca sàà-nè cui-nè nicanicuahàn.

⁵² Dandu nì cachi nècuàchì raza-yà Judea yucán:

—Vichi sàni cundaà ndisa ini-nsì íá ñà-malu anima-ní, vâchi sàhaha nì xihì Abraham yucán, te nì xihì stná nsidaa profeta nìsa cahàn cuenta xi Dios. Doco mii-ní cachí-ní mà nunca sàà cui nèhivì chívàha xi ñà-nduá cachí-ní. ⁵³ ¿A tuxí ini-ní chicá ndiaá-ní nùù xii-ndà Abraham? Vâchi còò gá ndómà, xì stná profeta nìsa cahàn cuenta xi Dios, sàni caxihì nsihi-ne. ¿Ana divi nduu-ní cahan-ní?

⁵⁴ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Nú mií ni cachí ñà-chicá ndiaí, dandu, mà cúndiáá mà. Vâchi divi Yuamáni' nduú ana

icúmí tavà xì tnùñuhu xí yùhù, mate mii-yá nduú ana càhvì stná-nsià, cachí-nsià. ⁵⁵ Doco mii-nsiá, có-ináhá-nsiâyà; cuisì yùhù, ndisa, ináhî-yà. Te nú ni cachí có-ináhî-yà, dandu cunduu stnái tè-tnùhù nahi mii-nsiá. Doco yùhù, ináhî mii-yá, te chívàhì ñà-ndùá cachí-yà. ⁵⁶ Xìi-ndà Abraham mà, nì cudìi ini-nè ñà-nìhìtáhvì-né cuni-nè tiempu (quesai ñuhivì yohó). Ñàyùcàndùá, contenu nì ndòo-ne na ní cuu ndisa ñà-jaàn.

⁵⁷ Dandu nì cachí nèhivì mà xì-yá:

—¡Mii-ní, ni có-xicà-ní ùi dico ùxin cuà, te ináhâ-nî Abraham cahan-ní!

⁵⁸ Dandu nì cachí Jesús xì-né:

—Cunaha-nsiá, tàyoó Abraham, doco yùhù sà-íé`.

⁵⁹ Ñàyùcàndùá nì dàtácá nècuàchìmà yùu cuàhàn-nè cahni-néyà nì cùí, doco nì quee dehé-yà veheñuhu ma nì chindaà-yà mahi-né cuàhàn-yà.

9

Nansa nì dàndúvâha Jesús iin nècuàchì cuaá dècuèndè quivì nì cacu-ne

¹ Dandu nì yâha Jesús chicá nùù-xí, te nì xini-yà yucán iá iin nècuàchì cuaá, dècuèndè nì cacu-ne cuaá-nè. ² Te nì xicàn tnùhù nècuàchì dacuahá-yà nùù-yá, cachí-nè:

—Maestro, ¿ana cuàchi-xi nduá, te cuaá nècuàchì yohó nì cacu-ne? ¿A yuadíhî-nê iá cuàchi-xi, ò mii-né?

³ Dandu nì cachí Jesús xì-né:

—Ni còò cuàchi ni quidá nècuàchì yohó, ni stná yuadíhî-nê. Cunaha-nsiá, sàhâ-ñá ni sàà nèhivì cundaà ini-nè ñà-ndiaha guá quidá Dios,

ñàyùcàndüá nì cuu xi nècuàchì yohó ducán. ⁴Yùhù, na íá va quìvì, icúmí quide obra ndiaha nì sàcùnàhí nùù mii-yá ana nì techuun-xí vàxi; vàchi (vàxi iin tiempu ùhì) nàcuìn tnùù, dandu mà cúí gá quida nì-iin nèhivì chuun xi mii-yá. ⁵Yùhù, na íá ve ñuhiví yohó, chuun xi nduá datnúì sàxìnítnúì nèhivì.

⁶Dandu nì nsihi nì cachi-yà ducán, nì dàcòyo-ya tèdíí-yà ñuhù, te nì quidavàha-ya iyuhu ndèhì nì dàcánúú-yâ nùù nècuàchì cuaá mà. ⁷Te nì cachi-yà xì-né:

—Vichi cuahán-nî quisi-ní ndé ñuhú tècuí pila nani Siloé.

Pues cunaha-nsiá, quìvì Siloé mà cuní cachá` dàhàn ñuu yucán ñà-sànì techuún nèhivì-ndó. Ñàyùcàndüá, nì sàhàn tiàa ma nì quisi-ne, te na mándixi-ne sàtùínúù-né. ⁸Dandu nsidaa nècuàchì ndoó yatni ndé íá-nè, xì stná dava ga nècuàchì ináhá xì-nê antes cuaá-nè, nì cachi-nè:

—¿Amádi nècuàchì tiàa jaàn nduú ana nìsa ìa xícàn xì caridad?

⁹Te dava-ne, cachí-nè:

—Divi nduú-né.

Te dava ga-nè, cachí-nè:

—Còó, cuisì na indéhe nècuàchì cuaá mà, ducán indéhe stná nècuàchì yohó.

Doco nècuàchì nì sanduu nècuàchì cuaá mà, nì cachi-nè:

—Divi nduí.

¹⁰Dandu nì cacachi nècuàchì yucán xì nècuàchìmà:

—¿Nansa nì cuu nì natùinuù-ní?

¹¹Te nì cachi nècuàchìmà:

—Iin tiàa nani Jesús, nì quidavàha-ne iyuhu ndèhì nì dácánúú-né nùí, te nì cachi-nè xì': "Cuahán-nî ndè pila Siloé, te quisi-ní". Ñàyùcàndùá, ducán nì guide, te nì natùinuì'.

¹² Dandu nì cachi nèhivì mà xì-né:

—Pues vichi, ¿índù íá tiàa ma?

Te nì cachi nècuàchìmà:

—Có-cùndáà inì.

¹³ Dandu nèhivì yucán, ndacá-né nècuàchìmà cuàhàn nùù nècuàchì fariseu. ¹⁴ Vàchi cunaha-nsiá, quivì descansu nduá na ní quidavàha Jesús ndèhì nì dancátui-ya nùù nècuàchìmà. ¹⁵ Ñàyùcàndùá, nì xicàn tnhù stná nècuàchì fariseu nùù nècuàchìmà nansa nì cuu nì natùinuù-né. Dandu nì cachi-nè:

—Nì quidavàha nècuàchìmà ndèhì, te nì dácánúú-né nùí; dandu nì sàhìn nì quisi, te vichi duha nì natùinuì'.

¹⁶ Dandu dava nècuàchì fariseu mà, nì cacachi-nè:

—Tiàa nì quida ducan xi nècuàchì yohó, có-íá-nè ladu xi Dios, vàchi có-chívàha-ne quivì descansu.

Doco dava ga nècuàchìmà, nì cacachi-nè:

—Còó, vàchi nú nècuàchì cuàchi nì cùndúú nècuàchìmà, dandu mà cúí quida-ne iin milagru nahi ñà-yohó.

Ñàyùcàndùá, nì tàhndè dava nècuàchì fariseu mà. ¹⁷ Dandu nì cachi tu-ne xì tiàa nì sanduu nècuàchì cuaá mà:

—Te mii-ní tu, ¿nansa cachí-ní sàhà nècuàchìmà ñà-sànì dancátui-ne nùù-ní?

Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Iin profeta cáhàn cuenta xi Dios nduú-né.

¹⁸ Doco nècuàchì xídandacú nùù tè-raza Judea, cónì xíníndísâ-né ñà-cuàá ndisa nècuàchìmà na

ní cacu-ne. Ñàyùcàndùá, nì cana-ne yuadíhí nècuàchìmà, ¹⁹ te nì xicàn tnùhù-né nùù nècuàchì sahnuma, cachí-nè:

—¿A dèhe-nsia nduú nècuàchì yohó, te a ndísá cuaá-nè na ní cacu-ne, cachí-nsiá? Te nú ducán, ¿nansa nì cuu nì natùinuù-né vichi?

²⁰ Dandu nì cachi yuadíhí nècuàchìmà:

—Ináhá-nsí dèhe-nsi nduú tè-yòhó, te ñà-ndáà nduá cuaá-te na ní cacu-tè. ²¹ Doco có-cùndáà ini-nsi nansa nì cuu nì natùinuù-té, nì có-ináhá stná-nsi ana nduú nècuàchì nì dándúvaha xi-té, Cunaha-nsiá, tè-sàhnú sàndúú-te; nùù mii-té ndàcàtnùhù-nsiá. Vátùni nacani-tè nansa nì cuu xi-té.

²² Ñà-jaàn nduá nì cachi yuadíhí nècuàchìmà, vachi yúhí-nè nècuàchì dava ga raza-nè Judea, vachi sàni ndatnuhu váha nècuàchì (dandacú) sàhà nsidaa ana cachi vate sàhà Jesús ñà-ndúú-yá Cristu (nì quixi nùù Dios); te vichi sàni tavà-né orden ñà-mà cóo gá permisú cùhùn nècuàchìmà veheñuhu. ²³ Ñàyùcàndùá, nì cachi yuadíhí tiàa ma ñà-sàsàhnú dèhe-nemà, chicá váha ndàcàtnùhù xi nùù mii-né.

²⁴ Daaní, nì cana tu nècuàchì dandacu-ma tiàa nì nduvàha ma ñà-tnàtuu-ne, te nì cachi-nè xi nècuàchìmà:

—Tavà-ní tnùñuhu xí Dios; vachi nsiùhù, ináhá-nsí nècuàchì cuàchi nduú nècuàchì nì càhàn xi-ní.

²⁵ Dandu nì cachi tiàa ma xi nsidaa-né:

—Yùhù, có-cùndáà inì, a nècuàchì cuàchi nduú-né, á cóo. Cuisì imindaa iñàha ináhí: divi ñà-antes nìsa ìa cuaá dahuin, doco vichi sàni natùinuù'.

²⁶ Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—¿Nansa nì quida-ne xì-ní? ¿Ndíà nduá nì quida-ne, te nì nanihì-ní vista xi-ní?

²⁷ Dandu nì cachi tiàa ma xi-né:

—Pues sàni cachi xi-nsiá nsidaámà, te có-xiníndísâ-nsiá. ¿Índù chuun cuní-nsià nacani guè xì-nsiá ingà tu? ¿A cuní stná-nsià yàha-nsia ladu xi Jesús?

²⁸ Dandu nì quesaha nècuàchìmà cánàhá-nè, cachí-nè:

—Mii-ní, ladu xi nècuàchìmà iá-ní, doco nsiùhù, ladu xi (xiì-ndà) Moisés iá-nsi. ²⁹ Ináhá-nsí nì càhàn Dios xì Moisés, doco nècuàchi jaàn, nì có-ináhá-nsí índù ladu nì quixi-ne.

³⁰ Dandu nì cachi tiàa ma xi nsidaa-né:

—Pues ndiaha mánì nduájàn. Ni có-ináhá-ndá índù nì quixi-ne, doco sàni dándúvaha-ne nduchìnúì. ³¹ Pues ináhá-ndá ñà-có-iníní Dios na xícàn tàhvì iin nèhivì có-quidá víi. Doco nú nihnú vaha ini-ndàyá, te quida-nda ñà-nduá cachí-yà, dandu quihín casu-yà na xícàn tàhvì-ndà nùù-yá.

³² Te nì dècuèndè sànaaha có-xinítnùhu-nda coo ana danátùì xi nùù iin nèhivì cuaá dècuèndè quivì nì cacu-ne. ³³ Ñàyùcànduá, sàni cundaà inì, ladu xi Dios iá Jesús, vachi nú coó, mà cúí quida-ya ni-iin milagru.

³⁴ Dandu nì cachi nsidaa nècuàchìmà xì tiàa ma:

—Mii-ní, dècuèndè nì quesaa-ní ñuhivì sà-iá cuàhà cuàchi-ní, te ¿a tuxí inì-ní cuàhàn-ní chìnahà-ní nsiùhù?

Ducán nì cachi-nè, te nì taxi-né nècuàchìmà tùvèhé.

³⁵ Dandu nì xinitnùhu Jesús nansa nì cuu xi nècuàchìmà ñà-nì taxi-ñánê. Ñàyùcànduá, na ní ndacùhun stnahá-yá xì-né, nì cachi-yà xì-né:

—¿A xiníndísá-nî mii-yá ana nduú Dèhemani Dios?

³⁶ Dandu nì cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Señor, cachi-ní xì' ana divi nduú-yá, dandu cunindisé.

³⁷ Te nì cachi Jesús xì-né:

—Sànì xinì-ní mii-yá, vàchi divi nduú yùhù ana cáhàn xì-ní vichi.

³⁸ Dandu nì cachi tiàa ma:

—Yùhù xiníndísê, Señor mío.

Te nì cahvi-néyà.

³⁹ Dandu nì cachi-yà:

—¿Índù chuun nì quesà ñuhíví yohó? Divi sàhà-ñá cunahà claru ana quidá víi ndisa; dandu nèhivì cuaá ini anima-xi, vátùni nihì-né (cun-daà ini-nè, na ian nì) natùinuù-né. Doco nèhivì tuxí inì-xi sàcùndáà vaha inì-xi, mii-né nduú ana icúmí cuaá anima-xi, (mà cùndáà gà ini-nè) —nì cachi-yà.

⁴⁰ Doco dava nècuàchì fariseu cutnâhâ xí-yâ yucán, nì inini-ne ñà-nduá nì cachi-yà, te nì cacachi-nè xì-yá:

—Te nsiùhù tu, ¿a cuaá stná ini anima-nsì cahàn-ní?

⁴¹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nú sàni nacuni-nsià cuaá ini anima-nsià nì cùí, dandu mà cóó gá cuàchi-nsia; doco vichi cachí-nsià (ñà-cùndáà vaha ini-nsià), te claru ináhá-nsiâ nsidaa ñàha. Ñâyùcànduá, iá ì cuàchi-nsia.

10

Nansa nì nacani Jesús iin ejemplu sàhà rii

1 'Palabra ndàcuisì nduá yohó: nú quíhvi dèhé nèhivì ìcà corra ndé có-nduú yehè, dandu ináhá-ndá nècuàchì vàxi quidacuihna xi rìi xì-ndà nduú-né. 2 Doco nècuàchì quíhvi yehè corra, còó, nècuàchì òrìí-xí nduú-né. 3 Te iá stná peón xi-ne ndiaá xì yehè mà. Te cuisì nùù nècuàchì òrìí-xí nacúná-te. Te na cáhàn nècuàchì mà xì rìi xí-né, nacúnì-siné. Te caná-nèsi quivì iin iin-sì, dandu queé-si xi-né. 4-5 Te na tavá-nèsi ducán, dandu sácòdònduú-né nùù-sí cuàhàn-nè; te viví-ni xínchicùn-siné, vàchi ináhá-sì tàchì stohò-si. Doco inga nèhivì tùcù, còó, mà cúnchícùn-siné. Xinúdehé-si nùù-né, vàchi có-nacúnì-si tàchì nèhivì tùcù.

6 Ñà-jaàn nduú iin ejemplu nì nacani Jesús xì nèhivì yucán, doco cónì cundáà ini-nè ndiá nduá cuní cachàmà.

Pastor ndiaha nduú Jesús

7 Dandu nì cáhàn tu Jesús xì nèhivì yucán, cachí-yà:

—Palabra ndàcuisì nduá yohó: na iin yehè ndé quíhvi rìi, ducán nduú yùhù. 8 Nsidaa ana nì quixi antes, tècuìhnà xínduu-tè, te cutu cuní-te quidacuihna-té rìi xí. Doco nèhivì nduú nahi rìi xí, cónì ndúlócò-nè. 9 Te (nacua nì cachì) ñà-nahi yehè nduí, ñàyucànduá, sàhà yùhù vátùni quíhvi nèhivì, te nìhì-né salvación xi-ne, dandu después cucumi-né vida ndiaha xí-né, na iin rìi sáhàn ndé iá cuàhà pastu, dandu màndixi tu-sì corra-si.

10 'Iin tècuìhnà, cutu quixí-te ñà-quidacuihna-té ñà-nduá icúmí-ndá, te ò cahni-téndo, te ò quida quini-tè xì-ndà. Doco yùhù, còó, sàhà ñà-cui nìhìtáhvì nèhivì cutiacu ndiaha-né nicanicuàhàn,

ñàyùcànduá nì quesàì (ñuhìví yohó). ¹¹ Yùhù nduú ndise pastor vaha. Te sáhi vida xi sàhà-ñá nìhì nèhivì nduú nahi riì xí cutiacu-nè. ¹² Doco dava tè-ndiáá xì riì, peón-ni nduú-te, te mà úhì nacoò-tèsí, vachi có-nduú ndisa-tè pastor xi-sì; có-nduú-te meru stohò-si. Ñàyùcànduá nú nì xinì-te vaxi nsìvòhú, dandu nacóó nihni-tèsí, te xinúdèhé-te; dandu tnií quisì mà-sí, te xitià nihni nsihi-sì. ¹³ Te ¿índù chuun xinúdèhé tèmà? Pues divi sàhà-ñá nduú-te peón-ni, te có-ndulócô-te sàhà-sí.

¹⁴ 'Doco yùhù, pastor vaha ndisa nduí, te ináhá vahi nèhivì xí. Te mii-né, ináhá stná-nè yùhù. ¹⁵ Na ináhá Yuamánì' yùhù, ducán ináhá stnài mii-yá. Te yùhù, vida xi sáhi sàhà-ñá càcu nèhivì xí, vachi nahi riì xí xínduu-ne. ¹⁶ Te ndoó gá más nèhivì nduú nahi riì xí. Te mate diín xaan ndoó-né vichi, doco icúmì cùhìn cundaqui-nè ndixi; dandu cunchicùn-nè yùhù, te iin-ni nacuatnahá-né xì nsi-daa gá ana nduú riì xí; te mindaa yùhù cundiaì-nè.

¹⁷ 'Yùhù icúmì cuàhi vida xi, te nú sàni nsihi nì cuu ducán, dandu icúmì naquihin tuià. Sahàjàn cuú ini Yuamánì' sàhí. ¹⁸ Cunaha-nsiá, còò ni-iin cui quindiaa xì vida xi. Voluntad xi mií cuàhià. Vátùni cuàhià, te vátùni danátíacúì mií, vachi ducán nì nìhítáhvì' nùù Yuamánì'; divi ducán nì cachi-yà xì —nì cachi Jesús.

¹⁹ Daaní, nècuàchì ladu Judea mà, nì tàhndè dava-ne sàhà ñà-nduá nì cachi-yà. ²⁰ Cuàhà-né nì (cahíchì ini-nèyà), cachí-nè:

—Iin ñà-malu inácaá ini tè-jaàn. Tè-loco nduú-te. ¿Índù chuun ndulócô-nsià sàhà-té?

²¹ Doco dava ga-nè nì cachi-nè:

—Còó, màdì iin nècuàchì inácaa ñà-malu nduú nècuàchì cáhàn ducán. ¿A tuxí ini-nsià cui dandúvaha ñà-malu iin nècuàchì cuaá?

Nansa ni cuni tu nècuàchì raza Judea cahni-né Jesús

²²⁻²³ Daaní, ni sàà quivì nducahnú ñà-nì xìnu veheñùhu cahnú. Tiempu vixin ni sandua, te iá tu Jesús ñuu Jerusalén, xicánúú-yá patiu veheñùhu ma ndé nani Portal de Salomón. ²⁴ Te yucán ni sàà stná itnii nècuàchì raza-yà Judea, cachí-nè xì-yá:

—¿Nadaa ga tiempu cuàhàn-ní chidèhé gà-ní ana nduu-ní? Nú ndisa mii-yá nani Cristu nduu-ní, cachi ndàà-ní xì-nsí.

²⁵ Dandu ni cachi Jesús:

—Sàni cachi xì-nsiá, doco có-xiníndísâ-nsiá. Ni ndacùcahín quivì Yuamáni', te ni quide cuàhà milagru. Xì ñà-jaàn vátuni cundaà ini-nsià ana divi nduí. ²⁶ Doco mii-nsiá, có-xiníndísâ-nsiá, vàchi có-ndúú-nsiá ana nduú riì xí, nacua ni cachi xì-nsiá. ²⁷ Vàchi nèhivì nduú nahi riì xí, iníní-né na cáhìn xì-né. Te ináhî-nè, te nchícùn-nè yùhù. ²⁸ Te sáhi-nè vida ndiaha nicanicuahàn, te mà nunca sàà ndañuhu anima-nè, ni còò iin tavà xì-né nù ndahì'. ²⁹ Vàchi nù Yuamáni' ni nihí nèhivì nduú nahi riì xí, te còò cá ana chicá fuerte nù mii-yá; còò iin cui dandáñuhú-xí-nê nù ndahà-yá. ³⁰ Te yùhù xì Yuamáni', iin-ni xínduu-nsi —ni cachi Jesús.

³¹ Ñàyùcàndúa, nècuàchì raza-yà yucán, ni dàtácá tu-ne yùù ñà-caniyuu-néyà, te cahni-néyà.

³² Dandu ni cachi-yà xì-né:

—Cuàhà gá obra vaha sàni quide ni xini-nsià. Te nsidaa obra mà nduá ni nihítáhvì' nù Yuamáni'.

Pues ¿índù obra xi (cò-ndiàá), te sàhámà cuní-nsià cahnì-nsiá yùhù?

³³ Dandu nì cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Còó, màdì sàhà ñà-nì quidà-ní obra cuní-nsì cahnì-nsí mii-ní; còó. Sàhà ñá-nì cachì-ní iin cuàchi, ñàyùcàndùá ndiá icà-nsí caniyuu-nsí mii-ní, vàchi cuní-nî ndudava-ní xì Dios, te nèhivì ùún nduu-ní.

³⁴ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Pues, ¿nansa divi cachí nùù tutu nduú ley xi-nsia? Dohó cachá`: “Nahi dios xínduu-nsia, cachí”. <sup>35</sup> Pues, ducán cachá` sàhà nèhivì sàhana ma, mate cuisì nèhivì ùún nì inini razón xi Dios nduú-né, doco nahi dios nduú-né, cachá`, te ináhá-ndá, siempre ñà-ndácuìsì nduá cachí tutu ì. <sup>36</sup> Doco yùhù, mate ní ñhí iin chuun ì nùù Yuamáni`, te nì techuún-yá yùhù nì quesai ñuhiví yohó, doco cachí-nsiá iin cuàchi nduá ñà-càchí` nduí Dèhemani-yá. <sup>37</sup> Cuisì cundehè-nsiá obra quidé, te nú có-nduá nahi obra quidá stná Yuamáni`, dandu màsà cúníndísâ-nsiá yùhù.

³⁸ Doco nú dava-ni iá obra quidé xì obra quidá stná mii-yá, dandu xiñuhu cunindisá-nsiá. Te mate có-xíníndísâ-nsiá yùhù, doco siquiera cunindisá-nsiá milagru quidé, dandu vátùni sàà-nsiá cundaà ini-nsiá, te cunindisá stná-nsiá ñuhú saín vida xi Yuamáni` animè, te ñuhú saín stná vida xi yùhù ini mii-yá —nì cachi Jesús.

³⁹ Dandu nsidaa nècuàchì yucán, tucutu nì cuni-nè tniì-neyà, doco nì càcu-ya nùù-né.

⁴⁰ Daaní, inga xichi cuàhàn-yà inga ladu yùte Jordán ndè lugar ndé nì saquida ì Juan (Bautista) nèhivì. Te nì cuee chii-yá yucán. ⁴¹ Ñàyùcàndùá,

cuàhà nèhivì nì casaà stná nùù-yá yucán, vèchi dohó cachí-nè:

—Còò milagru nìsá quídá Juan (Bautista), doco nsidaa ñà-nduá nì cachitnùhu-ne sàhà Jesús, divi ñà-ndáa nduá, (sàni xini-nsi) —nì cachi nècuàchìmà.

⁴² Te tiempu iá-yà lugar yucán nì xinindisá cuàhà nèhivì mii-yá.

11

Nansa nì xihì Lázaro, te nì natiacu-nè

¹⁻² Daaní, después nì quicuehè iin nècuàchì ñuu tii Betania nani Lázaro. Te divi ñuu yucán ndoó stná ùi cùha-ne, iin-ne nani María, te inga-nè nani Marta. Te María mà nduú nècuàchì (nì sàà nùù Jesús después), te nì dàcùchí-né tàtnà tnàmì sàhà-yá, dandu nì nsida ìchí-nèà xì ididíni-né.

³ Pues divi cùha Lázaro mà nduú ana nì catechuún iin razón nùù Jesús, cachí-nè xì-yá:

—Stoho-nsi Señor, cuhí vaha nècuàchì màni guá nùù-ní.

⁴ Ñàyùcànduá, (nì sàà razón mà ndé iá-yà); doco na ní tiacu-yà palabra mà, dandu nì cachi-yà:

—Cuèhè jaàn, có-nduá cuèhè ñà-cui-ndà, cuisì iin cuèhè ñà-naquimanì cuáhà-ndà Dios nduá, te quee cuàhà stná tnùñuhu xì Dèhemanì-yá —nì cachi-yà.

⁵ Cunaha-nsiá, màni cuáhà Marta xì cùhì-nè xì cùha-ne nùù-yá. ⁶ Doco na ní xinitnùhu-ya cuhí nècuàchìmà, nì cuee chii gá-yà ùi quivì lugar yucán.

⁷ Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì dacuahá-yá:

—Vichi cùhùn tu-nda ladu Judea.

⁸ Te nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:

—Maestro, ¿a cuní tu-ní cùhùn-ní yucán? vàchi nècuàchì ladu mà, cuàhàn-nè cahni-né mii-ní xì yùù nì cùí, te tàyáha cuàhà quivì.

⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ûxìn ùì hora nchií orá nùù-ndà, ñàyùcànduá mà úhì cacanu-nda ndui, te mà cáquihì sàhà-ndà, vàchi tnúù nùù-ndà ñuhivì yohó. Te ducán iá stná xì nsidaa ana datnúù ndiaha (Dios) anima-xi, (mà yúhî-nè). ¹⁰ Doco tucu iá nú xica-nda ñuú, mà úhì nàcasàn-ndà. Te divi ducán iá stná xì nèhivì có-dàtnúù Dios ini anima-xi.

¹¹ Na ní nsihi nì cachi-yà ducán, dandu nì cachi gà-yà xì-né:

—Quídì amigo xi-nda Lázaro. Ñàyùcànduá, cùhìn dansícùhnu inì-nè.

¹² Dandu nì cachi nècuàchì dacuahá-yá:

—Vàtùni Stoho-ndà Señor, vàchi nú quídì uun-ne vichi, ádi vàtùni nduvàha-ne.

¹³ Ducán nì cachi-nè, vàchi tuxí ini-nè cáhàn-yà sàhà ñà-quídì-ndà na quetátú-ndà; doco còó, sàhà ñà-xíhì-ndà cáhàn-yà. ¹⁴ Ñàyùcànduá, chicá claru nì càhàn-yà xì-né, cachí-yà:

—Cunaha-nsiá, sàni xihì Lázaro. ¹⁵ Te mate có-ié` xì-né (na ní xihì-nè), doco vàtùni, vàchi chin-deámà ñà-sàà-nsià cunindisá ndisa-nsia. Pues vichi cùhùn-ndà ndé iá nsi ma —nì cachi-yà.

¹⁶ Te yucán iá stná iin nècuàchì dacuahá-yá nani Tomás. Cuatí cachí nèhivì xì-né. Te vichi nì cachi-nè xì nsidaa gá compañeru-nè:

—Cùhùn stná-ndà xì-yá, te cui-ndà.

¹⁷ Daaní, (nì quihin nsidaa-né ichì cuáhàn-nè xì-yá), te nì sàà-nè ñuu tii Betania ndé iá nsi ma, te nì xinitnúhu-ne sàcuàhàn-ndà

cùmì quivì iná cáá-ndà cueva ndé índùxin-nda.
¹⁸ Cunaha-nsiá, yatni iá stná ñuu cahnú Jerusalén
 ndé nduú ñuu tii ma, nahi dava hora caca-nda,
¹⁹ (te yucán ndoó cuáhà) nècuàchì raza Judea.
 Ñàyucàndüá, nì casaà stná cuáhà nècuàchìmà ndé
 iá Marta xì María, cuní-nè nacuàhandee ini-nè
 nècuàchìmà sàhà nsì-cùha-ne.

²⁰ Daaní, na ní xinitnùhu Marta sàni quesaa
 Jesús, dandu cuàhàn-nè nànchìcùn-nèyà. Doco
 María, nì ndòo-ne vehe. ²¹ Te na ní sàà Marta ndé
 iin-yá, dandu nì cachi-nè xì-yá:

— Señor mío, nú ni ía-ní yohó nì cùí, dandu mà
 cùí cùhe. ²² Doco yùhù ináhî, nsidaa ñà-ndüá ni
 cacán tàhvì-ní nùù Dios vichi, seguru cuàhatahvì-yá
 mii-ní.

²³ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

— Icúmí cùha-ní natiacu-nè.

²⁴ Dandu nì cachi Marta xì-yá:

— Yùhù ináhî, icúmí-nê natiacu-nè na sàà xinu
 tiempu, te natiacu nsidaa nèhivì.

²⁵ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

— Yùhù nduú ana danátíacú xì nèhivì, te
 sáhatahvì stnài vida ndiaha. Ana càhvì xì', mate
 sàni xihì-nè, doco icúmí-nê natiacu-nè. ²⁶ Te nsidaa
 ana itíacú, te xiníndísâ-né yùhù, mà nunca sàà-nè
 cui ndisa-ne. ¿A xiníndísâ-nî ñà-jaàn?

²⁷ Dandu nì cachi-nè xì-yá:

— Jaan, Señor mío; yùhù xiníndísê ñà-mii-ní
 nduu-ní Cristu Dèhemanì Dios, te ndé inga ñuhivì
 nì quee-ní nì quesà-ní.

²⁸ Ducán nì cachi-nè, dandu mànuhù-né vehe-ne,
 te nì cana dèhé-nè cùhì-nè, cachí-nè xì nècuàchìmà:

— Sàni quesaa maestru Jesús, te caná-yá mii-ní.

²⁹ Ñàyùcàndùá, na ní tiacu María ñà-jaàn, dandu luegu nì ndacuiin-nè cuàhàn-nè ndé iá-yà, ³⁰ vàchi tàñáha ga sàà-yà meru ini ñuu mà, iá va-ya ndé nì ndacùhun tnahá-yá xì Marta. ³¹ Daaní, nècuàchì raza Judea ndoó nácuàhandee xi ini María vehe-ne, nì xini-nè na ní ndacuiin yàchì nècuàchìmà cuàhàn-nè, ñàyùcàndùá, nì tenchicùn stná-nè cuàhàn-nè, cachí-nè:

—Ádi cuàhàn nècuàchì jaàn ndé índùxin nsì ñà-coo-ne cuacu-ne.

³² Dandu nì sàà María ndé iá Jesús. Te nì sàcùìn sìsì-né nùù-yá, cachí-nè:

—Señor mío, nú nì ía-ní yohó nì cùí, dandu mà cúí cùhe.

³³ Daaní, na ní xini Jesús sacú María, te sacú stná nèhivì cutnáhâ xí-nê, dandu nì sàcàn fuerte ini-yà, te nì cutàsì ini-yà. ³⁴ Dandu nì cachi-yà xì nèhivì yucán:

—¿Índù índùxin nsì?

Te nì cachi-nè xì-yá:

—Cùhùn-ndà cundehè-ní, Stoho-nsì Señor.

³⁵ Dandu nì sacu stná-yà. ³⁶ Te sàháyùcàndùá nì cacachi nècuàchì raza-yà (nì quixi Jerusalén):

—Cundehè-nsiá na cuahà guá cuú ini-yà sàhà nsì ma.

³⁷ Doco dava nèhivì yucán, nì (xitnùhu-ne), cachí-nè:

—Dècuèndè iin nècuàchì cuaá nì dànátùì Jesús yohó nùù-xí. ¿Índù chuun mànicùí dandùvàha-ne nècuàchì nsì yohó sàhà ñà-màsà cúí-nè nì cùí? —nì cachi-nè.

³⁸ Daaní, cuàhàn-yà xì-né te nì sàà nsidaa-né dècuèndè ndé índùxin nsì ma. Cueva nduá, te

ndiadí iin cavà cahnú yehá. Te mii-yá, sácàn ndee ini-yà nì sàà-yà. ³⁹ Dandu nì cachi-yà xì nèhivì yucán:

—Dità-nsià cavà jaàn.

Doco nì càhàn Marta, cùha nsì-Lázaro, cachí-nè:

—Señor mío, sàcuàhàn-ndà cùmì quìvì vichi; ádi sàsàhán quini nsì jaàn.

⁴⁰ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Sànì cachì xì-ní cuisì xiñuhu cunindisá vaha-ní, dandu cuni-ní ñà-ndiaha guá quidá Dios.

⁴¹ Ñàyùcànduá, nì ditá nèhivì mà cavà ndiadí yehè cueva mà. Dandu nì ndacoto ndiaá-yà dìquì-xí, te nì cachi-yà:

—Ansivéhé-ní, Yuamání', vèchi nì inini-ní ñà-nduá nì xicàn tàhvì nuù-ní. ⁴² Te ináhí, ducanì inini-ní yùhù na xicàn tàhvì nuù-ní, doco ducán cachí xì-ní vichi sàhà-ñá nì cúníní nèhivì itá yohó, te cunindisá-né mii-ní ñà-nduù-ní ana nì techuun-xí vaxi ⁴³ —nì cachi-yà.

Dandu nì ndàhì ndee-yá, cachí-yà:

—¡Lázaro! ¡Quee-ní, nahà-ní!

⁴⁴ Dandu nì natiacu nècuàchì nsì ma nì quee-ne cueva, idáducún ù-né sìcoto. Te nuhní stná ndahàsàhà-né, te nuù-né, idàhvi stná iin sìcoto. Dandu nì dándàcú-yà nuù nèhivì itá yucán, cachí-yà:

—Nacanì-nsiànè, te ni cacá-né —nì cachi-yà.

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì ñà-tnii-ne Jesús, te cahni-néyà

⁴⁵ Ñàyùcànduá, cuàhà nècuàchì raza Judea yucán, nì xinindisá stná-nèyà na ní xini-nè nansa nì quida-ya. Divi nèhivì nì sàhàn vehe María nàcòtò xì nècuàchìmà xínduu-ne.

⁴⁶ Doco dava ga nèhivì yucán, mànuhù-né, te nì cachitnùhu-ne xì nècuàchì fariseu nansa nì quida-ya. ⁴⁷ Ñàyùcàndùá, nì nataca nècuàchìmà xì dùtù xícusahnú, te nì ndatnuhu tnahá-né, cachí-nè:

—¿Ndíà quida-nda? vèchi cuàhà gá milagru quidá Jesús. ⁴⁸ Te nú ni nácóó uun-ndané, dandu icúmí nsidaa nèhivì cunindisá-né nècuàchìmà. Te nú ducán, dandu caquixi tè-romanu, dacaá-te veheñùhu xi-nda, te dandutu stná-te nsidaa-nda ñuu-ndà yohó —nì cachi-nè.

⁴⁹ Dandu nì càhàn iin tiàa nani Caifás, divi nècuàchì nduú dùtù cusáhnù cuià yucán. Te dohó nì cachi-nè:

—Mii-nsiá, có-cùndáà ini-nsià. ⁵⁰ Có-sànìhì inì-nsia ñà-nùù ndohó chicá vaha quea nú ni cuí imindaa nèhivì sàhà ñuu-ndà yohó, te màdiá ndañuhu nsidaa-nda —nì cachi-nè.

⁵¹ Doco Caifás mà, màdì inì-ni mii-né nì chitnùnì inì-nè cachi-nè ducán; còó, vèchi sàhà-ñá nduú-né dùtù cusáhnù cuià yucán, ñàyùcàndùá Dios nì dàchítnùnì ini-yànè cachi-nè ducán sàhà Jesús ñà-ìcúmí-yà cui-yà sàhà nèhivì ñuu-yà. ⁵² Te màdì cuisì sàhà nèhivì ñuu-yà. Còó, vèchi icúmí stná-yà cundaca-ya nsidaa nèhivì nduú dèhe ndisa Dios, te danátácá-yànè ñà-cundoo-ne iin-ni cahnú-ní, mate vichi xíndoo-ne inicutu ñuhiví.

⁵³ Cunaha-nsiá, ndè quivì yucán nì quesaha tè-xídadacú ñuu mà ndatnuhu stnahá-te nansa quida-tè ñà-cahni-téyâ.

⁵⁴ Ñàyùcàndùá, cónì xícanuu vate gá-yà mahì nèhivì raza-yà yucán, còó. Nì quee-ya cuàhàn-yà inga ñuu nani Efraín, iin ñuu indúhu yatni ndé nduú puru yucù. Te yucán nì àa chii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá.

55 Daaní, quìvì yucán sà-ìtúú nacava iin vicò nani vicò pascua, nduámà iin vicò siempre nsidácáhnù nècuàchì raza Judea yucán. Ñàyùcàndùá, cuàhà nèhivì nì quee ñuu cuati vàxi ñuu Jerusalén sàhà ñà-nduhii-né antes sàà vicò mà. 56 Te itá nècuàchì mà veheñùhu cahnú ndatnúhú-nê, ndácàtnùhù stnahá-né nùù-né a quixi stná Jesús vicò mà, á coó, cachí-nè iin-ne xì inga-nè:

—¿Nansa tuxí inì-nsia? ¿A quixi-ne, á coó? Ádi mà quíxí-né cahan-nsí.

57 Cunaha-nsiá, sàni quee iin orden nùù dùtù xícusahnú, xì nùù nècuàchì fariseu, cachí-nè xì nsi-daa nèhivì ñà-ìcúmí-nê cachitnùhu-ne índù iá-yà, nú ináhá-nê, sàhà-ñá cùhùn nècuàchì mà tnii-neyà.

12

Nansa nì quida iin nècuàchì ñahà, nì dàcùchí-né sàhà Jesús xì tàtnà tnàmì

1 Daaní, cumánì gá iñù quìvì cunduu vicò pascua, dandu nì sàà Jesús ñuu tii Betania, divi ñuu ndé iá nècuàchì nì dànátíacú-yà nani Lázaró. 2 Te ñuu mà nì quida stná nèhivì iin vicò tii sàhà-ñá cundoo-ne cuxi-ne xì-yá. Te vicò mà nì chindee stná Marta, nì quida-ne chuun yuhùnùhú. Te iá stná Lázaró yucán mahì nèhivì cutnáhâ xí-yá xixí-yá. 3 Daaní, nì sàà stná María yucán, nihí-né dava litro ñà-tnami nani nardo, finu cuàhà-té, te yàhvi gà-te. Te nì dàcùchí-nète sàhà-yá, dandu nì nacuaaha-nète xi ididínì-né. Te inícutu vehe nì nacutu dico tnami-té. 4 Doco yucán iá stná iin nècuàchì dacuahá-yá nani Judas Iscariote, divi

dèhe Simón, te nduú stná-nè tiàa icúmí dicò xì-yá después. Te dohó nì cachi-nè:

⁵ —¿Índù chuun cónì cúyàhvi ñà-tnami jaàn chicá vaha nì cuí? Vàchi vátùni tùi ùnì cientu dìhùn plata sàhà ñà-jaàn, te dasàn-ndañá nùù nècuàchì ndahví.

⁶ Ducán nì cachi nècuàchìmà, doco màdì ndisa nècuàchì ndahví cuhí ini-nè; (mii-né cuhí ini-nè), vàchi iin nècuàchì cuìhnà nduú-né. Te ndahà-né iá itni dìhùn xí nsidaa nècuàchìmà, te tùha stná-nè cuida cuìhna-né dìhùn ñuhuma. ⁷ Ñàyùcàndüá, nì cachi Jesús xì-né:

—Nacoo-ní nècuàchì ñahà yohó, vàchi sàhà-ñá sà-itúú quìvì cundùxin, ñàyùcàndüá nì chivàha-ne ñà-tnami yohó, te vichi nì xichuún-néa. ⁸ Nècuàchì ndahví, nicanicuahàn ndoó-né yohó, doco yùhù, còó, sacù-ni quìvì ié` xì-nsiá —nì cachi-yà.

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì ñà-cahni stná-nè Lázaro

⁹ Daaní, cuàhà gá stná nècuàchì raza Judea, nì sàa stná-nè ñuu tii Betania mà na ní xinitnùhu-ne yucán iá-yà. Doco màdì cuisì mii-yá cuní-nè cundehè-né, còó. Stná Lázaro cuní-nè cundehè-né, vàchi sàni natiacu nècuàchìmà. ¹⁰ Ñàyùcàndüá, dècuèndè stná nècuàchìmà cuní stná dùtù xícusahnú cahni-né, te sàhámà nì quesaha-né ndatnúhú tnahá-né (nansa quida-ne). ¹¹ Vàchi sàhà Lázaro cuàhà nèhivì ladu Judea mà cuní-nè yàha-ne ladu xi Jesús ñà-cunindisá stná-nèyà.

Nansa nì sàa Jesús ñuu Jerusalén

¹² Daaní, nì yàha inga quìvì. Te nèhivì cuàhà sàni quesaa ñuu Jerusalén chivàha xi vicò mà, nì xinitnùhu-ne ñà-icúmí Jesús quesaa stná-yà.

13 Ñàyucàndùá, nì sahn-de-nè ndahà nù-ñúù, te nihí-nènu nì quee-ne cuàhàn-nè dècuèndè ndé vaxi-ya, cána ndee nsidaa-né, cachí-nè:

—¡Viva! ¡Ndiaha gá nècuàchì yohó, vachi cuenta xi Stoho-ndà Señor vaxi-ne! ¡Ndiaha gá-nè, vachi cuàhàn-nè cusahnú-né nù ñuu-ndà Israel!

14 Dandu nì tù iin burru chii, te nì sàcùnùú-yá yàtà-sí. Ducán nì quida-ya, vachi dohó cachí nùù tutu ì:

15 Mii-nsiá nèhivì ñuu Sión yohó, màsà yúhí-nsiá, vachi icúmí quesaa mii-yá ana cusahnú nùù-nsiá, cuindànùú-yá iin burru chii —cachí tutu mà.

16 Doco nècuàchì dacuahá-yá, có-ínahá-nê ñà-sàhà mii-yá cachí tutu ì ducán. Cuisì dècuèndè después na sàni nanihì-yá tnùñuhu ndiaha xí-yá, dandu nì nsinuu ini-nè, ndisa, ducán cachí tutu mà, te divi ducán nì chindee stná-nèyà, (te nì quida ndisa-ya) nsidaámà.

17-18 Pues vichi sàni ndecoyo cuàhà nèhivì (ñuu mà) nánchìcùn xì-yá, vachi sàni xinitnùhu-ne sàhà milagru cahnú nì quida-ya na ní cana-ya Lázaro nì quee-ne sepultura nì natiacu-nè. Vachi nèhivì nì xini xì milagru mà, sàni dàcuítia-nè cuentu inicutu.

19 Daaní nì xini nècuàchì fariseu ñà-cuàhà guá nèhivì nì ndecoyo, te nì ndatnuhu tnahá-né entre mii-né, cachí-nè:

—¡Jaàn xiní-nsiá ni-iyuhu có-quidà-ndà ganar! Cundehe-nsiá, nsidanicuú nèhivì nchìcùn xì Jesús vichi.

Nansa nì quixi nècuàchì raza Grecia nandú-cú-nê Jesús

²⁰ Daaní, vicò mà nì sàà stná itnii nècuàchì ñuu Grecia ñà-cahvi-né Dios vicò mà. ²¹ Te nì tnàtuu-ne nùù Felipe, iin nècuàchì ñuu Betsaida iá ladu Galilea, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Señor, cuní-nsì càhàn-nsì xì Jesús.

²² Dandu nì sàhàn Felipe nì cachitnùhu-ne xì Andrés, dandu ndúì-nè cuàhàn-nè nùù mii-yá, te nì cachi-nè xì-yá sàhà nècuàchì ñuu Grecia mà.

²³ Dandu nì naxiconihí-yá nùù-né, cachí-yà:

—Vichi sàni sàà quìvì nanihì' tnùñuhu ndiaha xí, divi yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñhiví.

²⁴ Cunini-nsia palabra ndàcuìsì yohó: nú (cuhí ini-ndà) iin nùnì, te sàhàmà có-chìhì-ndañá, dandu imindaa nùnì cundua nicanicuahàn. Doco nú sàni chihi-ndañá, dandísá icúmíá nducuahá'.

²⁵ Pues ducán iá stná xì vida xì nèhivì. Nú cuhí gà ini-nè vida xi-ne ñuhiví yohó, dandu icúmíá ndañuhu dahuan. Doco nú có-cuhí ini-nèà, dandu nicanicuahàn cucumi-né vida ndiaha. ²⁶ Te nú nduú ndisa-ne iin ana xinúcuáchí nùí, dandu nì cúnchícùn-nè yùhù, te ndéni nì cui nì sàì, yucán icúmí sàà stná nècuàchìmà cutnahá-né xì'. Te nsidaa ana xinúcuáchí nùí, icúmí Yuamánì' quidañuhu-yánè.

²⁷ Vichi yáha ga nacání cuáhà inì. Doco ¿a cuáhìn càquìn nùù Yuamánì' ñà-nì dácàcu-ya yùhù nùù ñà-ndúá icúmí cuu xí vichi? Còó, vàchi divi sàhà ñà-nì cùù-xí' ducán nduá nì quesàì ñuhiví. ²⁸ Te vichi dohó cachí' xì Yuamánì': “Tavà-ní tnùñuhu xì-ní cundehè nèhivì”.

Dandu nì tiacu tàchì ana càhàn ansivi, cachí-yà:

—Sàni taví tnùñuhu xí, doco más gà-ñà icúmí quee nùù nèhivì quìvì nùù-xí.

²⁹ Ñàyùcàndùá, nèhivì itá yucán, na ní tiacu-nè tàchì-yá, nì cachi-nè:

—Dàvì ní càhàn.

Te dava ga-nè nì cachi-nè:

—Ádi ángel nì càhàn xì Jesús.

³⁰ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Màdì sàhà yùhù nì càhàn Dios ndè ansivi nì tiacu-nsià; sàhà mii-nsiá nduá nì càhàn-yà.

³¹ Cunaha-nsiá, sà-ítúú ndundaà sàhà nsidaa ñà-có-ndiáá ñuhiví yohó. Te vichi icúmí Dios tavà-yá quisì dandacú núu ñuhiví yohó. ³² Daaní, nú sàni chituu ducún nèhivì yùhù, dandu icúmí danátâquì cuàhà nèhivì núí.

³³ Palabra mà nì cachi-yà nahi ejemplu sàhà-ñá cundaà ini-ndà índù modo icúmí nèhivì cahni-néyà (nchìca cruz). ³⁴ Dandu nì cachi nèhivì cuáhà mà xì-yá:

—Nsiùhù, sàni inini-nsi nì cahvi-ne núu ley ì ndé cachá': "Nicanicuahàn icúmí coo mii-yá nani Cristu". Doco mii-ní, cachí-ní ñà-icúmí nèhivì dananá ducún-nè mii-ní, (te cui-ní). Te cachí stná-ní ñà-ndùù-ní Tnaha Nèhivì Ñuhiví. Pues ¿nansa íá (chuun quidá) iin ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhiví?

³⁵ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Iyuhu nduú tiempu cuàhàn cutnuù ndiaha luz (xi Dios) mahì-nsiá. Ñàyùcàndùá, nacua datnúu ndiaha-yá núu-nsiá, ducán quida ndisa-nsia cumplir vichi, vàchi (vàxi iin quivì) vihini cuxio nsidaámà, te ndé cuisì ichì ñáa ndòo núu-nsiá. Cunaha-nsiá, nú ni cacá iin nèhivì ichì ñáa, mà có-cundáa tñuní ini-nè índù núu-xí sàà-nè. ³⁶ Doco vichi nduú meru hora datnúu ndiaha-yá

luz (xi-ya) nùu-nsiá, ñàyùcàndùá cunindisá-nsiá sàhà-ñá sàà-nsiá cunduu-nsia dèhe mii-yá ana dat-nùu ndiaha xi-nsiá —nì cachi-yà.

Dandu nì quecuaán-yá iin xaan ndé mà ndácùhun nècuàchìmà-yá.

Nansa nì cahíchì ini nècuàchì ñuu Jesús mii-yá

³⁷ Mate cuàhà milagru nahnú nì quida-ya nì xini nèhivì, doco cónì sàà-nè cunindisá-néyà. ³⁸⁻³⁹ Te ducán nì cuu ndisa ñà-ndúá nì tiaa profeta sàna nani Isaías, vàchi dohó nì cachitnùhu ndómà:

Stoho-nsi Señor, sacu nèhivì nì xinindisá ñà-ndúá nì cachi-nsi xì-né, mate cuàhà gá sàni quida-ní milagru fuerte, nì cachi ndómà.

Ñàyùcàndùá, màncùí gá cunindisá nèhivì (raza-yà), vàchi dohó nì tiaa stná Isaías mà (ñà-ndúá nì cachi Dios) sàhà-né:

⁴⁰ Sàni dàcuái anima-nè, te quidámáxìnì-nè quidé.

Ñàyùcàndùá, có-cùnì-nè cundehè-né ichì yùhù, ni có-cùnì stná-nè mànhì ini-nè, ni có-cùnì stná-nè natnahnù-nè (ichì váha), te ducán nsida vii' anima-nè, nì cachi-yà.

⁴¹ Ñà-jaàn ndúá nì tiaa Isaías sàna na ní xini ndómà seña xi Dios ñà-ndiaha guá cuàhàn quida Jesús, te nì cachitnùhu-nda sàhámà.

⁴² Doco cunaha-nsiá, cuàhà gá stná nèhivì raza-yà nì xinindisá stná-néyà, dècuèndè stná cuàhà nècuàchì dandacú. Doco cónì càchí vate-né ñà-jaàn, vàchi nì yùhì-nè (cuìdà ini) nècuàchì fariseu-nè, te mà cóo gá permisù cùhùn-nè veheñùhu. ⁴³ Vàchi chicá nì cudìì ini-nè ndee vàha-ne nùu nèhivì ñuhivì, te màdì nùu Dios.

Nansa icúmí palabra nì cachi Jesús nsidandaà sàhà cuàchi nèhivì ñuhiví

⁴⁴ Daaní, nì ndàhì ndee Jesús, cachí-yà:

—Nú xiníndísâ nèhivì yùhù, màdì cuisì yùhù xiníndísâ-né; còó. Stná mii-yá ana nì techuun-xí vàxi xiníndísâ stná-nè. ⁴⁵ Te nú indéhe-né yùhù, dandu indéhe stná-nè ana nì techuun-xí vàxi. ⁴⁶ Cunaha-nsiá, sàhà-ñá datnùì nùù nèhivì ichì cùhùn-nè, ñàyùcàndùá nì quesai ñuhiví yohó, dandu nsidaa ana xiníndísâ xí, mà cáca gá-nè ichì ñáa. ⁴⁷⁻⁴⁸ Te nú cundáa ini iin nèhivì ñà-ndùá cachí, te có-chívàha-neà, dandu icúmí ndundaà sàhà cuàchi-ne, te nìhì-né castigu. Doco màdì yùhù icúmí nsidandaà xì sàhà-né. Còó, vàchi màdì sàhà-ñá dandohí nèhivì nì quesai ñuhiví yohó. Còó; sàhà-ñá càcu-ne nì quesai. Divi palabra sàni cachì icúmí nsidandaà sàhà cuàchi nèhivì cahíchì inì-xi, te có-càndísâ-né ñà-ndùá cachí. Icúmí palabra mà cachà nansa nìhì-né castigu na sàa xìnu tiempu.

⁴⁹ 'Nsidaa ñà-ndùá sàni cachì xì-nsiá, màdì dìnì mií nì quèá; còó, divi Yuamáni' nduú ana nì sàcùnahí nùù-xí; divi mii-yá nì cachi-yà xì' ñà-ndùá cuní-yà cachì xì-nsiá. ⁵⁰ Te ináhî, nú nì cúníndísâ-nsiá ñà-ndùá dandacú-yá, dandu vida ndiaha cucumi-nsiá nicanicuahàn. Ñàyùcàndùá, nacua sàni cachi-yà xì', divi ñà-jaàn nduá cachí xì-nsiá —nì cachi Jesús.

13

Nansa nì nacate Jesús sàhà nècuàchì dacuahá-yá

¹ Daaní, nì sàa vigilia vicò pascua, te ináhá Jesús sà-itúú stná quivì icúmí-yâ quee-ya ñuhiví yohó nùhù-yà ndé iá Yuamáni-yá. Te cunaha-nsiá,

cuú cuáhà ini-yà sàhà nèhivì xí-yá ndoó ñuhivì yohó, ñàyùcànduá nì (quida-ya iñàha ñà-cundaà ini-ndà) yáha ga cuú cuáhà ini-yà sàhà-ndà. ² (Vàchi divi ñuú vigilia mà) iá-yà cudínî-yà xì (nèhivì xí-yá). Doco iin nècuàchìmà nani Judas Iscariote, divi dèhe Simón, sànhnú ini-nè cahin-nèyà (nùù tè-xídandacú), vèchi ducán nì dānácání ini ñà-malu-nè quida-ne. ³ Te mii-yá, ináhá stná-yà sàni chitnùnì ini Yuamáni-yá ñà-dandacú-yà nùù nsidanicuú iñàha, te ináhá stná-yà ñà-nùù Yuamáni-yà nì quixi-ya, te después nùhù-yà. ⁴ Ñàyùcànduá, nì nacooyà ñà-xìxí-yá, te nì ndacuiin-yà, nì tavà-yà dùhnù quihín-yà, te nì chicuhni nihni-ya iin sìcoto caní tìxi-ya. ⁵ Daaní, nì tnii-ya iin tina, te nì dàchitù-yáñà tècuí, dandu nì quesaha-yá nacaté-yá sàhà nècuàchì dacuahá-yá, te después nì nsida ichí-yàñà xì sìcoto cani-ma.

⁶ Te na ní sàà-yà ndé iá Simón Pedro, dandu nì cachi-nè xì-yá:

—¿A ndisa cuní-nî nacate-ní sàhí, Señor mío?

⁷ Te nì cachi-yà xì-né:

—Vichi có-sànìhì inì-ní índù iñàha nduá cuàhìn quide xì-ní, doco vaxi iin quìvì, dandu sàà-ní cundaà vaha inì-ní.

⁸ Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—¡Còó! ¡Mà nunca cuàhi nacate-ní sàhí!

Te nì cachi tu-ya xì-né:

—Nú màsà nácátí sàhà-ní, mà cúí cunduu-ní nèhivì xí.

⁹ Te nì cachi tu-ne xì-yá:

—Señor mío, nú ducán nduá, dandu nacate stná-ní ndahí xì dìní, te màdià cuisì sàhí.

¹⁰ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cunaha-ní, nú làcà nì xichi iin nèhivì, còò necesidad cuchì tu-ne, vèchi sà-íá ndoo inicutu ìcà-né, cuisì sàhà-né (cúdi), te ñà-jaàn xiñuhu ndoo. Te ducán íá stná xì mii-nsiá vichi, sàni ndoo vaha dahuun anima-nsiá. Doco màdì nsidaa-nsiá íá ndoo-nsia.

¹¹ Ducán nì cachi-yà, vèchi ináhá-yâ ana cuàhàn dicò xì-yá, ñàyùcàndùá nì cachi-yà: “Màdì nsidaa-nsiá íá ndoo-nsia”.

¹² Daaní, nì nsihi nì nacate-ya sàhà-né, dandu nì nàcùndixi-ya dùhnù quihín-yà, te nì sàcòo-ya. Te nì cachi-yà xì-né:

—¿A cundáà inì-nsia índù chuun nì quide xì-nsiá ducán? ¹³ Pues Maestro cachí-nsiá xì', te Stoho-nsi Señor cachí stná-nsiá xì'. Te vátùnì íámà, vèchi divi nduí. ¹⁴ Doco cunaha-nsiá, mate maestro xi-nsia nduí, te stoho-nsiá nduí, doco nì nacati sàhà-nsiá. Ñàyùcàndùá, stná mii-nsiá ndiá ìcà-nsiá nacate stnahá stná-nsiá sàhà-nsiá. ¹⁵ Vèchi nacua nì quide xì mii-nsiá, divi ducán xiñuhu quida stná-nsiá. ¹⁶ Ñà-ndáà nduá cachì xì-nsiá yohó: màsà cútúxí ini iin peón ñà-chicá ndiaá-te nùù lamú xi-tè. Stná iin tè-nhì-xì iin razón, màsà cútúxí ini-te ñà-chicá ndiaá-te nùù ana nì techuun-xi-té xì razón mà. ¹⁷ Ñàyùcàndùá, nú sàni cundaa vaha inì-nsia ñà-ndáà nduá sàni cachì xì-nsiá, te quidá ndisa-nsia cumplir, dandu ndiaha gá cundoo-nsia.

¹⁸ 'Doco có-câhìn sàhà nsidaa-nsiá. Yùhù ináhí índù nèhivì sàni nacaxin. Te nacua nì cachitnùhu nùù tutu ìì, ducán ndisa sàni cuu xí, vèchi dohó cachá': “Ìin tiàa cutnâhâ xí na xixí, divi nduú ana sàni nanduu ana xiní ùhì xì”.

¹⁹ Yùhù, tàñáha ga yàhi tnùndoho icúmí cuu xí, doco sàni

cachitnùhi xì-nsiá sàhà-ñá, dandu na sáa cuu ducán, icúmí-nsiâ cunindisá-nsiá ñà-divi yùhù nduú mii-yá. ²⁰ Ñà-ndácuisì nduá yohó cachí xì-nsiá: nú xiníndísâ nêhivì iin ana nì techuín, dandu queámà na ian sàni xinindisá stná-nè yùhù. Te nú ducán xiníndísâ-né yùhù, dandu cuní cachàmà xiníndísâ stná-nè mii-yá nì techuun-xí vâxi ²¹ —nì cachi-yà.

Nansa nì cachi Jesús ñà-divi Judas icúmí quida xi-yá entregar

Dandu nì quesaha-yá cuhúún cuáhà ini-yà, te nì cachitnùhu-ya xì nêhivì xí-yá yucán:

—Cunaha-nsiá, iá iin-nsia cuàhàn cahin xí’.

²² Ñàyùcàndüá nì quesaha nsidaa nècuàchìmà indêhe stnahá-né nùù-né, nacání ini-nè ana divi cáhàn-yà sàhà-xí cahan-né. ²³ Te yatni uun diin-yá iá iin nècuàchì màni guá nùù-yá. ²⁴ Ñàyùcàndüá, nì quida Pedro iin seña nùù nècuàchìmà ñà-nì ndácàtnùhù-né nùù-yá ana divi cáhàn-yà sàhà-xí. ²⁵ Dandu nècuàchìmà, chicá nì cuyatni-ne nùù-yá, te nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, ¿ana divi nduú tiàa cachí-ní?

²⁶ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cuàhìn dandaxín iyuhu pan, te ana cuàhi, divi nècuàchì jaàn nduú-né.

Dandu nì dândaxín-yá pan mà, te nì sàha-ya Judas Iscariote, divi dèhe Simón. ²⁷ Te na ní tñii nècuàchìmà pan mà, dandu nì quìhvi ñà-malu Satanás ini anima-nè. Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ñà-ndüá cuàhàn-ní quida-ní, yàchì quida-níà.

²⁸ Doco nêhivì dava ga cutnáhâ xí-yâ yucán, cóni cúndáà ini-nè índù chuun nì cachi-yà palabra

mà xì nècuàchìmà. ²⁹ Dava-ne, nì tuxi ini-nè nì cachi-yà ducán sàhà ñà-nduú nècuàchìmà ana ndiaá xì dihùn xí nsidaa-né, te ádi iá iñàha cùhùn-nè cuiin-ne ñà-nducahnú vicò, te ò cùhùn-nè dasàn-né dihùn nùù nècuàchì ndahví cahan-né, (doco còó). ³⁰ Daaní, na ní nsihi nì tñii Judas mà pan mà, dandu vichi vichi nì quee-ne cuàhàn-nè; te ñuú nduá.

Ñà-nduú palabra saa nì dandacú Jesús nùù-ndà

³¹ Na sàcuàhàn Judas, dandu nì cachi Jesús:

—Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhiví, vichi sàni nìhì ndise tñùñuhu xí, te sàhà stná yùhù icúmí quee ga stná tñùñuhu xí (Yuamánì) Dios.

³² Ñàyucànduá, nú sàhà yùhù chicá coo tñùñuhu xí-yá, dandu stná yùhù nìhì gá stnài más tñùñuhu quida-ya; te yàchì icúmí-yâ quida-ya ducán.

³³ Hijos, làcà iyuhu-ní coo guè xì-nsiá yohó. Vàchi nacua nì cachì xì nècuàchì raza-ndà Judea daa, ñà-jaàn nduá cachí stnài xì mii-nsiá vichi, icúmí-nsiâ nanducu-nsiá yùhù, doco lugar ndé cùhìn mà-cuí sàà-nsià. ³⁴ Te vichi dandacuí iin ley saa chivàha-nsia, divi ñà-cuu stnahá ini-nsià sàhà-nsiá, ñà-jaàn nduá dandacuí; nacua cuú cuáhà inì sàhà mii-nsiá, divi ducán xiñuhu cuu stnahá stná ini-nsià sàhà-nsiá. ³⁵ Vàchi nú nì cuú stnahá ini-nsià sàhà-nsiá, dandu sàhàjan vātūni cundaà ini nsidaa nèhivì ñà-divi nèhivì xí yùhù nduú-nsiá.

Nansa nì cachitnùhu Jesús ñà-icúmí Pedro nacuaà-néyà

³⁶ Dandu nì cachi Simón Pedro xì-yá:

—Señor mío, ¿índuvì cùhùn-ní?

Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Vichi mà cúí cutnaha-ní xì' cùhùn índù icúmí cùhìn. Doco después, dandu icúmí stná-ní sàà-ní yucán.

³⁷ Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, ¿índù chuun mà cúí cutnahá stnáì xì-ní cùhùn vichi? Vàchi cunaha-ní, dispuestu ié` cùi sàhà-ní.

³⁸ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¿A ndisa dispuestu iá-ní cùi-ní sàhí cahan-ní? Yùhù cachí` xì-ní, te ñà-ndáà nduá, tãñáha ga coto lehe, te sàni nacuaà-ní yùhù ùni xichi.

14

Ñà-nduá nì cachi Jesús xì nèhivì xì-yá ñà-mii-yá nduú-yá ichì sàà-ndà nùu Yua-nda Dios

¹ Màsà nácání gá ini-nsià; cuisì cunihnu ini-nsià Dios, te cunihnu stná ini-nsià yùhù. ² Ini vehe cahnú Yuamánì' iá cuahà gá lugar ndé cundoo-nda. Te nú màdì ñà-ndáà nduájàn, dandu sàni cachi xì-nsiá nì cùi. Doco icúmí codònúi nùu-nsiá cùhìn sàhà ñà-quida vii' ndé cundoo stná-nsià xì'. ³ Daaní, na nsihì quideàmà, dandu icúmí naxicocuín nàcuàqui mii-nsiá nùhù-ndà sàhà-ñá cutnaha-nda cundoo-nda yucán. ⁴ Te lugar yucán, sàcùndáà inì-nsia índù iá', te sàcùndáà stná inì-nsia índù ichì sàà yucán.

⁵ Dandu nì cachi Tomás xì-yá:

—Señor mío, có-ínáhá-nsì ichì mà, vàchi có-cùndáà ini-nsì índù cùhùn-ní.

⁶ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Yùhù nduú ichì mà, te nduú stnáì ñà-ndácuisì, te nduú stnáì ana (sáha xi) vida ndiaha. Nú màdì sàhà yùhù, còò íin sàà nùu Yuamánì'. ⁷ Doco nú

ináhá-nsiâ yùhù, dandu ináhá stná-nsià mii-yá. Ñâyùcànduá, vichi sàni xini-nsiàyà, te sà-ináhá stná-nsiàyà.

⁸ Dandu nì cachi Felipe xì-yá:

—Señor mío, cuní-nsì cundehè-nsí Yua-nda Dios, dandu ndòo vaha ini-nsì.

⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Sàcuàhà gá tiempu ié` cutnáhi xì-nsiá, te ¿a táñaha ga nacuni-ní yùhù, Felipe? Cunaha-ní, nú sàni xini-nsià yùhù, dandu ñà-sàni xini stná-nsià Yuamáni' nduá, te còo cá necesidad cachì-ní ñà-cuní-nsià cundehè-nsiáyà. ¹⁰ Ádi sá-xiníndísá-ní ñà-ñùhú saín vida xi ini Yuamáni', te ñuhú stná vida xi-ya ini yùhù. (Pues divi ducán nduá, te sàhámà) nsidaa ñà-nduá cachí` xì-nsiá, màdiá ini-ni mií ndacú ínìà, vachi ini anímè iá Yuamáni', te divi-ya nduú ana quidà-xì obra ndiaha xí-yá (xiní-nsià). ¹¹ Cunindisá-nsiá ñà-ñùhú vida xi ini mii-yá, te iá stna vida xi-ya ini yùhù. Te nú có-xiníndísâ-nsiá mate sàni cachì xì-nsiá ducán, doco siquiera cunindisá-nsiá ñà-sàni xini-nsià milagru ndiaha nì quide. ¹² Ñà-ndáà nduá cachí` xì-nsiá yohó: nú xiníndísâ ndisa iin nèhivì yùhù, dandu vètùni quida stná-nè milagru nahi ñà-nduá quidé. Dècuèndè milagru chicá fuerte vètùni quida stná-nè, vachi icúmî nùhì ndé iá Yuamáni'. ¹³ Te nsidaa ñà-nduá nì cacán tàhvi-nsiá, te ndacùcahan-nsiá quiví, icúmî quideà, dandu chicá más nihì Yuamáni' tnùñuhu xí-yá sàhà yùhù ana nduú Dèhemani-yá. ¹⁴ Ndéni iñàha nì cui ni cacán tàhvi-nsiá, te ndacùcahan-nsiá quiví, quideà.

*Nansa nì quida Jesús comprometer techuún-yá
Espíritu Ìì xí-yá quixi*

¹⁵ Nú cuú ndisa ini-nsià sàhí, dandu icúmí-nsià chivàha-nsia ñà-ndùá dandacuí nùù-nsiá. ¹⁶ Icúmí càcàn tàhvì stnàì nùù Yuamánì', dandu techuún-yá inga ana quixi chindee xi-nsiá, te Yà-ìcúmí quixi ma, nicanicuahàn icúmí-yâ coo-ya cutnahá-yá xì-nsiá. ¹⁷ Divi Espíritu Ìì xí Dios nduú-yá, te cuisì ñà-ndácuisì cachí-yà. Nèhivì dava ga ñuhiví yohó, mà cúí ñihì-né Yà-ìì mà, vâchi có-tùí-yá nùù-né, te ni có-ínáhá stná-nèyà. Doco mii-nsiá, sà-ínáhá-nsiâyà, vâchi sà-ìá-yà cutnâhâ-yá xì-nsiá, te después, icúmí-yâ yâha-ya ini anima-nsià coo-ya nicanicuahàn. ¹⁸ Yùhù, mà cuáhi ndòo penchì-nsiá, vâchi icúmí naxicocuñin ñà-coi xì-nsiá.

¹⁹ 'Lacà sacu tiempu, dandu mà cúní gà nèhivì ñuhiví yùhù. Doco mii-nsiá, jaan. Vâtùni cuni-nsià yùhù. Ìin-ni itiácuì, te sàhà ñà-ìtiácuì, ñâyùcàndùá ìin-ni cutiacu stná mii-nsiá. ²⁰ Na sàà quivì yucán, dandu cundaà vâha inì-nsia ñà-ìin-ni nduí xì Yuamánì', te cundaà stná inì-nsia ñà-sà-ìá stná mii-nsiá ini anímè, te yùhù, ini anima mii-nsiá iá stnàì.

²¹ 'Ana ináhá xí ñà-ndùá dandacuí, te quidá-néà cumplir, divi nècuàchìmà nduú ana cuú ndisa inì-xì sàhí. Daaní, nú cuú ini-nè sàhí, icúmí Yuamánì' cuu stná ini-yà sàhà-né, te stná yùhù, cuu stná inì sàhà mii-né, te datúi nansa nduú modo xi nùù-né.

²² Daaní, nì càhàn Judas xì-yá, (doco inga Judas), màdì Judas Iscariote, te dohó nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, ¿índù chuun cuisì nùù nsiùhù icúmí-ní datúi-ní nansa nduú modo xi-ní? ¿Índù chuun mà quídá-ní ducán xì dava ga nèhivì ñuhiví?

²³ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Nèhivì cuú inì-xi sàhí, tùha-ne chivàha-ne ñà-ndùá cachí` xì-né. Dandu Yuamáni', icúmí stná-yà cuu ini-yà sàhà-né, te sàà-nsì nùù-né ñà-cundoo-nsi inì anima iin iin-ne. <sup>24</sup> Doco nècuàchì có-cuú inì-xi sàhí, có-chivàha-ne ñà-ndùá cachí`. Te ñà-ndùá cachí` xì-nsiá, màdì inì-ni mii ndacú inì cachi ñà-jaàn. Còó, Yuamáni' nduú ana chítñuní inì-xi ñà-ndùá cachí` xì-nsiá.

²⁵ 'Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-jaàn sàni cachi xì-nsiá mientras iá ve xì-nsiá yohó. ²⁶ Doco iá inga ana cuàhàn chindee xi-nsiá, divi nduú Espíritu Ì icúmí Yuamáni' techuún quixi cuenta xi. Te Yà-ì mà, icúmí-yà chinaha-yà mii-nsiá nsidaa ñà-ndùá sàni cachi xì-nsiá.

²⁷ 'Mate cùhìn, doco sàhà yùhù vátùni cundoo-nsia contentu, divi nacua ié` contentu, ducán sáhatahvì stnài mii-nsiá ñà-cundoo stná-nsià contentu. Mà quidé na quídá nèhivì ñuhiví yohó, diín modo ndoó díi-né. Còó, màsà nácání ini-nsià sàhà ni-ñàha, ni màsà yúhí-nsià. ²⁸ Vichi sàni inini-nsia nì cachi ñà-icúmí nùhù xìqué, dandu naxicocuín. Te nú ni cuú vaha ini-nsià sàhí nì cùí, dandísá cudì gá inì-nsia ñà-nì cachi icúmí nùhì ndé iá Yuamáni', vachi chicá dandacú mii-yá. ²⁹ Cunaha-nsiá, sàni cachitnùhi xì-nsiá palabra yohó sàhà ñà-ndùá cuàhàn cuu después, dandu quivì cuu ndisa nacua sàni cachi xì-nsiá, vátùni cunindisá víi-gá-nsià.

³⁰ Pues vichi, mà cáhàn cuàhà gué` xì-nsiá, vàchi sà-vàxi mii-sí dandacu-xi nùù nèhivì ñuhiví yohó, te còò ni-iñàha nduú-si xi yùhù. ³¹ Doco ñà-nduá cuàhìn quide, cuàhìn quideà sàhà ñà-cundaà ini nèhivì ñuhiví ñà-cùú ndisa inì sàhà Yuamáni', te cuní quidandise ñà-nduá nì dàndàcù-yá nùí. Ñàyùcànduá, ndacuìta-nsia cùhùn-ndà.

15

Ejemplu sàhà nducuyòhò sì-uva

¹ Ñà-ndàà nduá, ducán ié` xì nèhivì-xí na ian nducuyòhò ndèè nduí. (Te mii-né, nahi rama-nu nduú-né.) Te Yuamanì', nahi nècuàchì ndiaá xì-nú nduú-yá. ² Vàchi nsidaa ndahà nducuyòhò, nu có-càná quisi vídià, tàhndèà. Te nú cuàha-sì nùù ndahà-nú, dandu táhndè ndodò iin ian ndundoa sàhà-ñá chicá más quisi vídi cana. Ducán nduú modo quidá stná Yuamáni' xì nsidaa nèhivì nihnú vaha ini xì'. ³ Ñàyùcànduá, stná mii-nsiá, sàni ndundoo stná anima-nsià ñà-sàni càhìn xì-nsiá palabra ndiaha. ⁴ Te vichi, iin-ni nì cúníhnú vaha ini-nsià yùhù, dandu icúmí coo stná vida-xi ini anima-nsià, vàchi ducán iá` na iin ndahà nducuyòhò, nú có-itúú gá` ìcà nducuyòhò ndèè mà, dandu mà cuáha ga quisi vídi. Te ducán iá stná xì mii-nsiá, nú có-níhnú vaha ga inì-nsia yùhù, dandu mà cúí quida ga-nsià ni-iin ñà-vàha.

⁵ Ñàyùcànduá, yùhù nduí nahi nducuyòhò ndèè mà, te mii-nsiá nduú-nsiá nahi rama-nu. Nú iin-ni nihnú vaha ini-nsià yùhù, te iá stná vida xi ini anima-nsià, dandu vètuni quida stná-nsià cuàhà gá ñà-vàha. Doco nú màsà chíndéi mii-nsiá,

mà cúí quida-nsia ni-iñàha. ⁶ Doco iin nèhivì, nú có-cùnì-nè cunihnu ini-nè yùhù, dandu ducán cuu xi-né na iin ndahà yutnù sàni tàhndè, vèchi dítà-nèa iladu ñà-ichà, te nú sàni ìchà, dandu danátácá-nèa quèa ñuhu coca.

⁷ 'Doco nú ndisa, nihnú vaha ini-nsià yùhù, te iin-ni nsinúú ini-nsià ñà-nduá cachí` xì-nsiá, dandísá, vètuni càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios ndéni iñàha nì cui, te nìhì-nsiáñà. ⁸ Te nú cuahà gá ñà-vaha nìhì-nsiá quida-nsia, dandu chicá más tnùñuhu xí Yuamánì' quee, te sàà stná-nsià cunduu ndisa-nsia nèhivì nchícùn vii xì'.

⁹ 'Cunaha-nsiá, divi nacua cuú ini Yuamánì' sàhí, divi ducán cuú stná inì sàhà mii-nsiá. Ñàyùcànduá, iin-ni ni cúndóó manì-nsiá nùí.

¹⁰ Cunaha-nsiá, nú ni chívàha-nsia ñà-nduá dandacuí, dandísá, iin-ni cundoo manì-nsiá nùí. Vèchi yùhù, chívàha stnái ñà-nduá cachí Yuamánì', ñàyùcànduá manì gué` nùù-yá.

¹¹ 'Nsidaa ñà-jaàn sàni cachì xì-nsiá sàhà-ñá ni cúdí stná ini-nsià nacua cudí ini yùhù, vèchi cuní` cundoo-nsia contentu nicanicuahàn.

¹² Ñà-yòhó nduá dandacuí nùù-nsiá, ñà-nì cúú stnahá ini-nsià sàhà-nsiá, nacua quidá yùhù xì mii-nsiá, ducán cuní` quida stná-nsiá.

¹³ 'Nú ni cuí iin nèhivì sàhà iin ana iá vaha xi-né, dandu cundaà ini-ndà, yáha ga cuú ndisa ini-nè sàhà nècuàchìmà. ¹⁴ Pues cunaha-nsiá, nècuàchì xíndoo vaha-xí nduú stná-nsià nú ni quidá ndisa-nsia ñà-nduá dandacuí.

¹⁵ 'Vichi mà cáhí guè xì-nsiá ñà-nduú-nsiá ana xinúcuáchí uun nùí; còó, amigo-xi cachí` xì-nsiá, vèchi iin ana xinúcuáchí uun nùù lamú-xi, có-cùndáà ini-nè nansa nacání ini

lamú mà quida-ne. Doco yùhù, claru sàni cachi xì-nsiá nsidaa ñà-ndùá nì cachi Yuamánì' xí', ñàyùcàndùá, náhà xicà, amigo-xi sàndùú-nsiá.

16 'Cunaha-nsiá, màdì mii-nsiá nì nacàxin-nsia yùhù. Còó, yùhù nì nacàxin mii-nsiá, te nì chitnùnì inì ñà-cùhùn-nsià, quida-nsia cuàhà ñà-vàha. Te obra quida-nsiamà, mà ndútâ. Dandu nsidaa ñà-ndùá ni cãcàn tãhvi-nsiá nùù Yuamánì', te ndácùcahan-nsiá quìví, seguru nìhì-nsiáñà.

17 'Ñà-yòhó nduá dandacuí nùù-nsiá, ñà-nì cùù stnahá ini-nsià sàhà-nsiá.

Nansa nì cachitnùhu Jesús ñà-mà cuiñúhú dava nèhivì ñuhivì ndohó tè-ndùú nèhivì xí-yá, vãchi nì cóni xìñùhù stná-nè mii-yá

18 'Na xiní-nsià xiní ùhì nèhivì ñuhivì mii-nsiá, dandu xiñuhu nsinuu ini-nsià ñà-dihna yùhù nì xini ùhì stná-nè. 19 Doco nú iin-ni nì cúníhnú stná ini-nsià na niñnú ini mii-né, dandísá cuu ini-nè sàhà-nsiá nì cùí. Doco yùhù, sàni nacàxin mii-nsiá nùù nsidaa-né, te ñàyùcàndùá xiní ùhì-nènsià, vãchi có-nìhnú gá ini-nsià nahi mii-né. 20 Doco xiñuhu nsinuu inì-nsia nansa nì cachi xì-nsiá daa, ñà-màsà cútúxí ini iin peón ñà-chicá ndiaá-te nùù lamú xi-tè. Vãchi nú sàni quida quini nèhivì xì yùhù, dandu stná mii-nsiá icúmí-nè quida quini xi-né. Te nú ni chivàha-ne ñà-ndùá nì cachi yùhù nì cùí, dandísá chivàha stná-nè ñà-ndùá cachi mii-nsiá. 21 Cunaha-nsiá, ducán icúmí nèhivì cuni ùhì-nè mii-nsiá sàhà-ñá nduú-nsiá nèhivì xí, te sàhà stná ñà-có-ínáhá-nè mii-yá ana nì techuun-xí vãxi.

22 'Nú màsà quésài ñuhivì yohó cãhìn xì-né, dandu mà cún sídá cuàchi-ne nì cùí. Doco vichi

có-nàníhì gá ini-nè nansa cachi-nè sàhà cuàchi nì quida-ne. ²³ Nú có-xiñùhù nèhivì yùhù, dandu nàhà claru ñà-có-xiñùhù stná-nè Yuamáni' nduú stná. ²⁴ Cuàhà milagru sàni quide nì xini-nè. Mate ndoó gá nèhivì nì quida ga stná milagru, doco có-ndùdávámà xì ñà-nduá sàni quida yùhù. Te nú màsà quidé milagru mà, dandu mà cúnsídá cuàchi stná-nè nì cùí. Doco vichi sàni xini-nè yùhù xì stná Yuamáni', te ñàyùcànduá xiní ùhì-nè yùhù xì stná mii-yá. ²⁵ Doco ducán nì quida-ne sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-nduá cachí nùu tutu ìì xí-né ndé cachá': "Nì xini ùhì-nè yùhù, mate còò ni-íñàha òsàhà-xí nduá".

²⁶ 'Cunaha-nsiá, nú sàni nasai nùu Yuamáni', dandu icúmí techuín mii-yá ana nduú Espíritu ìì ñà-quixi-ya chindee-yá mii-nsiá. Te mii-yá, puru ñà-ndácuìsì nihnú ini-yà. Nùu Yuamáni' icúmí-yá quee-ya quixi-ya ñà-datnúu ini-yà mii-nsiá sàhí. ²⁷ Dandu icúmí stná-nsià càhàn-nsià xì nèhivì sàhí, vàchi ndè quivì primeru xicánúú-nsiá xì'.

16

¹ 'Cuàhà gá sàni càhìn xì-nsiá sàhà-ñá màsà nàxícócuìn ini-nsià. ² Vàchi nèhivì dava ga, icúmí-nè taxi-né mii-nsiá nùu veheñùhu xi-ne. Te vaxi stná iin tiempu na cutuxi ini-nè ñà-cùdíì gá ini Dios nú ni cahní-né mii-nsiá. ³ Doco sàhà-ñá có-ínáhá-nè Yuamáni', te ni có-ínáhá stná-nè yùhù, ñàyùcànduá icúmí-nè quida-ne ducán. ⁴ Doco vichi sàni cachitnùhi xì-nsiá sàhà nsidaájàn, te sàhámà quivì cuu xì-nsiá ducán, vètùni nsinuu ini-nsià ñà-divi ducán nì cachì xì-nsiá.

Chuun ndiaha icúmí Espíritu ìì xí Dios quida-ya

'Cóni càchítñùhi xì-nsiá palabra yohó antes, vàchi yohó ié` cutnáhi xì-nsiá. ⁵ Doco vichi icúmí ñùhì ñùù mii-yá ana ñi techuun-xí vàxi. Te ni-iin-nsia có-ndâcâtnùhù-nsiá ñùí índù cùhìn. ⁶ Doco ñà-ñi cachi xi-nsiá ñà-nduá ñi cachi, ñàyùcànduá yáha ga ndoó-nsiá tnùnsí ini vichi. ⁷ Doco cunaha-nsiá, ñà-ndáà nduá, chicá ndiaha icúmí quea ñùù-nsiá nú sàcuàhìn, vàchi nú màsà cùhìn, dandu mà quíxí mii-yá ana icúmí chindee xi-nsiá. Doco nú sàcuàhìn, dandu icúmí techuín mii-yá quixi-ya. ⁸ Te nú sàni quesaa-yà, dandu dacúndáà ini-yà ñèhiví ñuhiví sàhà cuàchi-ne, xì sàhà stná ichì váha, xì sàhà stná nansa icúmí ndundaà sàhà-né. ⁹ Claru icúmí-yâ dacúndáà ini-yà ñècuàchìmà ñà-íá ndisa cuàchi-ne ñà-có-xiníndísâ-né yùhù. ¹⁰ Te icúmí-yâ cachi stná-yà xì-né nansa íá ichì váha, vàchi yùhù, mànuhì' ñùù Yuamánì' (íá ansivi), te mà cúní gà-nè yùhù. ¹¹ Daaní, icúmí-yâ cachi stná-yà xì-né nansa icúmí ndundaà sàhà-né, vàchi cunaha-nsiá, sàni cachi Dios sàhà ñà-malu dandacú ñuhiví yohó ñà-icúmí-sí cunsida-sì cuàchi-sì nicanicuahàn.

¹² 'Cuàhà gá iñàha cumánì gá cachi xì-nsiá, doco vichi mà cúí, vàchi tàñáha ga cui màñhì inì-nsia. ¹³ Doco después icúmí quesaa Espíritu ìi, te mii-yá, puru ñà-ndácuisì nihnú ini-yà. Te icúmí-yâ chindee stná-yà mii-nsiá sàhà-ñá vátùni cundaà ini-nsiá nsidaa ñà-nduú ndisa palabra ndàcuisì. Vàchi màdi inì-ni mii-yá ndacu ini-yà ñà-nduá cuàhàn-yà cachi-yà. Còo, cuisì cachi-yà ñà-nduá iníní-yá cachí (Yuamánì'). Te icúmí-yâ cachitñùhu stná-yà xì-nsiá nansa icúmí coo quivì vàxi xi-nda. ¹⁴ Te tavà gá stná-yà más tnùñuhu xí;

vàchi nùù yùhù icúmí-yâ nìhì-yá ñà-ndiaha ì xí, te datnúù-yà sàxìnítùnì-nsià. ¹⁵ Cunaha-nsiá, nsi-daa ñà-nduá icúmí Yuamáni', divi stohò stná nduí. Ñàyùcànduá cachí xì-nsiá ñà-icúmí Espíritu Ì mà nìhì-yá nsidaa ñà-nduú ñà-ndiaha ì xí, dandu datnúù stná-yà sàxìnítùnì mii-nsiá.

Icúmí nèhivì xí Jesús cuhuun ini-nè iin tiempu tii, doco yàchì icúmí-nê ndudì ini-nè inga tu na nati-acu-yà, nì cachi-yà

¹⁶ 'Làcà sacu tiempu, dandu mà cúní gà-nsià yùhù. Váchì mànuhì' nùù Yuamáni'. Doco sacù-ni quivì cunduamà, te cuni tu-nsia yùhù —nì cachi-yà.

¹⁷ Ñàyùcànduá, nì ndàcàtnùhù tnahá dava nècuàchì dacuahá-yá-mà nùù-né, cachí-nè:

—Ndíà nduá cuní cachi-yà ñà-sacu gà tiempu, te mà cúní gà-ndàyá, te inga sacu quivì, dandu sà-cuni tu-ndayá, nì cachi-yà; te cachí stná-yà mànuhù-yá nùù Yuamáni-yá. ¹⁸ Pues ¿ndíà nduá cuní cachi palabra nì cachi-yà mà ñà-sacu gà tiempu coo ga-yà yohó? Có-cùndáà ini-ndà nansa cuní cachi ñà-jaàn —nì cachi-nè.

¹⁹ Daaní, Jesús, ñà-sà-ínáhá-yâ cuní-nè ndàcàtnùhù-né nùù-yá sàhámà, ñàyùcànduá nì cachi-yà xì-né:

—¿A cuní-nsià ndàcàtnùhù-nsiá nùì sàhà ñà-nduá nì cachì xì-nsiá ñà-làcà iyuhu tiempu, te mà cúní gà-nsià yùhù, te inga sacu quivì, dandu sa-cuni tu-nsia yùhù? ²⁰ Ñà-yòhó cachítnùhì xì-nsiá: icúmí-nsiâ cuacu-nsia, te cundoo-nsia tnùnsí ini (iin tiempu tii), doco nèhivì dava ga ndoó ñuhivì, còó. Icúmí-nê cudì ini-nè. Doco mii-nsiá,

mate ducán ni cúndóó-nsiá tnùnsí ini, doco después icúmí cuxio nsidaámà nùu-nsiá, te ndudii tú ini-nsiá. ²¹ Iin nècuàchì ñahà, nú sàni sàà hora tùinuù mèè xi-ne ñuhìví, dandu yáha ga cuhúún ini-nè, vàchi sàni sàà quìvì ndoho-ne quidamà. Doco nú sàni tùinuù-vé, dandu nándodó-né sàhà dolor, vàchi cudîi gá ini-nè ñà-sàni quesaa inga luchi tii. ²² Te ducán icúmí coo stná xì mii-nsiá. Mate cuàhà gá cuhúún inì-nsia vichi, doco yùhù icúmî cuni tui mii-nsiá después, dandu cuàhà gá ndudii tú ini-nsiá. Te ni-iin nèhivì, mà cúí cadì-nè nùu ñà-jaàn.

Nansa icúmí Jesús cundee-yá

²³ Quìvì yucán, mà ndácàtnùhù gá-nsià ni-iñàha nùí, vàchi cuisì icúmí-nsiâ ndacùcahan-nsiá quìvì na xìcàn tàhvì-nsiá nùu Yuamánì', dandu nìhì-nsiá nsidaa ñà-nduá xìcàn-nsiá. Palabra ndàcuisì nduájàn. ²⁴ Tañáha ga ndacùcahan-nsiá quìvì na xìcàn tàhvì-nsiá iñàha. Doco vichi ni càcàn tàhvì-nsiá ducán, te nìhì-nsiáñà, dandu chicá cudii ini-nsiá.

²⁵ 'Ndè vichi cuisì puru ejemplu-ni nduá nì nacani xì-nsiá. Doco vaxi iin quìvì, dandu mà nácání gué` ejemplu xì-nsiá, vàchi claru icúmî cachì xì-nsiá sàhà Yuamánì'. ²⁶ Daaní, tiempu yucán màdì yùhù càcàn guè nùu-yá sàhà-nsiá, cachì'. Còó, cuisì quìvì yùhù icúmí-nsiâ ndacùcahan-nsiá (na càcàn tàhvì-nsiá). ²⁷ Vàchi cuú ini-yá sàhà-nsiá sàhà-ñá cuú stná ini-nsiá sàhí, te xiníndísá stná-nsiá ñà-nùu mii-yá nì quixi. ²⁸ Vàchi (ñà-ndáà nduá), nùu mii-yá nì quixi nì quesai ñuhìví yohó; te vichi icúmî nacoí ñuhìví yohó, te nùhì nùu-yá.

²⁹ Dandu nì cachi nècuàchì dacuahá-yá xì-yá:

—Vichi ndisa, claru cáhàn-ní. Màdì ejemplu uun nduá cachí-ní vichi. ³⁰ Vitni sàni sàà-nsi nì cundaà ini-nsi ñà-ináhá-nî nsidanicuú ñàha. Te mate tañáha ga ndàcàtnùhù-nsí nùù-ní sàhà ñàha, (doco vātùni cachì-ní xì-nsí). Ñàyùcàndùá vichi xiníndísâ vâha-nsi, ñà-ndáà nduá, nùù Yua-nda Dios nì quixi-ní.

³¹ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—¿A ndísá xiníndísâ vâha-nsia vichi?

³² Cunaha-nsiá, vâxi iin tiempu, dandu cuitià nihni-nsia vehe-nsia, te làcà mindaí naco-nsia. Te vichi sàni sàà stná tiempu mà. Doco màdì ndisa ndòo mií; còó, vâchi cutnáhâ stnáì xì Yuamáni'.

³³ Nsidaa ñà-jaàn sàni cachì xì-nsiá sàhà-ñá ni cúndóo-nsiá contentu ñà-nìhnú vâha ini-nsiá yùhù. Te mate quídá quíni nèhivì xì-nsiá na ndoó íi-nsiá ñuhivì yohó, doco màsà cúhúún ini-nsiá sàhájàn, vâchi yùhù, sàni cundeí nùù nèhivì malu ñuhivì yohó.

17

Nansa nì xicàn tàhvì Jesús sàhà nèhivì xì-yá

¹ Na ní nsihi nì cachi Jesús nsidaájàn, dandu nì ndacoto ndiaá-yà ansivi, te nì cachi-yà xì Yuamáni-yá:

—Cáhìn xì-ní Yuamáni'. Vichi ndisa, sàni sàà hora. Te yùhù ana nduú Dèhemani-ní, xíquèn ñà-nì tàvá-ní tnùñuhu xì nùù nèhivì ñuhivì, dandu vātùni quee stná tnùñuhu xì mii-ní quide. ² Vâchi sàni chitnùní inì-ní ñà-ndahà yùhù cundoo nsidanicuú nèhivì. Dandu nèhivì nì chitnùní inì-ní cunduu nèhivì xì, nìhì-né vida ndiaha nicanicuahàn nùí.

³ Te ¿índù modo ñhì-né vida ndiaha ma? Cuisi sàhà ñà-cunaha-né mii-ní xì stná yùhù Jesucristu, vàchi mii-ní, ñà-ndácuisi mindaa Dios nduu-ní, te yùhù nduí ana nì techuun-ní vàxi ñuhìví.

⁴ 'Vichi sàni dàxínui chuun nì dándàcù-ní nùí quide, te sàhà ñà-jaàn sàni quee cuàhà tnùñuhu xí-ní. ⁵ Ñàyùcànduá, vichi xíquèn nùù mii-ní Yuamáni' ñà-coi cutnahí xì-ní, te ducán quee más gà tnùñuhu xí; xíquèn ñà-coi nùù-ní xì tnùñuhu xí nacua nìsa ìe antes na táyô ñuhìví.

⁶ 'Mii-ní, nì nacàxin-ní dava nèhivì ñuhìví yohó, te nì chitnùní inì-ní ñà-cunduu-ne nèhivì xí. Te yùhù, sàni dàtúi nùù-né nansa iá-ní. Nèhivì xí mii-ní nì sanduu-ne, dandu nì chitnùní inì-ní ñà-cunduu-ne nèhivì xí yùhù. Te vichi sàni chivàha-ne palabra xi-ní. ⁷ Te sàni cundaà stná ini-nè sàhà nsidaa iñàha nì sàhatahvì-ní yùhù, sà-ínáhá-né ñà-nùù mii-ní nì ñhí-ñà. ⁸ Te palabra ndiaha nì cachì-ní xí', sàni cachi stná-ñà xì-né, te mii-né, cudí inì-nè xì palabra mà, te cundaà vaha ini-nè ñà-nùù mii-ní nì quei vàxi, vàchi xiníndísâ-né ñà-divi mii-ní nì techuun-xí nì quesai ñuhìví.

⁹ 'Vichi xícàn tàhvì nùù-ní sàhà-né, màdi sàhà dava ga nèhivì ñuhìví, còó, cuisì sàhà nèhivì nì chitnùní inì-ní cunduu nèhivì xí; vàchi nèhivì xí mii-ní xínduu stná-nè. ¹⁰ Nsidaa nèhivì-xí, nèhivì xí mii-ní nduú stná-nè. Te nèhivì xí mii-ní, nèhivì xí yùhù nduú stná-nè, te sàhà mii-né sàni quee más gà tnùñuhu xí.

¹¹ 'Pues vichi, mà cóó gué` ñuhìví yohó. Icúmí nasai nùù mii-ní ana nduu Yua Íi Ndiahí. Doco nèhivì nì sàhatahvì-ní yùhù, yohó icúmí-né

candòo-ne. Ñàyùcàndùá, sàhà poder xi-ní cundiaà-ní nsidaa-né sàhà-ñá iin-ni cunduu nsidaa-né nahi mii-ní xì yùhù, iin-ni xínduu-nda. ¹² Na iá ve xì-né ñuhìví yohó, nì sandiaì-nè xì poder xi-ní. Te nsidaa ana nì dáyáha-ní nùí, iin-ni ndiaá vahi-nè, cóni ndáñúhú ni-iin-ne, cuisì imindaa tè-de por sí icúmí ndañuhu, vachi ducán icúmí coo sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-ndùá cachí nùù tutu ì sàhà-té.

¹³ 'Te vichi sàmànasà nùù-ní. Doco ñà-yòhó nduá cachí na iá ve ñuhìví yohó sàhà-ñá ni cúndóó nèhivì-xí contentu nacua iá stná yùhù contentu. ¹⁴ Sàni cachitnùhi xì-né palabra xi-ní. Doco nèhivì dava ga, xiní ùhì-ñané sàhà ñà-có-nìhnú gá ini-nè nahi nècuàchì mà. Te ducán stná yùhù, có-nìhnú stná inì nahi nèhivì ñuhìví. ¹⁵ Te có-xíquèn ñà-tavà-nínè ñuhìví yohó. Cuisì xíquèn-ñà cundiaà-nínè ñà-màsà dáca ñà-malu-nè. ¹⁶ Yuhu, có-nìhnú inì nahi nèhivì ñuhìví yohó, ñàyùcàndùá, stná nèhivì-xí, có-nìhnú gá stná ini-nè nahi nècuàchì dava ga mà.

¹⁷ 'Daaní, xicàn tàhvì stnáì ñà-nì chínáhà-nínè ñà-ndùú palabra ndàcuisì, te ducán sàà-nè cunduu-ne nèhivì nihnú ì inì-xì. Te palabra sàni cachì-ní, divì ñà-jaàn nduú ñà-ndàcuisì. ¹⁸ Nacua nì techuun-ní yùhù nì quesà ñuhìví yohó, ducán quidá stnáì, techuín mii-né ñà-cùhùn-nè (càhàn-nè xì) nèhivì ñuhìví. ¹⁹ Te sàhà ñà-vàha xi mii-né ié dispuestu quide nsidaa chuun ì (iá gá quide), dandù vātùnì sàà stná-nè cunihnu ì ini-nè nú sàni chivàha-ne ñà-ndùú palabra ndàcuisì.

²⁰ 'Doco màdì cuisì sàhà nèhivì yohó xicàn tàhvì. Còó, vachi icúmí mii-né càhàn stná-nè xì nèhivì

dava ga, dandu cunindisá stná nècuàchìmà yùhù. Ñàyùcàndùá, sàhà nècuàchì yucán xícàn tàhvì stnáì.

²¹ 'Daaní, xícàn tàhvì ñà-nahi iin-ni nèhivì ni cúndúú nsidaa nècuàchìmà, te iin-ni ni cúndúú stná anima mii-né xì anima ndohó, nahi mii-ní xì yùhù, iin-ni xínduu-nda: iá-ní ini anímè, te yùhù, iá stnáì ini anima mii-ní. Ñàyùcàndùá xícàn tàhvì ñà-iin-ni anima ni cúcúmí nsidaa-né, dandu vátùni cunindisá nèhivì ñuhìví ñà-divi mii-ní nì techuun-xí nì quesai ñuhìví. ²² Te nacua nì chitnùnì inì-ní ñà-coo tnùñuhu xí yùhù, ducán sàni nìhìtáhvì stná mii-né cucumi-né tnùñuhu ma, dandu iin-ni cahnú cunduu nsidaa-né, nahi iin-ni xínduu stná ndohó. ²³ Mii-ní, iá-ní ini anímè, te yùhù, ini anima mii-né coi; dandu iin-ni cahnú cunduu ndisa nsidaa-né xì ndohó. Te ducán icúmí nèhivì dava ga ñuhìví cundaà stná ini-nè ñà-divi mii-ní nì techuun-xí vaxi, te cundaà stná ini-nè ñà-cuú stná inì-ní sàhà nèhivì-xí nacua cuú inì-ní sàhà yùhù.

²⁴ 'Mii-ní nduu-ní Yuamáni', te nì chitnùnì inì-ní cundoo ana cunduu nèhivì xí. Ñàyùcàndùá, yùhù cuní sàà stná nsidaa nècuàchìmà cundoo-ne ndé cuàhìn coi sàhà-ñá iin-ni cutnahá-né xí', te cundehè-né nansa iá tnùñuhu ndiaha nì sàhatahvì-ní yùhù, vachi ndé antes na táyôo ñuhìví, iin-ni cuú inì-ní sàhí. ²⁵ Mii-ní, ndàcuisì nihnú inì-ní. Doco nèhivì ñuhìví, tàcùnì-nè mii-ní. Doco yùhù, ndisa, ináhì mii-ní. Te nèhivì cutnàhâ xí yohó, sàni cundaà stná ini-nè ñà-divi mii-ní nì techuun-xí. ²⁶ Te yùhù, sàni dàtúi nùù-né nansa iá-ní nacua cuàhìn quide quivì nùù-xí. Ducán dandu nìhì-né cuu stnahá stná ini-nè sàhà-né nacua cuú ini mii-ní sàhà yùhù. Te ducán nìhì stná yùhù coi ini anima

nsidaa-né —nì cachi Jesús.

18

Nansa nì tñii-tè Jesús

¹ Nì nsihi nì cachi-yà ducán, dandu nì quee-ya cuàhàn-yà nì yàha-ya inga ladu yui Cedrón, cutnáhâ-yá xì nècuàchì dacuahá-yá. Te nì yàha-ya xì-né mahì iin huertu iá yucán. ² Doco tiàa cuàhàn cahin xì-yá, divi Judas, ináhá stná-nè índù iá huertu mà, vàchi cuàhà xichi sáhàn-yà xì nècuàchì dacuahá-yá yucán. ³ Ñàyùcàndùá, nì saca nècuàchìmà itnii soldadu, te nì nìhì stná-nè itnii policia nùù dùtù xícusahnú xì nùù stná tè-xínduu fariseu, te cuàhàn-nè xì nsidaa tèmà ndé nduú huertu mà. Te nsidaa-té, iníndáhâ-tê lámpara xì nù-ñùhú xixìn, xì stná càa dana nduú arma xi-tè. ⁴ Daaní, Jesús, como ináhâ-yâ nsidaa ñà-nduá cuàhàn cuu xi-yá, nì quee-ya nì sànychìcùn-yà tèmà, te nì cachi-yà xì-té:

—¿Ana divi nandúcú-nsiâ?

⁵ Te nì cachì-te xi-yá:

—Divi Jesús de Nazaret.

Dandu nì cachi-yà xì-té:

—Yùhù nduí.

Te yucán iin stná Judas, cutnáhâ-né xì nsidaa tèmà. Te divi Judas mà nduú ana nì dicò xi-yá. ⁶ Daaní, na ní nsihi nì cachi-yà: “Yùhù nduí”, dandu yàchì nì naxiconihí duma canduá-te.

⁷ Dandu inga xichi nì cachi-yà xì-té:

—¿Ana divi nandúcú-nsiâ?

Te nì cacachì-te:

—Divi Jesús de Nazaret.

⁸ Dandu nì cachi-yà:

—Sàni cachì xì-nsiá, yùhù nduí. Ñàyùcàndùá, nú yùhù nchícùn-nsiá, nacoò-nsia nèhivì xí yohó ni núhù-nè.

⁹ Ducán nì cachi-yà xì-té sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-ndùá nì cachi-yà ñà-còò ni-iin nèhivì xí-yá nì ndánúhú, ni-iin nèhivì nì chitnùní ini Dios cunduu nèhivì xí-yá, cóni ndáñúhú-nê. ¹⁰ Daaní, nì tavà Simón Pedro espada xi-ne, te nì cani-ne iin mozo xi dùtù cusáhnù, nì sahnde ì-né tùtnù nècuàchìmà ladu cuahá-nè. Te Malco nani mozo mà. ¹¹ Doco nì cachi Jesús xì Pedro:

—Nachinacaà-ní espada xi-ní, vàchi yùhù, icúmí yàhi ñà-ndùá nì chitnùní ini Yuamáni' cuu xí.

Nansa ndacá-te Jesús nì sàà nùù dùtù cusáhnù

¹² Dandu capitán yucán, xì soldadu xi-tè, xì stná policía yucán, nì catnii-tèyá nì chicuhni-teyá. ¹³ Te nì saca-tèyá cuàhàn-te xí-yá nùù nècuàchì nani Anás, vàchi dido dùtù cusáhnù cuià yucán nduú-né. Te Caifás nani dùtù cusahnu-ma. ¹⁴ Te divi-ne nduú ana nì càhàn xì nècuàchì raza-nè Judea daa na ní cachi-nè ñà-xiñùhù cui iin tiàa sàhà nsidaa nèhivì ñuu-nèmà.

Nansa nì nacuaà Pedro Jesús

¹⁵ Daaní, chicá cahà-xí ndé cuàhàn Jesús vaxi stná Simón Pedro xì inga stná nècuàchì dacuahá-yá. Te compañeru-nèmà, ináhá-nè dùtù cusáhnù. Ñàyùcàndùá, na ní dàyáha soldadu-yà ini patiu vehe dùtù mà, dandu nì quìhvi stná inga-nèmà. ¹⁶ Doco Pedro, nì ndòo-ne nùù yehè patiu-ni ma. Ñàyùcàndùá, vaxi tu compañeru-nè ináhá xí dùtù mà, te nì càhàn-nè xì ñahà chii ndiaá

yehe mà áma dáyâha stná-ña Pedro. ¹⁷ Dandu ni cachi-ña xi Pedro:

—¿Amádi mii stná-ní nduu-ní iin nècuàchì nchícùn xi Jesús?

Te ni cachi-nè:

—Còó.

¹⁸ Daaní, divi yucán itá stná mozo (xi dùtù mà) xi stná policia. Te ni xicùn-té iin ñuhu tnùù ñà-nadaà-té, vâchi cúvixin ga. Te yucán ni tnàtuu stná Pedro, iin-né nadaà stná-nè.

Nansa ni ndàcàtnùhù dùtù cusáhnû nùù Jesús sàhà ñà-ndùá quidá-yá

¹⁹ Daaní, dùtù cusáhnû, ni ndàcàtnùhù-né nùù-yá sàhà nèhivì dacuahá-yá xi sàhà stná palabra chináhá-yànè. ²⁰ Ñàyùcàndùá, ni cachi-yá xi-né:

—Yùhù, vate ní càhìn xi nsidaa nèhivì ini veheñùhu cuachi, te ini stná veheñùhu cahnú ndé siempre natácá nèhivì raza-ndà Judea. Divi yucán nduú lugar ndé siempre nisa dacuahí nèhivì. Còò ni-iñàha ni chináhá dèhî. ²¹ Chicá vâha màsà ndàcàtnùhù-ní nùù mii; nùù nèhivì ni inini xi ñà-ndùá ni cachi chicá vâha, vâchi mii-né ináhá-nè ñà-ndùá ni cachi.

²² Daaní, yatni ndé iin Jesús iin stná iin policia, te na ní cachi Jesús ducán, dandu ni cani-tè nùù-yá, cachi-te:

—¿Índù chuun cáhàn-ní xi dùtù ìì ducán?

²³ Dandu ni cachi Jesús xi-té:

—Nú cóni cáhàn vii' tuxi-ní, dandu cachi-ní xi' índù palabra cóni cächí vii'. Doco nú còò ni-iñàha ni cáhàn quini, dandu có-ìcúmí-nî cani-ní yùhù.

Nansa ni nacuaà Pedro Jesús ùì gà xichi

24 Dandu nì dáyáha Anás mà-yá cuàhàn-yà ndahà dùtù cusáhnù nani Caifás. Te nuhní tnuu-ya cuàhàn-yà.

25 Doco Simón Pedro, iín stná-nè nadáà-né. Dandu nèhivì itá yucán, nì ndàcàtnùhù-né nùù nècuàchìmà, cachí-nè:

—¿Amádi mii stná-ní nduu-ní nèhivì xí Jesús?

Dandu nì nacuaà nècuàchìmà mii-yá, cachí-nè:

—Còó, màdì yùhù.

26 Daaní, nì càhàn inga mozo xi dùtù yucán, divi tnaha tiàa nì tàhndè tùtnù-xí; te nì cachì-te xi Pedro:

—¿Amádi mii-ní nì xinì iá xì Jesús huertu yucán?

27 Doco inga tu nì cachi-nè:

—Còó.

Daaní, divi momentu mà nì xito lehe.

Nansa nì dáyáha-tè Jesús nùù Pilatu

28 Daaní, nì saca-tèyá nì caquee-tè xi-yá nùù Caifás, cuàhàn-te xi-yá ndè vehe gobernador, te yucán nì dáyáha-tèyá ini vehe. Iín váa gá nduá. Doco tè-xínduu raza Judea mà, cónì cá-quìhvi-tè vehe yucán, vèchi nú nì quìhvi-tè, dandu mà cóó ndoo ga-nè (nacua cachí ley xi-ne), te mà cóó gá permisú cuxi-tè ñà-nduá xixí-te na nduá vicò pas-cua mà. 29 Dandu Pilatu, nì quee-tè fuera vèxi-tè ndé itá ana nì casaà mà, te nì cachì-te:

—¿Ndíà nduá nì quida tiàa yohó, te sanícuàchi-nsia sàhà-né?

30 Dandu nì cacachì-te xi Pilatu:

—Nú nì cúndúú-né iín nècuàchì cónì quidá cuàchi nì cuí, dandísá, mà cúndácá-nsínè quixi nùù-ní.

31 Dandu nì cachi Pilatu:

—Cundaca-nsianè cuahán, te mii-nsiá nsidan-daà-nsià sàhà-né nacua cachí ley xi mii-nsiá.

Doco nì cacachi tè-raza Judea mà:

—Ley (xi mii-nsiá), có-sâha ñà-cahnì-nsí iin ana iá falta xi.

³² Ducán nì cacachì-te sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-ndúá nì cachitnùhu Jesús na ní cachi-yà nansa ícúmí-yâ cui-yà. ³³ Daaní, nì nansihvi Pilatu vehe-tè, te nì cana-tè Jesús, nì cachì-te xi-yá:

—Mii-ní, ¿a ndísá rey xi nècuàchì raza Judea nduu-ní cahan-ní?

³⁴ Dandu nì cachi Jesús xì-té:

—¿A mii-ní nì nacani inì-ní ndàcàtnùhù-ní nùí ducán, te ò inga nèhivì nì cachi xì-ní ducán?

³⁵ Dandu nì cachi Pilatu xì-yá:

—Yùhù, có-ndúí iin tè-raza-ní Judea. Divi nècuàchì ñuù-ní xì dùtù xícusahnú nduú ana nì dàyáha xi-ní ndahí. ¿Índù cuàchi nì quida-ní?

³⁶ Dandu nì cachi Jesús xì-té:

—Cunaha-ní, ñuu ndé cusáhnúí, có-ndúá ñuhiví yohó, vàchi nú ñuhiví yohó ni cúndúá, dandísá ícúmí nèhivì-xí cuidahan-né yùhù nùù ana xiní ùhì xì sàhà-ñá màsà yáhi ndahà nècuàchì raza Judea ni cuí. Doco ñuu ndé cusáhnúí, tucu iá, mà ndúdává xì ñuhiví yohó.

³⁷ Ñàyùcàndúá, nì cachi tu Pilatu xì-yá:

—¿Àsù nduú stná-ní iin rey cusáhnú?

Dandu nì cachi Jesús xì-té:

—Nacua cachí-ní, divi ducán nduá, divi rey nduí. Te divi sàhà-ñá cachitnùhi xì nèhivì ñà-ndúú palabra ndàcuìsì, ñàyùcàndúá nì quesàí ñuhiví yohó. Te vichi nsidaa ana cudî ini xì palabra

ndàcuisì mà, divi nduú stná ana cudî ini xì ñà-nduá cachí'.

³⁸ Dandu nì cachi Pilatu xì-yá:

—¿Índù ñà-ndisa nduú palabra ndàcuisì?

Nansa nì dándàà Pilatu ñà-cui Jesús

Daaní, nì nsihi nì cachi Pilatu ducán, dandu nì quee-tè inga xichi nì càhàn-te xì tè-xínduu raza Judea, cachí-te xì tèmà:

—Sàni càhìn xì nècuàchì yohó, te còò ni-iin falta ndácùhin-nè. ³⁹ Doco estilu xi-nsia nduá ñà-dàña iin tè-ndiàdí cada nacává vicò pascua yohó. Ñàyùcànduá, vichi ¿a cuní-nsià dàña nècuàchì yohó cachí nduú rey xì tè-raza-nsià Judea?

⁴⁰ Daaní, tucu tu nì càna fuerte nsidaa-témà, cachí-te:

—Còó, màdì nècuàchì jaàn cuní-nsì dàña. Barrabás chicá vaha ni dáña —nì cacachì-te.

Doco cunaha-nsiá, iin tècuìhnà nduú Barrabás mà.

19

¹ Daaní, nì dándàcú Pilatu nùù soldadu, te nì tavà-téyâ iladú, nì sahnì cuií-teyá xì iin chirrión.

² Dandu nì quidavàha-tè iin sìcàté iñù, te nì chìnacaà-teá dìni-yá. Te nì chindixi stná-teyá iin capa moradu. ³ Dandu nì catnàtuu-tè nùù-yá, (nì sàcùndià-teyá), cachí-te:

—¿Tùinuùváha-ní, señor! ¡Vichi ndisa, sàni sàcùnduu-ní rey xì tè-raza Judea!

Dandu nì cacani-tè nùù-yá.

⁴ Daaní, tucutu nì quee Pilatu nùù nèhivì ndiatú yucán, cachí-te xì-né:

—Cunaha-nsiá, cuàhìn tavi Jesús cundehè-nsiá, te cundaà inì-nsia ñà-còò ni-iin falta xi-ne nì ndácùhin.

⁵ Ñàyùcàndùá, nì quee Jesús (vehe ma), ñuhú dínì-yá sìcàté iñù mà, te ndixí stná-yà capa moradu mà. Dandu nì cachi Pilatu xì nsidaa nèhivì ndoó yucán:

—Cundehè-nsiánè, yohó iín-né.

⁶ Daaní, dùtù xícusahnú, xì stná policía, na ní xini-nèyà, dandu nì càna ndee-né, cachí-nè:

—¡Nchìca cruz ni cuí nècuàchì jaàn! ¡Cahnì-nínè!

Dandu nì cachi Pilatu xì nsidaa-né:

—Mii-nsiá cundaca-nsianè cùhùn, te cahni-nsiánè, doco yùhù, còò, vàchi còò cuàchi-ne nì ndácùhin.

⁷ Dandu nì cacachi nècuàchì raza Judea mà:

—Nsiùhù, icúmí-nsí iin ley, te según cachí ley mà icúmí nècuàchì jaàn cui-nè sàhà ñà-nì cachi-nè nduú-né Dèhemanì Dios.

⁸ Dandu Pilatu, na ní inini-tè ñà-nì cacachi nècuàchì mà ducán, chicá nì yùhì-te, ⁹ te nì nansìhvi-tè ini vehe cahnú-te nì càhàn tu-tè xì-yá, cachí-te:

—¿Índù ndisa nì quixi mii-ní?

Doco Jesús, cónì càhàn gà-yà.

¹⁰ Dandu cachí tu Pilatu xì-yá:

—¿Índù chuun có-càhàn-ní xì'? ¿A có-ínáhá-ní ñà-yùhù icúmî poder: vátùni cahní mii-ní, te ò vátùni dacácui mii-ní?

¹¹ Dandu nì cachi-yà xì-té:

—Nì còò ni-iyuhu poder cucumi-ní nú màsà chítùnì ini mii-yá íá ansivi ducán. Sàhámà tiàa nì dàndàcú quixi nùù-ní, chicá nsidá cuàchi-tè (nùù mii-ní) —nì cachi-yà.

¹² Daaní, dècuèndè hora yucán nì nanducu Pilatu nansa dañá-téyâ, doco chicá fuerte nì càna nsidaa tè-raza Judea mà, cachí-te:

—Nú nì dañá-ní Jesús jaàn, dandu náhà claru có-ndùù-ní amigo ndisa xi rey cahnú César. Vâchi nsidaa ana cachí nduú stná rey, xiní ùhì stná-nè rey cahnú César.

¹³ Daaní, na ní inini Pilatu ñà-jaàn, dandu nì tavà tú-teyá inga xichi, te nì sàcòo-tè silla ndé siempre iá-te nsidándàa-te chuun. Te silla mà, iín-nu dìquì yùù chipála itánduhù ñuhù, te Gabata nani lugar mà dàhàn hebreu. ¹⁴ Te sàni cahin quivì yucán, divi quivì nduú vigilia vicò pascua mà, dandu nì càhàn-te xì nsidaa nèhivì yucán, cachí-te:

—Cundehè-nsiá, yohó iín nècuàchì nduú rey xi-nsia.

¹⁵ Doco ndee ní càna nsidaa nèhivì mà:

—¡Còó! ¡Ni cui-nè cuní-nsì! ¡Cahnì-nínè! ¡Ni macùtuu-ne nchìca cruz!

Dandu cachí Pilatu xì nsidaa-né:

—¿A ndísá cuní-nsiá cui rey xi-nsia nchìca cruz?

Te nì cacachi dùtù xícusahnuma:

—Cuisì imindaa rey xi-nsi iá, divi nduú César.

¹⁶ Ñàyùcàndùá, nì candisá Pilatu ñà-ndùá xicàn nècuàchimà; nì dàndàcú-te ni cui Jesús nchìca cruz. Dandu nì saca soldadu-yà cuàhàn-te xi-yá.

Nansa nì sàcùtuu Jesús nchìca cruz

¹⁷ Daaní, nì sàcùnsida-ya cruz xi-ya cuàhàn-yà, te nì sàà-yà nùù iin xaan nani lunsì Calvariu. Te Gólgota nani stná lugar yucán nùù dàhàn hebreu.

¹⁸ Te yucán nì cachituu-tèyá nchìca cruz, mii-yá xì inga ùì stná tiàa, iin iin-tè iin iin ladu-yà, te mii-yá mahì-xí.

19 Daaní, nì dándàcú stná Pilatu ñà-nì mácùtuu ònì cruz xi-ya iin ñà-càchí: “Jesús de Nazaret, rey xi tè-raza Judea”. 20 Dandu nì cahvi cuàhà nècuàchì ñuu mà nansa cachá’, vâchi lugar ndé nì chituu-tèyá nchìca cruz, yatni uun ñuu mà nduá. Te ùnì dàhàn nì tiaa palabra mà: dàhàn hebreu, xì dàhàn griegu, xì dàhàn latín. 21 Dandu dùtù xícusahnu-ma, nì càhàn-nè xì Pilatu, cachí-nè:

—Màsà cáchí palabra mà “Rey xi tè-raza Judea”. Còó, chicá vâha tiaa-ní ñà-nì cachi uun-ne nduú-né rey xi nèhivì raza-nsì.

22 Dandu nì cachi Pilatu xì nècuàchì yucán:

—Còó. Ñà-nduá sàni tiaa, ducanicoá

23 Daaní, nì nsihi nì chituu soldadu-yà nchìca cruz, dandu nì dàcuàchí-te sìcoto xi-ya nùù nsìcùmì-té. Chii chiá nì nìhì iin iin-tè. Doco cuaán nduú dùhnù quihín-yà, vâchi iin-nì cahnú nì cuàha; còò ni-iin xaan xi-ña ndé nì nsícu. 24 Ñàyùcànduá, nì cacachi soldadu mà:

—Màsà dácuáchí-ndáñâ. Chicá vâha cuidàdiquí-ndà suerte sàhà-ñá cundaà ini-ndà ana nìhì xán.

Pues ducán nì cuu sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-nduá nì cachitnùhu nùù tutu ìì ndé cachí palabra yohó: “Nì cadasàn-té sìcoto xi entre mii-té, te nì idàdiquí-te suerte, a ver índù-té nìhì xì ñà-nduá ndìxí”. Ñàyùcànduá, ducán nì caquida soldadu mà.

25 Daaní, sàhà cruz xi-ya iín stná dihi-yá xì cùhì-nè nani stná María, divi ñahàdìhí Cleofas; te yucán iín stná María Magdalena. 26 Te nì xini-yà dihi-yá, te nì xini stná-yà yucán iín stná iin nècuàchì dacuahá-yá cuú cuàhà ini-yà sàhà-xí. Ñàyùcànduá, nì cachi-yà xì dihi-yá:

—Cundehè-ní mamá, jaàn iín dèhe-ní.

²⁷ Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì dàcuàhàmà:

—Cundehè-ní, jaàn iín mamá xi-ní.

Te divi hora yucán nì nàcùndiaa nècuàchìmà dihi-yá.

Nansa nì xihì Jesús

²⁸ Daaní, ináhá-yâ ñà-sàni cuu ndisa nsidaa ñà-nduá nì cachi tutu ì, ñàyùcànduá, nì cachi-yà:

—Xihì tècuí.

²⁹ Te yatni uun yucán iín iin quìdi chitu vinu nì xiò. Ñàyùcànduá, nì quihin soldadu iin ñà-ñahmá nani esponja, nì chihì-teá dìni iin vara nù-hisopo. Dandu nì chindaxin-teá vinu mà, te nì dàcùhùn-teá nùu yuhù-yá ³⁰ nì sihvi-yá chiá. Dandu nì cachi-yà:

—Vichi ndisa sà-íá.

Te nì nàcuíndee dìni-yá, te nì xihì-yà.

Nansa nì dàquíhvi iin soldadu lanza xi-tè diin tìxi Jesús

³¹ Dandu nècuàchì raza Judea, cóni cùnì-nè ndòo nsidaa nsìi ma nchìca cruz, vàchi vigilia xi quìvì descansu nduá. Te divi quìvì descansu mà nì nacava stná iin vicò cahnú xí-né. Ñàyùcànduá, nì ca-xicàn-nè favor nùu Pilatu ñà-nì cátnáhnù iquì naní sàhà iin iin ana itándiaa nchìca cruz (sàhà ñà-nì cùí yàchì-nè), dandu cuxio-ne nùu cruz.

³² Ñàyùcànduá, nì casaà tu soldadu (ndé itá cruz), te nì casahnù-te iquisáhà iin tiàa itúú nchìca cruz iin ladu Jesús, dandu después ingà-te. ³³ Doco na ní tnàtuu-tè ndé itúú mii-yá, nì cundaà inì-te sàni xihì-yà; ñàyùcànduá, cóni sáhnù gà-te iquisáhà-yá.

³⁴ Doco iin soldadu mà, nì dàquíhvi-tè lanza xi-tè diìn tìxì-yá, te nì dàñà nì-yá xì tècuí. ³⁵ Yùhù nì xinì nsidaájàn, teayùcàndüá nacánì xì-nsiá sàhá. Te ñà-ndácuìsi nduá cachí. Yùhù ináhî, te cachítñuhu ndaì xì-nsiá sàhà-ñá nì cúníndísá stná-nsiá. ³⁶ Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-jaàn nì cuu xi-yá sàhà-ñá nì cuú ndisa nacua nì cachitñuhu nù tutu ì ndé cachá: “Ni-iin iquì-yá mà-tnáhnù”. ³⁷ Daaní, cachí stná inga xaan nù tutu mà, ndé cachá: “Icúmí nèhivì cuni-nè mii-yá ana nì dàquíhvi-tè (càa) ìcà-xí”.

Nansa nì ndùxin Jesús ini iin cueva

³⁸ Daaní, nì nsihamá, dandu nì sàhàn iin tiàa nani José nù Pilatu. Iin nècuàchì ñuu Arimatea nduú nècuàchìmà, te nduú stná-nè iin nèhivì xí Jesús, doco chídèhé-nè, vàchi yúhí-nè tè-dava ga raza-nè Judea. Pues divi mii-né nì sàhàn nì xicàn permisu nù Pilatu nanihi-ne iquìcúñú-yà. Te juùn nì cachi Pilatu. Ñàyùcàndüá, nì sàhàn-nè nì nanihi-ne iquìcúñú-yà. ³⁹ Daaní, nì sàà stná Nicodemo yucán, divi nècuàchì nì sàhàn ñuu visita ndé iá-yà. Te vichi nihí-né ñà-tnami nani mirra nì sàà, te dácà stnahá stná mà xì inga ñà-tnami nani áloe. Nsidaájàn cùvèa nahi òcò ùxin kilo. ⁴⁰ Ñàyùcàndüá, José xì Nicodemo mà, nì nanihi-ne iquìcúñú-yà nù cruz, te nì chidúcún-néyà sìcoto finu cuxín, te nì dàquée stná-nè ñà-tnami ma, vàchi ducán nduú estilu xi nèhivì raza Judea na sácùndùxin-ne. ⁴¹ Cunaha-nsiá, yatni ndé nì sa-ituu Jesús nchìca cruz, yucán itá stná itnii yutnù tàtá. Te mahì yutnù mà iá stná iin cueva làcà ní sate, doco tàñáha ga cundùxin ni-iin nsì-ña. ⁴² Te

sàhà-ñá sà-itúú quìvì descansu xi nècuàchì ñuu mà, ñàyùcàndùá, ini cueva yucán-ní nì chindùxin-neyà, vàchi yatni nduá.

20

Nansa nì natiacu Jesús

¹ Daaní, quìvì primeru semana, (divi quìvì domingu) vàxi María Magdalena cueva ndé indùxin Jesús. Naha nduá, te iín tnuu va nduá. Dandu nì xini-nè, sàni cuxio cavà cahnú ndiadí yuhù cueva. ² Ñàyùcàndùá, nì dàyáà-nè cuàhàn-nè ndé iá Simón Pedro xì inga nècuàchì dacuahá-yá, divi nècuàchì màni guá nùu-yá, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Sàni tavà-té Stoho-ndà Señor ndé nì sàcùndùxin-ya. Te có-cùndáà ini-nsi indù cuàhàn-te xi-yá.

³ Ñàyùcàndùá, nì quee Pedro xì compañeru-nè, cuàhàn stná-nè cueva yucán. ⁴ Te cutnáhá-né nì dàyáà-nè cuàhàn-nè, doco chicá ndee ní dàyáà compañeru Pedro mà, teayùcàndùá, dihna nècuàchìmà nì sàà-nè nùu cueva. ⁵ Te nì nacàhnu ndee-ne nì xito nihni-ne ini cueva, te nì xini-nè ndé sìcoto xi-ya itánduhù, doco cóni quìhvi-ne inì-xi. ⁶ Daani, nchícùn Simón Pedro nì sàà stná-nè, doco mii-né ndisa, nì quìhvi-ne inì-xi, te nì xini stná-nè itánduhù sìcoto xi-ya, ⁷ xì stná pañuelu nìsa idàhvi nùu-yá, doco có-ìndúhá xì sìcoto dava ga; iladú indúhá, te sàni natnahnù viá. ⁸ Dandu nì quìhvi stná compañeru Pedro nì sàà primeru, te nì xini stná-nè nansa iámà, te nì xinindisá-né. ⁹ Doco ni mii-né ni stná Pedro, tàñáha ga cundaà

ini-nè nansa cachí nùù tutu ìì ndé cachí icúmí-yá natiacu-yà. ¹⁰ Daaní, ndùì-nè mànuhù-né vehe-ne.

Nansa nì ndecunu Jesús nùù María Magdalena

¹¹ Doco yucán ndé iá cueva mà (nì sàà) stná María. Te vichi iín-né fuera sacú-né. Te nì nacàhnu ndee-ne, nì xito nihni stná-nè ini cueva. ¹² Te yucán nì xini-nè ndoó ùì ángel xi Dios lugar ndé nìsa induhù Jesús, iin-ne ndé nì sanduu dìnì-yá, te inga-nè ndé nì sanduu sàhà-yá. ¹³ Te nì cachi ángel mà xi María:

—Señorita, ¿índù chuun sacu-ní?

Dandu cachí-nè xì nècuàchìtà:

—Vàchi sànhí-te Stoho-nsì Señor cuàhàn, te có-cundáà inì índù cuàhàn-te xi-yá.

¹⁴ Dandu nì ndecoto María ladu yàtà-né, te nì xini-nè yucán iín mii-yá, doco cónì nácúnì-nèyà nduú-yá Jesús. ¹⁵ Te nì cachi-yà xì-né:

—Señorita, ¿índù chuun sacu-ní? ¿Ana divi nandúcú-ní?

Doco María, nì tuxi ini-nè ádi té-ndiáá yutnù tàtà iá yucán nduú ana cáhàn; ñàyùcànduá nì cachi-nè:

—Señor, nú mii-ní nì tavà-níyà, dandu cachi sacù-ní xì' índù nì sànihi-níyà, te cùhìn naqui-hin-yà.

¹⁶ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¡María!

Dandu nì naxicocuín-nè ladu yàtà-né, te nì cachi-nè dàhàn mii-né:

—¡Raboní! —ñà-nduá cuní cachà Maestro.

¹⁷ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Màsà dúcùn ndahà-ní yùhù, vàchi tàñáha ga nani nùù Yuamáni'. Còó. Cuahán-nì, cachitnùhu-ní xì nèhivì xí, vàchi nahi ñani

xínduu-ne. Te cachì-ní xì-né ñà-ìcúmî nani nùhì nùù Yuamánì'. Te cunaha-nsiá, Yuamánì mii-nsiá nduú stná-yà. Te ana càhvì yúhù nduú-yá, nacua nduú stná-yà ana càhvì mii-nsiá —nì cachi Jesús.

¹⁸ Ñàyùcàndüá, nì sàhàn María Magdalena mà nì cachitnùhu-ne xì dava ga nècuàchì dacuahá-yá, nì nacani-ne nansa nì xini-nè Stoho-ndà Señor, te dohó te dohó nì cachi-yà xì-né.

Nansa nì ndecunu Jesús nùù nècuàchì dacuahá-yá

¹⁹ Daaní, na ní cuñaà quivì domingu mà nì nat-aca nsidaa nècuàchì dacuahá-yá. Te nì nacadi vaha-ne yehè, vachi yúhî-nè nèhivì dava ga raza-nè Judea. Dandu (na iin cachí) nì sàcuìn Jesús dava mahì-né, te nì cachi-yà xì-né:

—Contentu nì cúndóó-nsiá.

²⁰ Na ní nsihì nì cachi-yà ducán, dandu nì dàcùnì-yànè ndahà-yá xì diìn tìxì-yá. Ñàyùcàndüá, cuahà gá nì cudii ini-nè ñà-sàni xini-nè divì Stoho-ndà Señor nduú-yá. ²¹ Dandu inga xichi nì cachi-yà xì-né:

—Contentu nì cúndóó-nsiá. Nacua nì techuún Yuamánì' yúhù nì quesai, ducán techúûn stnài mii-nsiá cùhùn-nsiá.

²² Daaní, nì sivi tàchì-yá nùù nsidaa-né, te nì cachi-yà:

—¡Ní nándèe Espíritu ìì ini anima-nsiá, cachí!

²³ Nú nì cuicáhnû inì-nsia sàhà cuàchì nèhivì, dandu ñà-sàni ndutu ndisa-ña cundua; te nú màsà cuicáhnû inì-nsia sàhà-né, dandu iá ìì cuàchì-ne —nì cachi-yà.

Nansa nì sàà Tomás nì xinindisá-né ñà-nì nati-acu Jesús

24 Doco nùù ùxìn ùì nècuàchì dacuahá-yá, iin-ne cónì ía-ne xì compañeru-nè na ní ndecunu Jesús nùù-né. Divi Tomás nduú nècuàchì mà, te Cuatí cachí stná nèhivì xì-né. 25 Ñàyùcàndùá, nì cachi compañeru-nè xì-né:

—Cunaha-ní, ¡sàni xini-nsì Stoho-ndà Señor!

Doco mii-né, nì cachi-nè:

—Dècuèndè cundehí yantà ndahà-yá ndé nì ìhi clavu, te daquíhvi ònìndàhí ndé nì xida mà, te daquíhvi stnáì ndahí ndé (nì nacuehè) diin tìxì-yá, te nú cóó, mà cúníndísê —nì cachi-nè.

26 Daaní, na ní xinu inga ùnà quivì, nì nataca tu nècuàchì dacuahá-yá ini vehe. Doco daa ndisa íá stná Tomás xì nècuàchì ndòò-mà. Te ndiadí vaha tu yehè. Te nì sàà Jesús inga xichi nì sàcuìn-yà mahì-né, te nì cachi-yà:

—Contentu nì cùndóó-nsiá.

27 Dandu nì cachi-yà xì Tomás:

—Yohó daquíhvi-ní ònìndàhà-ní, te cundehè-ní ndahí; dandu daquíhvi-ní ndahà-ní diin tìxì. Te cunindisá vaha-ní. Màsà cáhí gà-ní có-xìníndísá-ní.

28 Dandu nì cachi Tomás xì-yá:

—Stohì Señor nduu-ní, vachi Dios nduu-ní.

29 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Tomás, sàhà-ñá nì xininùù-ní yùhù, ñàyùcàndùá nì xinindisa-ní. Vihi gá ndiaha cundua nú nì cúníndísâ-nsiá mate tàñáha ga cuninùù-nsiá yùhù —nì cachi-yà.

Ñà-nduá disáhà-xí nì tiaa Juan tutu yohó

30 Cunaha-nsiá, cuàhà gá stná milagru nì quida Jesús nì indehè nècuàchì dacuahá-yá, doco cónì tiáá nsiha nùù tutu yohó. 31 Doco ñà-nduá cachí

nùu tutu yohó, nì tiaa-ña sàhà-ñá ni sáa-nsiá cunindisá-nsiá divi Cristu Dèhemanì Dios nduú Jesús. Vàchi nú sàni xinindisá-nsiá ñà-jaàn, te ndácùcahan-nsiá quivì-yá, dandu vida ndiaha sàni nìhì stná-nsiá.

21

Nansa nì ndecunu Jesús nùu ùsà nècuàchì dacuahá-yá

¹ Daaní, nì nsihajàn, dandu nì ndecunu tu Jesús nùu nècuàchì dacuahá-yá na ndoó-né iin xaan yuhù mar nani mar Tiberias. Cuàhìn nacani xì-nsiá nansa nì cuu na ní ndecunu-ya nùu-né yucán. ² Cunaha-nsiá, cutnáhâ Simón Pedro xì Tomás nècuàchì nani Cuatí, te cutnáhâ stná Natanael nècuàchì dìñùu-xi nani Caná iá ladu Galilea. Te ndoó stná (ù) dèhe Zebedeo, xì stná inga ù nècuàchì dacuahá-yá. ³ Te nì cachi Simón Pedro xì nsidaa-né:

—Cuàhìn tavi siaca.

Dandu nì cachi compañeru-nè:

—Ni cùhùn nsidaa-nda.

Ñàyùcàndüá, nì sàcùñuhu nsidaa-né ini iin lan-cha cuàhàn-nè; doco ni-iin siaca cóni níhì-né niù yacà. ⁴ Daaní, na sàcuàhàn nì tùinuù, yucán nì sàa stná Jesús, iin-yá yuhù mar (yatni ndé ndoó-né) mà. Doco cóni nácúni-nèyà. ⁵ Ñàyùcàndüá, nì cachi-yà xì-né:

—Hijos, ¿a sàni nìhì-nsiá ñà-caxì-ndà?

—Còó, còó ni-iin-sì —nì cachi nècuàchìmà.

⁶ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ladu cuahá lancha, jaàn dacaná-nsiá ñunù xí-nsiá, dandu nìhì-nsiási —nì cachi-yà.

Dandu ducán nì quida-ne, te ni mà cùì gá tavà-né ñunù xí-né ñà-chitu guá` cuàhà siaca nì nìhì-né. ⁷ Dandu iin nècuàchì dacuahá-yá, divi nècuàchì màni guá nùu-yá, nì cachi-nè xì Pedro:

—¡Divi Stoho-ndà Señor nduú Yà-yòhó!

Nì nsihi nì inini Simón Pedro ñà-divi Stoho-ndà Señor nduú-yá, dandu nì nàcùndixi-ne sacú-nè, vàchi cuisì sìcoto inì-xi ndixí-né. Dandu ní ndàvà-nè mahì tècuí cuàhàn-nè. ⁸ Te después cuàhàn stná dava ga nècuàchì dacuaha-ma, doco ini lancha cuàhàn-nè, vàchi yatni iín-nu nùu ñuhù íchí, nahi 100 metro. Te cahà-nú itácaá ñunù chitu siaca. ⁹ Dandu nì nuu nècuàchì yucán ñuhù íchí, te nì xini-nè yucán ndoó tnùu sàxìxìn, te sà-ítándoó stná siaca chòhò. Te iá stná pan. ¹⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cuahán-nsià quihin-nsia itnii siaca nì tavà-nsiá.

¹¹ Ñàyùcàndüá, nì nana tu Simón Pedro lancha, te nì dìtá-nè ñunù mà nì naxìnuu ndè nùu ñuhù íchí. Chitu dini ñunù mà siaca, vàchi ñuhú 153 siaca nahnú. Mate cuàhà gá-si ñuhú, doco cóni sàchí ñunù mà. ¹² Dandu nì cachi Jesús xì nsidaa-né:

—Naha-nsià, cadì inì-nsia.

Te ni-iin nècuàchì dacuaha-ma, cóni sáha ndee ini-nè ndàcàtnùhù-né nùu-yá ana nduú-yá, vàchi ináhá-né divi Stoho-ndà Señor nduú-yá. ¹³ Dandu nì tnàtuu Jesús nì tnii-ya pan, te nì dasàn-yáña nùu-né. Te nì dasàn stná-yà siaca (nì chòhò mà) nùu-né.

¹⁴ Ñà-jaàn nì sanduu ùnì xichi nì ndecunu Jesús nùu nècuàchì dacuahá-yá na sàni natiacu-yà.

¹⁵ Daaní, na ní nsihi nì sadi ini nsidaa-né, dandu nì cachi-yà xì Simón Pedro:

—Simón, dèhe Jonás, ¿a ñá-ndâà chicá cuú ndisa inì-ní sàhí nùù nècuàchì dava ga yohó?

—Jaan, Señor mío. Sà-ínáhá-nî cuú inì sàhà-ní —nì cachi-nè.

Dandu cachí tu-ya xì-né:

—Nú ndisa, dandu cundiaà-ní nèhivì xí na ian ndiaá pastor lelù xì-né.

¹⁶ Daaní, ñà-ùì nì cachi-yà xì-né:

—Simón, dèhe Jonás, ¿a cuú ndisa inì-ní sàhí?

Te nì cachi tu-ne xì-yá:

—Jaan, Señor mío. Sà-ínáhá-nî cuú inì sàhà-ní.

Dandu cachí Jesús xì-né:

—Dacúndéhe-ní (nèhivì-xí ichì váha), na ian ndiaá-ndà riì.

¹⁷ Daaní, ñà-ùì nì cachi tu-ya xì-né:

—Simón, dèhe Jonás, ¿a ñá-ndâà nduá, cuú ndisa inì-ní sàhí?

Pues vichi nì cuhuun ini-nè ñà-sà-ùì xichi ndácàtnùhù-yá a ndísá cuú ini-nè sàhà-yá, á coó.

Ñàyùcàndùá nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, nsidanicuú iñàha ináhá-nî. Ñàyùcàndùá, ináhá stná-ní, yùhù cuú ndisa inì sàhà-ní.

Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Pues nú ducán, dandu cundiaà-ní nèhivì xí, na ian ndiaá-ndà riì xì-ndà. ¹⁸ Cunaha-ní, ñà-ndâà nduá cuàhìn cachitnùhi xì-ní yohó: na cuachi-ní, (nìsà nàcùndixi-ní sìcoto xi-ní), nì sansidatnuu-ní cinturón xi-ní, te cuàhàn-ní ndéni nì cui cudî inì-ní. Doco nú sàni sahnu-ní, dandu icúmí-nî

ndanihi-ní ndahà-ní, te inga-nè icúmí-nê nsidat-nuu-ne cinturón xi-ní, te cunihi-ne mii-ní cùhùn ndé có-cùdî inì-ní cùhùn-ní.

¹⁹ Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús cachítñuhu-ya nansa quida nèhivì xì Pedro na quívì cui-nè, te ducán chicá quee tnũñuhu xí Dios.

Nansa icúmí cuu xi Juan

Daaní, nì nsihi nì cachi-yà ñà-jaàn, dandu nì cachi tu-ya xì Pedro:

—Cunchicùn-ní yùhù.

²⁰ Daaní, nì nacuíco Pedro yàtà-né, te nì xini-nè nchícùn stná nècuàchì dacuahá cuú guá ini-yà sàhà-xí. Te divi nècuàchìmà nduú nècuàchì nì là yatni diin Jesús na ní sandoo-ne nì xixi-ne xì-yá daa, te nì xicàn tnùhù-né nùù-yá nì cachi-nè: “Señor mío, ¿ana divi nduú tiàa icúmí cahin xì-ní?”

²¹ Pues, divi nècuàchìmà nì xini Pedro nchícùn vàxi, te nì cachi-nè xì-yá:

—Te nècuàchì jaàn tú, ¿nansa icúmí cuu xi-né, Señor mío?

²² Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Pues nú cudî inì cutiacu-nè ndè cachi sàà quívì naxicocuñ, doco mii-ní, màsà nácání inì-ní sahájàn. (Chuun xi-ní nduá) ñà-cunchicùn-ní yùhù —nì cachi-yà.

²³ Ñàyùcànduá, nì xitià cuentu nùù nèhivì xì-yá, ñà-mà nunca cui nècuàchì dacuahama, cachí cuentu. Doco cóni càchí-yà mà cúí-nè. Còó, cuisì ní cachi-yà nú cuní-yà cutiacu-nè ndè cachi sàà quívì naxicocuñ-yà, màsà nácání ínì Pedro sàhámà.

²⁴ Cunaha-ní, divi nècuàchìmà nduú yùhù, te divi yùhù nì tiàa nsidaa palabra yohó. Te ñà-ndácuisì nduá cachí, vàchi ináhî cachí ndài xì-nsiá.

²⁵ Cunaha-nsiá, cuàhà gá stná iñàha iá nì quida Jesús (ñuhìví yohó). Doco nú cuní-ndà tiaa nsihi-nda nsidaámà, dandu cuàhà sàstnùhù libru cundua. Te mà cuáhà-ñá ni inicutu ñuhìví, cachí yùhù. Sà-íá.

Ley saa ni nacao Jesucristu
New Testament in Mixtec, Southern Puebla
(MX:mit:Mixtec, Southern Puebla)

copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Southern Puebla

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Sur de Puebla [mit], Mexico

Copyright Information

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Southern Puebla

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

a5d5d5cd-4240-5e2e-8a5d-f08f5c4f964a